

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS IR NEGALĖS STUDIJŲ FAKULTETAS
SPECIALIOSIOS PEDAGOGIKOS KATEDRA

Nuolatinų studijų
Specialiosios pedagogikos (specializacija *Specialiojo ugdymo koordinavimas*)
magistrantūros studijų programos II kurso studentė

Birutė Stonytė

**INFORMACINIŲ KOMUNIKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ TAIKYMAS UGDANT
SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ TURINČIŲ MOKINIŲ KALBINIUS GEBĖJIMUS**

Magistro darbas

*Magistro darbo vadovė –
Doc. dr. Rita Melienė*

2014

Magistro darbo santrauka

Darbe atlikta teorinė informacinių komunikacinių technologijų ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbinių gebėjimų lavinimo analizė.

Interviu metodu buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas iširti informacinių komunikacinių technologijų galimybes ugdant mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių kalbinius gebėjimus ugdymo įstaigose.

Stebėjimo metodu atliktas tyrimas, kurio tikslas buvo išsiaiškinti mokinių turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių gebėjimą naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis, mokinių susidomėjimą technologijomis bei jų panaudojimą mokimosi procese tobulinant kalbinius gebėjimus.

Tyrime dalyvavo 4 specialiosios mokyklos ir 3 profesinio rengimo mokyklos pedagogai, 12 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ir 5 jų tėvai.

Empirinėje dalyje analizuojama specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ir jų tėvų nuomonės apie informacinių ir komunikacinių technologijų taikymą ugdymo procese. Taip pat nagrinėjama pedagogų nuomonė apie informacinių ir komunikacinių technologijų taikymą lavinant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbinius gebėjimus.

Svarbiausios empirinio tyrimo *išvados*:

Tyrimo rezultatai parodė, kad pedagogai teigiamai priima informacinių ir komunikacinių technologijų taikymo galimybes pamokų metu ir stengiasi jas naudoti pagal sudarytas ugdymo įstaigos sąlygas. Taip pat pedagogai išsakė nuomonę, kad ugdant mokinių kalbinius gebėjimus, jie naudoja įvairias užduotis, kurios gali būti pateikiamos kompiuterinės technikos pagalba. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai greičiau įsisavina kalbiniams gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą, kuri pateikta naudojant informacines ir komunikacines technologijas, taip teigia didžioji dalis respondentų.

Apibendrinus tyrimą pastebima kad tėvai pritaria IKT taikymui per pamokas ir mano, kad tai yra naudinga mokiniams, nes jie įgyja naujų žinių, mokytojai gali juos labiau sudominti mokymui ir mokymuisi.

Visi tyrime dalyvavę specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai teigiamai vertina kompiuterizuotas pamokas, jie labiau atsipalaiduoja, jiems įdomiau gauti informaciją pateiktą kompiuterio ekrane nei knygoje.

Esminiai žodžiai: informacinės ir komunikacinės technologijos, vaizdinės priemonės, specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai, kalbiniai gebėjimai.

Turinys

Magistro darbo santrauka	2
Įvadas.....	4
<i>1 skyrius. INFORMACINIŲ IR KOMUNIKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ TAIKYMAS UGDYMO PROCESĖ</i>	7
1.1. Informacinių ir komunikacinių technologijų įtaka mokymuisi	7
1.2. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbinių gebėjimų ugdymas.....	16
1.2.1. Rašymas ir skaitymas.....	19
1.2.2. Klausymas ir kalbėjimas	22
<i>2 skyrius. INFORMACINIŲ IR KOMUNIKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ ĮTAKA KALBINIŲ GEBĖJIMŲ UGDYMU</i>	24
2.1. Tyrimo organizavimas ir metodika	24
2.2. Tyrimo imtis	26
2.3. Kokybinio tyrimo rezultatų pristatymas	27
Išvados.....	53
Literatūra	54
Summary.....	59
<i>PRIEDAI</i>	60

Ivadas

Mokslinė problema ir tyrimo aktualumas. Pasak Kučinsko ir Poderienės (2006), Jucevičienės (2003), informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) taikymas paliečia visas socialines-ekonomines žmonių grupes – jų įtaka jaučiama visose amžiaus grupėse, ypač besimokančiųjų tarpe.

Statistika rodo, kad mokyklose šiuo metu yra sparčiai diegiamos informacinės komunikacinės technologijos (IKT), kurios tampa neatskiriamos nuo ugdymo(si) proceso (Švietimo informacinių technologijų centras, 2007). IKT taikymas ugdymo procese sudaro sąlygas patobulinti mokymo procesą, didinti jo veiksmingumą, išplėsti edukacines galimybes naudojant internetą, tinklapius, intranetą. Technologijų taikymas ugdymo procese atveria naujas galimybes tiek pedagogui, tiek mokiniui, gerina teikiamo išsilavinimo kokybę, o patį ugdymo procesą daro lankstesnį. IKT integravimas į kitų ugdomųjų dalykų, ne tik informatikos pamokas, iš esmės plečia senųjų mokymo metodikų galimybes, skatina naudotis šiuolaikines mokymosi formas, tokias kaip nuotolinis mokymasis, keičia tradicinę mokytojo praktiką (Švietimo informacinių technologijų centras, 2007).

Bendrieji kiekvienos mokyklos tikslai ir uždaviniai LR bendrojo lavinimo mokyklų bendrosiose programose (2008) pažymi kalbos ugdymo sąsajas su kitais mokomaisiais dalykais. Šiuos ryšius lemia bendroji kultūrinė kalbos kompetencija bei kalbos išskirtinumas: kalba kuriamas ir perteikiamas visų dalykų turinys. Gimtosios kalbos išskirtinumas (ji ir atskiras dalykas, ir priemonė mokytis kitų dalykų) lemia, kad visi bendrieji gebėjimai užmezgami, skleidžiami ir tvirtinami įvairiškai ugdant ir apskritai vartojant kalbą. Gimtosios kalbos mokymas ypač sietinas su integruojamosiomis programomis. Siektina, kad ir per kitų dalykų pamokas (ir gyvenime) būtų laikomasi pagrindinių raštingumo reikalavimų.

Kaip nurodoma LR bendrojo lavinimo mokyklų bendrosiose programose (2008), vienas iš informatikos ir informacinių technologijų kurso mokymo(si) uždavinys aiškiai apibrėžia gimtosios kalbos ir informacinių technologijų sąsają - gebėti bendrauti žodžiu ir raštu naudojantis įvairiomis informacinių technologijų priemonėmis bei techniniais įrenginiais, išmanyti pagrindinius kalbinio bendravimo elementus.

Daugėjant kompiuterių mokyklose iškilo būtinybė labiau akcentuoti informatikos mokymo praktinį taikomumą, ypač informacinių technologijų integruotą naudojimą įvairiose moksleivio bei pedagogo veiklos srityse.

Mokytojai turi skirti ypatingą dėmesį mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, nes pasak Samsonienės (2006), specialiųjų poreikių turintys vaikai dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų gali ribotai dalyvauti ugdymo procese bei susiduria su sunkumais visuomenės gyvenime.

Europos šalyse nuolat atliekami tyrimai apie informacinių ir komunikacinių technologijų taikymą ugdymo procese (Švietimo plėtotės centras, 2007). Iš šių tyrimų atliktų ataskaitų aiškėja svarbios išvados, į kurias privaloma atsižvelgti. Pasirodo, kad IKT taikymo ugdymo procese galimybės nėra pakankamai išnagrinėtos, geroji IKT taikymo patirtis nėra plačiai skleidžiama. Europos agentūros specialiajam ugdymui plėtoti tarptautinių tyrimų duomenys nurodo, kad tas efektas, kurį pasiekia mokytojai naudojantys IKT, ypač pastebimas ugdant mokinius su negalia. Ji sumažina socialinę atskirtį ir gali tenkinti „pačius specifiskiausias“ poreikius.

Kaip teigiama Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą 2014–2016 metais veiksmų plane, IKT taikymas remiasi keliais principais, iš kurių vienas yra specialiųjų poreikių tenkinimo principas. Šio principo pagrindinis aspektas yra dėmesio koncentravimas į mokinius, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių, t.y., šių mokinių adaptavimasis socialinėje aplinkoje ir visavertis integravimasis į informacinę visuomenę, aprūpinant juos ir mokyklas kompiuterinėmis specialiosiomis mokymo(si) priemonėmis;

Clements, Sarama (2003) nustatė, kad ugdymo praktikoje naudojamų atitinkamų lavinančių programinių įrangų, mokomųjų žaidimų ir įvairių mokomųjų programų poveikis yra skirtingas ir turi būti aptartas su mokiniais, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams. Cordes, Miller (2000) išreiškė daugelio specialistų nuomonę, kad kompiuteriai gali sukelti socialinę izoliaciją. Vėliau moksliniais tyrimais įrodyta, kad kompiuteriai „tarnauja kaip teigiami socialinės sąveikos katalizatoriai“ (Clements, Sarama, 2003, p.4).

Juteikienės, Motekaitytės (2008, p.3), straipsnyje aprašomos mokymosi visą gyvenimą programos Comenius tarptautinio projekto išvados, kuriose atsispindi IKT taikymo įtaka mokiniams: „technologijų gausa sukelia chaosą ir nemokėjimas teisingai jų atsirinkti bei pritaikyti sukelia neigiamus padarinius, tokius kaip raštingumo įgūdžių prastėjimas, kritinio mąstymo nebuvimas, realybės iškraipymas, ypač jaunajai kartai“.

Pasak, Šiaučiukienės, Visockienės, Talijūnienės (2006), gebėjimas tikslingai naudoti informacijos technologiją bei įpritaikyti įvairių dalykų ugdyme yra vienas iš būdų sulyginti mokinių turinčių įvairių poreikių galimybes įgyti ateities gyvenimui svarbių gebėjimų, sudaryti sąlygas visiems moksleiviams įgyti sistemingą žinių apie naująsias technologijas ir bent minimalių įgūdžių jas taikyti.

Tyrimo objektas –informacinių ir komunikacinių technologijų taikymas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbinių gebėjimų procese.

Tyrimo tikslas – ištirti, kokiainformaciniųir komunikacinių technologijų įtaka specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbiniam gebėjimams bei jų lavinimui.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti mokslinę, metodinę literatūrą nagrinėjama tema.
2. Išsiaiškinti, pedagogų požiūrį į informacines ir komunikacines technologijas bei galimybes jas taikyti įvairiuose mokomuosiuose dalykuose.
3. Atskleisti, tėvų požiūrį į informacines ir komunikacines technologijas, kurios yra taikomos vaikų mokymo procese.
4. Išsiaiškinti, mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių galimybes naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis.

Tyrimo dalyviai. Tyrime dalyvavo 12 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių iš dviejų Kauno miesto mokyklų, 5 tėvai ir 7 pedagogai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių ugdymo patirtį.

Tyrimo metodologija ir metodai.Duomenys renkami taikant *pusiau struktūruoto individualiojo interviu, pusiau struktūruotostebėjimo* metodus. Duomenys analizuojami taikant *kokybinės turinio analizės* metodą. Atlikta *mokslinės literatūros analizė*.

Magistro darbo struktūra. Šį magistro darbą sudaro: santrauka lietuvių kalba, įvadas, 2 skyriai, išvados, naudotos literatūros sąrašas (61 šaltinis), santrauka (reziümė) anglų kalba, priedai. Tyrimo duomenis iliustruoja 14 lentelių ir 5 paveikslai.Prieduose pateikiamas interviu su tėvais, pedagogais ir mokiniais klausimynas, informantų atsakymai, stebėjimo protokolo pavyzdys ir užpildyti protokolai. Darbo apimtis - 60 puslapių.

Pagrindinės sąvokos

Informacija – tai visuma žinių apie kokius nors faktinius duomenis (visuomenės procesus, aplinkos reiškinius, techninius objektus ir kt.) ir jų tarpusavio ryšius. Ji gali būti perduodama žodžiu, raštu, vaizdu ar kitais būdais (Рапацевич, 2010).

Kaklauskienės (2003) nuomone, *informacinė technologija* – tai metodų ir būdų sistema informacijai kaupti ir perduoti vartotojui. Šiuolaikinės informacinės technologijos grindžiamos kompiuterinės technikos panaudojimu tam subalansuotoje aplinkoje.

Internetas—pasaulinio lygio kompiuterinių tinklų sistema, kuri saugo didžiulį duomenų, programų, dokumentų ir kitokios informacijos kiekį, ir kuri leidžia asmeninį kompiuterį naudoti tam tikros informacijos paieškai, tiesiogiai bendrauti su milijonais šio tinklo vartotojų (Paulauskas, 2000).

1 skyrius. INFORMACINIŲ IR KOMUNIKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ TAIKYMAS UGDYMO PROCESSE

1.1. Informacinių ir komunikacinių technologijų įtaka mokymuisi

Šiomis dienomis mokinio asmenybę veikia mokymas ir auklėjimas, mokslas ir gamyba, visuomenė ir šeima, masinės informacijos priemonės. Pasak Giedrienės (2011), ugdymo procesas labai kinta ir yra skatinamas įvairiais būdais: gerinant darbo sąlygas, ugdymo procese diegiant pažangias darbo formas ir metodus, tikslingai paskirstant ir kooperuojant veiklą, taikant pažangią ugdymo technologiją, naudojant kompiuterius.

Šiuolaikinės informacinės ir komunikacinės technologijos (IKT) įgalina labai veiksmingai gauti, apdoroti, saugoti, pateikti ir perduoti norimą informaciją, todėl pastebimas spartus skverbimasis į visas mokslo, verslo, gamybos ir kitas gyvenimo sritis (Leask, Pachler, 2005).

Kaip pastebi Berns (2009), ryškūs infrastruktūriniai pokyčiai mokyklose pastaruoju metu itin atsiskleidžia: mokyklos turi po kelias kompiuterių klases, veikia vietinis kompiuterių tinklas, kompiuteriai pasiekė jau ir dalykų kabinetus, tampa laisvai prieinami mokiniams (bibliotekos, informaciniai mokyklų centrai, klubai).

Pagal LR Švietimo ir mokslo ministerijos atliktą tyrimą „Lietuvos mokyklų kompiuterizavimas ir interneto tinklai“ pastebima, kaip kito kompiuterių skaičius 2001-2005 metais ugdymo įstaigose:

2001 metais 100 moksleivių – 2,4 kompiuteriai;

2005 metais 100 moksleivių – 14 kompiuterių.

2001-2005 metais mokyklas pasiekė daugiau kaip 22 tūkstančiai kompiuterių. Šiuo metu jose yra daugiau kaip 34 tūkstančiai kompiuterių.

Remiantis Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą 2014-2016 metais veiksmų plane pateikta SSGG analize, šiuo metu stebimi tokie Lietuvos mokyklų kompiuterizavimo pokyčiai (stiprybės, silpnybės, grėsmės):

Kompiuterizavimo pokyčiai

STIPRYBĖS	GALIMYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> • 99,8 proc. mokyklų turi internetą, 100 mokinių tenka 20 kompiuterių, apie 40 proc. mokytojų darbo vietų kompiuterizuotos; • virš 60 proc. 8 klasės mokinių mokymo tikslais naudoja savo asmeninius kompiuterius ir mobiliuosius telefonus; • daugelis (apie 68 proc.) mokytojų mokėsi taikyti IKT pamokose; • dauguma (apie 80 proc.) mokyklų naudoja el. dienynus; • 70 proc. 16–24 amžiaus Lietuvos gyventojų geba naudotis 5–6 veiklomis internete; 	<ul style="list-style-type: none"> • priimti politiniai dokumentai; • šalies Interneto tinklo išvystymas; • namų ūkio kompiuterizavimo augimas, • darbo rinkos pokyčiai (IT specialistų paklausos augimas); • kompiuterių ir mobiliųjų įrenginių pritaikomumo švietimui didėjimas; • verslo iniciatyvos ir investicijos švietimui Sukurtas švietimo portalas eMokykla;
SILPNYBĖS	GRĖSMĖS
<ul style="list-style-type: none"> • mažai mokyklų (32 proc.) naudojasi mokymosi virtualiomis informacinėmis sistemomis; • švietimo informacinės sistemos nepakankamai integralios; • menka mokytojų motyvacija naudoti IKT; • steigėjai neužtikrina mokykloms galimybių atnaujinti IKT materialinę bazę, pasirūpinti plačiajuosčiu internetu ir vidiniu tinklu; • mokyklos negauna pagalbos diegiant ir naudojant IKT; • tarptautiniai tyrimai rodo nepakankamus mokinių informacinius gebėjimus; • IT dalyko turinys neatliepia šiuolaikinio pasaulio poreikių; • mažai specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių naudoja jiems pritaikytas priemones; 	<ul style="list-style-type: none"> • skaitmeninės atskirties didėjimas • užsienyje sukurtos programinės įrangos lokalizavimas ir adaptavimas brangus, o vietinė rinka per maža kurti originalią programinę įrangą;

Pasak, Augustienės, Burinskienės, Kajokienės (2013), švietimo sistema visame pasaulyje tradiciškai yra inertiška, tuo tarpu šiuolaikinės informacinės technologijos padeda sukurti

moksleiviams patrauklią mokymosi aplinką, kurioje lengviau realizuoti naujausius didaktikos principus.

Kaip teigia Šiaukėnienė (2006), šiuolaikinėje didaktikoje vienas iš labiausiai paplitusių principų yra mokymo(si) priemonių naudojimo(si) principas. Tai vienas iš seniausių ir svarbiausių didaktikos principų, kurio reikšmė yra tai, kad mokymo(si) efektyvumas priklauso nuo tikslingo jutimų organų panaudojimo mokomajai medžiagai suvokti ir įsisavinti. Šis principas pažymi, kad mokymo ir mokymosi procese, tinkamai subalansuotoje ugdymo aplinkoje būtų pasitelkiami įvairūs pojūčiai: regos, klausos ir kt.

Jucevičienė (2000), mokymosi aplinką apibūdina kaip erdvę, kurioje mokymasis vyksta sąveikaujant ir vyraujant įvairioms mokymo priemonėms, metodams ir būdams, naudojant įvairius informacijos šaltinius, atsirenkant ir interpretuojant informaciją, ir sąmoningos, konstruktyvios veiklos būdu, grindžiamu refleksija, įgyjama žinių, gebėjimų ir vertybių.

Anot Augustienės (2013), Helmke (2012), Jucevičienės (2004), tinkamai subalansuotoje mokymosi aplinkoje žmonės sėkmingiau mokosi, taikydami veiksmingas ir lanksčias įsiminimo, supratimo, mąstymo ir problemų sprendimo strategijas. Tai labai naudinga mokiniams, kurie yra ugdomi tobulėjančioje mokykloje.

Žinių visuomenėje bet kurios profesinės veiklos sėkmė priklauso nuo gebėjimo taikyti ir kurti žinias (Pucket, Diffily, 2004; Čiužas, 2013; Helmke, 2012). Bankauskienės, Masaitytės (2012) teigimu, mokytojo darbe žinių pritaikomumas pasireiškia gebėjimu diegti naujoves, kurti ir perimti inovatyvius mokymo (-si) metodus.

Informacinių ir komunikacinių technologijų integracija į ugdymo procesą, į mokyklas užtikrina dvejopus tikslus: veiksmingiau, orientuojantis į mokinį, įgyvendinti ugdymo uždavinius ir atliepti visuomenės bei nuolatinio mokymosi poreikius plėtoti IKT kompetenciją (Švietimo plėtotės centras, 2005). IKT kompetencija – visuma žinių, gebėjimų ir nuostatų, kurias mokinys įgyja taikydamas IKT. Ši kompetencija nereikalauja kurti naujų kompiuterių programų, bet padeda mokiniui siekti išskeltų mokymosi tikslų ir uždavinių. IKT kompetencijos pagrindas yra gebėjimai, nukreipti į mokymosi procesą, ir įgalinantys mokinį naudotis IKT galimybėmis gerinant savo mokymąsi. Tačiau ji apima ir techninės programinės įrangos naudojimo kompetenciją – gebėjimą pasirinkti reikiamą programinę įrangą, tinkamai ir efektyviai ja naudotis, įvertinti jos naudą siekiant tikslo. Švietimo plėtotės centro (2005) parengtose rekomendacijos pedagogams pateikta jog, informacinės ir komunikacinės technologijos gali padidinti mokymosi efektyvumą, tačiau pirmiausia reikia

mokėti jomis naudotis. Todėl informacinių technologijų pagrindų mokomasi kaip atskiro dalyko, be to, informaciniai gebėjimai ugdomi per kitų dalykų pamokas.

Anot V. M. Krol (2001), šiuolaikinės informacinės komunikacinės technologijos yra grindžiamos kompiuterinės technikos naudojimu. Naujosios informacinės technologijos – hipertekstas, hipermedia, Multimedia, internetastampa kasdienine ir labai svarbia moksleivių gyvenimo dalimi, taip apimdamos didžiąją dalį mokomųjų dalykų mokyklose (Janiūnaitė, Bankauskienė, Augustienė, Čiučiulkienė, 2013; Zabarskaitė, 2012).

Atsižvelgiant į mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius ir siekiant jų efektyvios mokymosi aplinkos, Švietimo plėtotės centras (2007), apibrėžia būtinas sąlygas: negalios kompensavimas, kad mokinys galėtų kuo efektyviau dalyvauti ugdymosi procese bei mokytojų kompetencija, sukaupus gerą patirtį, taikant įvairias pedagogines naujoves, kai mokymasis tampa priimtinesnis. Nuo mokytojų profesinio pasirengimo, turimų kompetencijų priklauso, kaip mokiniai yra įtraukiami į mokymosi veiklą ir kaip veiksmingai organizuojama ši veikla. Ypač daug dėmesio turi būti skiriama mokymo medžiagai – mokomosioms kompiuterinėms programoms, priemonėms. Norint jas sėkmingai adaptuoti, būtina vadovautis Lietuvos ir užsienio šalių IKT diegimo į ugdymą tyrimų rezultatais ir patirtimi (Švietimo plėtotės centras, 2007).

Mokomųjų dalykų IKT sampratą papildo Jucevičienės (2000), pateikti komponentai: Informacijos bankai - tai informacijos šaltiniai, kurie apima knygas, vadovėlius, mokytojus, enciklopedijas, garso ir vaizdo priemones. Simbolių užrašymas - tai plotas simboliams ir kalbai užrašyti ir jais manipuluoti - mokinių užrašai, kompiuterinės programos kalbos ir piešimo pratimams, kataloginėms kortelėms ir kt.

Mokomųjų programų šiomis dienomis galima rasti pakankamai (Gillespie, Beisser, 2001) . Mokomosioms programoms priskiriami ir mokomieji-lavinamieji žaidimai. Mokomieji-lavinamieji žaidimai – moksleivių vienos iš mėgstamiausios programos, kuriose dominuoja žaidimo elementai, tačiau siekiama ir mokomųjų tikslų. Kaip teigia Gillespie, Beisser (2001), mokomųjų ir žaidimo tikslų santykis nulemia kuriems mokiniams programa gali būti priskirta.

Pasak, Lengyel (2012), mokomosiomis programomis galima įvairiai koreguoti ugdymo procesą: mokomosios medžiagos apimtį ir mokymosi tempą kiekvienas mokinys gali pasirinkti pagal savo poreikius bei gebėjimus. Mokytojui turėtų būti aktualu programos pritaikomumo ir kokybės santykis. Mokomųjų programų gausa ir jų panaudojimas yra labai įvairiapusis: dėstant naują medžiagą, demonstruojant, susipažįstant su teorine medžiaga, pateikiant moksleiviams testus,

uždavinius, tikrinant žinias, ugdant įgūdžius, klausant mokomosios medžiagos įrašytos į CD ir t.t. (Lengyel, 2012).

Berns (2009) manymu, informacinės komunikacinės technologijos gali būti įvairiai naudojamos ugdant vaikus: kompiuteriai – bendrai veiklai ir stebėjimams; telefonai gali padėti ugdyti kalbinius, pasakojimo bei bendravimo įgūdžius, dalintis patirtimi; interaktyviomis kompiuterinėmis daugialypėmis terpėmis (garso, grafikos, kompaktinių plokštelių) galima pamatyti realiame gyvenime neįmanomus dalykus, pvz. nusikelti į praeitį ir pan.

IKT taikymo galimybės mokymo procese didelės. Butvilaitė (2010), nurodo kompiuterines mokomąsias programas, internetines svetaines, kurios skirtos lietuvių kalbos mokymui(si). Nuotolinio mokymo sistemoje Moodle yra parengtas lietuvių kalbos mokymo kursas skirtas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems pradinį klasių mokiniams. Šis kursas yra skirtas formuoti mokinių komunikacinę kompetenciją, sudarant sąlygas savarankiškam sakytinės ir rašytinės kalbos ugdymui (si). Gilinamos specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kompiuterinio raštingumo žinios, įtvirtinami savarankiško darbo įgūdžiai, sudarant sąsajas tarp atskirų temų, mokomųjų dalykų, aplinkos ir mokinių praktinių poreikių (Butvilaitė, 2010).

Atsižvelgiant į IKT taikymą specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo procese skiriami tokie pagrindiniai priemonių tipai (Švietimo plėtotės centras, 2007):

2 lentelė

Informacinių ir komunikacinių technologijų priemonių tipai

Kompiuterinė kompensacinė technika, skirta negaliai kompensuoti;
Specialios kompiuterinės programos, skirtos negaliai kompensuoti;
Specialios mokymo bei ugdymo kompiuterinės programos, skirtos išskirtinių poreikių mokiniams ugdyti ir lavinti;
Universalios mokymosi terpės ir instrumentai bei kita, tik ugdymo procese naudojama, bendrosios paskirties programinė įranga (grafikos ir muzikos rengyklė, universalios modeliavimo aplinkos ir kt.);
Įvairių dalykų ir integruoto mokymo bei mokymosi kompiuterinės priemonės (demonstravimo, pratybų, praktikos, žinių tikrinimo, integralios mokymo ir mokymosi programos ir kt.);
Ugdymo ir bendrosios paskirties, dalykiniai bei universalūs informacijos šaltiniai (enciklopedijos, žodynai, žinynai, vaizduojamojo meno ir muzikos kolekcijos, žemėlapiai ir kt.);
Mokomųjų priemonių rengimo ir ugdymo proceso organizavimas (demonstravimo, kontrolės,

dalomosios medžiagos ir kitų kompiuterinių bei tradicinių ugdymo priemonių rengimas, integruotos kompiuterinės ugdymo proceso organizavimo priemonės);

Petty (2006) nuomone, vaizdinių priemonių naudojimas leidžia padidinti mokymosi efektyvumą (tyrimai rodo, kad mokiniai prisimena 10% to, ką perskaito, 20% - to, ką girdi, 30% - to, ką mato, 50% - to, ką mato ir girdi). Mokymo procese dažniausiai naudojamas verbalinis komunikacijos kanalas, bet daugeliu atvejų (kaip rodo tyrimų duomenys) veiksmingesnė yra vizuali informacija. Pagalbinių vaizdinių medžiagų tipai (Petty, 2006):

3 lentelė

Vizualinės medžiagos rūšys

Vaizdinės priemonės pavadinimas	Paaiškinimas
Dalijamoji medžiaga	kopijavimo aparato pagalba galima daugybe medžiagos pateikti vaizdingai ir padalinti mokiniams.
Projektorius	projektorius, palyginti su lenta turi daug privalumų: galima parodyti sudėtingas braižybos galimybes, rodant įvairias schemas, nuotraukas, knygos puslapius, demonstruoti įvairias skaidres, filmų peržiūrai taip pat naudojami projektoriai ir pan.
Baltoji lenta	jokia kita mokymo priemonė nėra taip lengvai pritaikoma mokymui kaip ši – tai vienas jos privalumų
Modeliai ir tikri daiktai	
Lentelės ir plakatai	
Vaizdo kamera ir vaizdo magnetofonas	daugelis vaizdo magnetofonų turi galimybę persukti vaizdą į jus dominančią vietą, kai kurie aparatai turi „sustingusio vaizdo“ funkciją, kuri leidžia norimoje vietoje sustabdyti vaizdą ir matyti jį kaip paprasčiausią paveikslėlį
Fotografinių skaidrių projektorius	
Kitos pagalbinės mokymo priemonės	kompiuteriai, garsajuostės, interaktyvios vaizdajuostės ir pan.

Petty (2006) pastebėjimu, mokymo(si) priemonių naudojimo tikslas labai aiškus - sudaryti aplinką, kuri įgalintų mokytis. Taigi, Petty (2006), daro išvadą, kad kompiuterinės ir kitos IKT priemonės besimokančiam asmeniui suteikia tam tikrą papildomą mokomąją paramą, todėl naudodamasis IKT mokinys gali atlikti sąlygiškai sudėtingesnes veiklas ir užduotis nei jomis nesinaudodamas. Todėl IKT gali būti labai naudingos mokymui ir mokymuisi, nes padeda praplėsti mokinio artimiausio vystymosi zoną.

Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijose (2010), teigiama, kad informacinių technologijų pritaikymo tikslas švietimo sistemoje yra sąlygų sudarymas leidžiantis specialiujų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams įgyti žinių, gebėjimų ir ugdyti vertybes, kurios padėtų jiems saugiai naudotis kompiuterinėmis technologijomis, savarankiškai gyventi žinių visuomenėje bei pasiekti kuo geresnių rezultatų.

Gumauskienė (2008), nurodo, kad IKT padeda veiksmingiau panaudoti pamokos laiką, mokinys dirbdamas kompiuterine programa, jaučiasi ramiau, nes nebus tendencingai vertinamas, taip pat gali pats sužinoti savo žinių lygį, atrasti tinkamos informacijos, mokosi įtvirtinti savarankiško darbo įgūdžius.

Tačiau nepaisant IKT panaudojimo ugdymo procese teikiamų plusų, gausioje literatūroje šia tema galima sutikti perspėjimų apie neigiamas technologijų įtakas. Inovatyvūs metodai ir priemonės turi privalumų tik tuomet, kai jų naudojimas tobulina mokymo procesą, daro jį efektyvesniu (Švietimo informacinių technologijų centras, 2007). Dalis kliūčių yra susijusios su kompiuterinių mokomųjų programų trūkumais, pavyzdžiui, ribota dialogo (sąkytinės kalbos) galimybe, perdėta orientacija į rezultatą, o ne į procesą. Minėti programų trūkumai vis labiau atsiskleidžia edukacinėse teorijose (iš dalies ir praktinėje veikloje) išigalinčia mokymo paradigma. Švietimo informacinių technologijų centro (2007) pateiktais duomenimis galima apibrėžti, kad kompiuteriai yra būtina, bet nepakankama sąlyga mokymui tobulinti. IKT priemonės efektyviai gali būti naudojamos tik tada kai pedagogas išmano savo darbo specifiką, tinkamai atrenka mokymo priemones ir gerai organizuoja bei palaiko mokinių darbą.

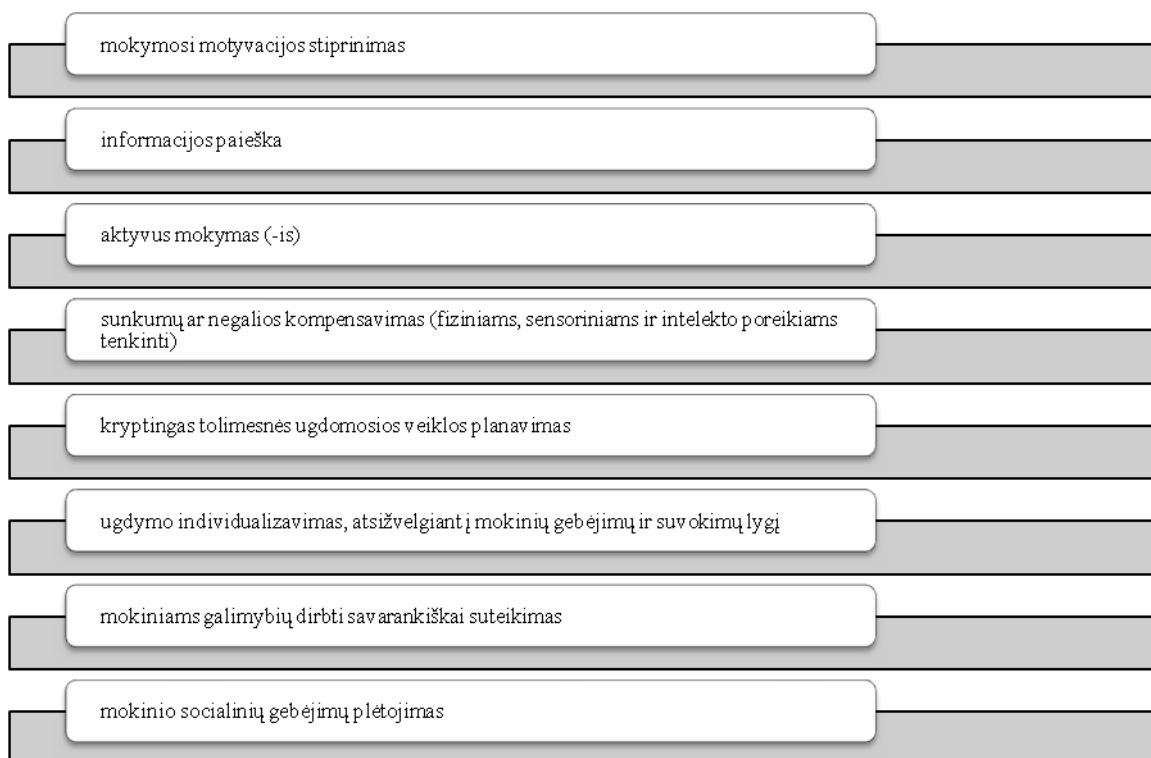
Pasak, Pobrein (2001), Augustienės, Burinskienės, Kajokienės (2013), Grinkevičiaus, Noreikos (2013), mokomųjų programų taikymas padidina mokymosi efektyvumą, tampa ne tik pamokos tikslu, bet ir uždavinius apibrėžianti priemonė, sustiprina motyvaciją, padeda vaikui, turinčiam specialiujų ugdymosi poreikių mokymo(si) procese.

Atitinkančios vaikų išsivystymo lygį ir poreikius, informacinės ir komunikacinės technologijos padeda efektyviau suvokti pateiktą informaciją, pažinti aplinką (Hassan, 2011;). Svarbiausi informacinių ir komunikacinių technologijų bruožai yra tinkamas ugdymo turinys, navigacijos aiškumas, vartotojo ryšys, požiūris į vartotojo tipą (amžių, mokymosi stilių, gebėjimus).

Žvelgiant į IKT taikymą specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniams lavinti, galima išskirti šiuos pagrindinius teigiamus aspektus:

4 lentelė

Informacinių ir komunikacinių technologijų pagrindiniai aspektai taikant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdyme



Informacijos srautas, pasiekiantis asmenis technologijomis sužadina jų domėjimąsi įvykiais, skatina juos pažinti (Macaitienė, Macaitis, Bobrova, 2003). Šių technologijų įsisavinimas atskleidžia naujas informacijos įgijimo ir papildymo galimybes, kurios ateityje mokiniui pravers tobulėjant profesinėje srityje.

Jucevičienės (2001); Lamanausko (2006) teigimu, norint užtikrinti mokinių informacinius gebėjimus, galima efektyviai naudoti kompiuterį integruotose informacinių technologijų ir įvairių

dalykų pamokose. Kiekvienas mokytojas turi suprasti informacinių technologijų teikiamas galimybes ugdymo procese, gebėti jas naudoti savo darbe, tam reikia keisti pamokos struktūrą, žinoti, ko nori išmokyti ir kokius metodus naudos (Jucevičienė, 2001).

Ugdymo procese, Kumpienė ir Janulaitienė (2007) pastebi šiuos sunkumus atsirandančius moksleivių tarpe naudojant informacines kompiuterines programas ugdymo procese:

- Moksleiviams dažnai tikslus sąvokų vartojimas tampa sunkumu;
- Specialiojo teksto skaitymas ir suvokimas taip pat kelią – fiziškąją prasme skaityti moksleivis išmoka labai greitai, tačiau suprasti ir reprodukuoti perskaitytus dalykus sugeba ne visi mokiniai;
- Moksleiviams sunku rašyti įvairius dalykinius tekstus (referatus, pranešimus ir pan.);
- Didelė problema yra mokinio minčių suformulavimas žodžiu Moksleivių nuomone, taisyklingai, rišliai, įtikinamai rašyti ir kalbėti jie privalo tik per lietuvių kalbos pamokas, o kompiuteriu atlikti darbą pagal visus reikalavimus reikia tik per informatikos pamokas. Įpratę rašyti testus ir kitus rašto atsiskaitymo darbus per visų dalykų pamokas, bendraudami trumpais sutartiniais ženklais virtualioje erdvėje, kai kuriems mokiniams iškyla sunkumų dėliojant mintis į elementarų sakinį.

Giedrienės (2011) manymu, per įvairių dalykų pamokas moksleiviai turėtų kryptingai veikti siekdami iškeltų uždavinių. Taigi jie turėtų gebėti tvarkyti informaciją: rasti, suvokti, atrinkti, sisteminti, kritiškai vertinti. IKT įgalina integruotai ugdytis bendruosius informacinius komunikacinius bei specifinius dalyko gebėjimus.

1.2. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbinių gebėjimų ugdymas

Kaip teigia, Bigelienė, Salickaitė-Bunikienė, Vingelienė (2006), ugdymo procesas tampa modernus, nes IKT skverbiasi į mokymo (-si) aplinką kaip vienas iš svarbių jos elementų, taip leidžiantis padidinti ugdymo efektyvumą, naudojantis vis naujesniais ištekliais. IKT leidžia sukurti naują, informacijos šaltinių ir bendravimo priemonių įvairovės praturtintą, mokymosi aplinką, kurioje galima lengviau integruoti įvairių sričių temas, taikyti aktyvius mokymo metodus, išryškinti, lavinti ir ugdyti individualius vaiko gebėjimus, atsižvelgiant į jo specialiuosius ugdymosi poreikius (Survutaitė, 2012).

Šiandien išsivysčiusiose šalyse, įskaitant ir Lietuvą, ima vyruoti intelektinis, t.y. susijęs su informacijos kaupimu, apdorojimu, saugojimu ir perteikimu darbas. Jis yra neatskiriamai

susitapatinęs su įvairialype kalbos ir komunikacijos raiška. Jackūno (2006) teigimu, atsižvelgiant į šį aspektą, dabar mokykloje itin daug dėmesio yra skiriama komunikaciniams žmogaus gebėjimams, kalbos kultūros plėtotei. Komunikaciniu metodu pagrįstas gimtosios kalbos mokymas yra nukreiptas pirmiausia į žmogaus komunikacinės kompetencijos tobulinimą (Jackūnas, 2006). Su komunikaciniu metodu yra glaudžiai siejama viena būdinga aplinkybė – polinkis gimtosios kalbos mokymą neatskiriamai sieti su literatūriniu lavinimu. Kaip pateikiama lietuvių kalbos programose, vadovėliuose organiškai derinami kalbos ugdymas, literatūrinis lavinimas ir kalbos sistemos pagrindų (gramatikos) suvokimas (Jackūnas, 2006). Komunikacinis metodas skatina mokytojus kalbos mokymą grįsti moksleiviams įdomia, jų amžių, gyvenimo patirtį ir interesus atitinkančia medžiaga. Anot, Jackūno (2006), lietuvių kalba mokykloje nėra toks pat mokomasis dalykas kaip kiti dalykai: gimtosios kalbos mokymas atlieka brandesnį, kitus ugdomuosius dalykus vienijantį ir integruojantį vaidmenį.

Pasak, Grašvienės, Bobrovos ir kt. (1998), gimtosios kalbos ugdymas – svarbi specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių integravimo visuomenėje dalis. Lietuvių kalbos mokymo uždaviniai – mokyti laisvai reikšti mintis taisyklingais sakiniais, pasakoti, pagal galimybes gebėti skaityti ir rašyti. Gimtosios kalbos pamokose remdamiesi įvairia vaizdine medžiaga, atsimindami, kas patirta, mokiniai daug kartų įvairiais variantais kalba apie tai, įtvirtina žodžius, posakius. Kitais atvejais sužino ir vartoja naujus žodžius, jų junginius sakinius tiek lietuvių kalbos pamokose, tiek kitose veiklose.

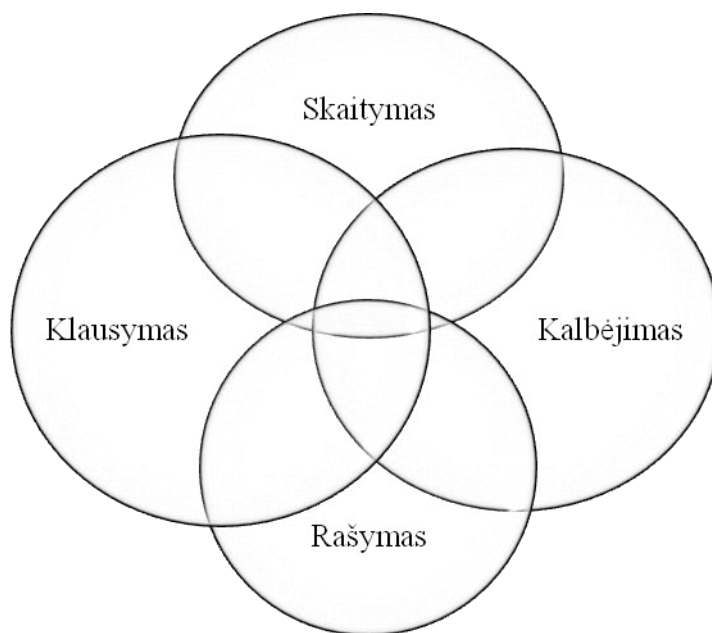
Lietuvių kalbos pamokose aptariant kurią nors rekomenduojamą temą, įtvirtinant žodžius kartu gali būti tikslinamas garsų tarimas, mokoma vartoti numatytas gramatines formas, formuluoti sakinius, pasakoti (Brazdonytė-Morevičienė, 2009). Vyksta pokalbis, naudojamos įvairios inovatyvios technologijos, sukuriamas elementarus žaidimas, kurio metu mokiniai kalba atsakydami į tikslingus pedagogo, vienas kito ar kompiuterinių programų užduodamus klausimus, kuriais siekiama įtvirtinti numatytus žodžius, formas, sakinio tipus ir kt. (Brazdonytė-Morevičienė, 2009).

Lietuvių kalbos pamokose kompiuterį galima naudoti kaip priemonę raidėms, skaitmenims, sakiniams demonstruoti. Tekstų rengyklės automatinis rašybos taisymas padeda pastebėti rašybos klaidas ir mokinys jas gali tuojau pat ištaisyti. Stebint, kaip programa taiso klaidingai parašytus žodžius, skatinamas atminties lavėjimas, analizavimo įgūdžių formavimasis (Švietimo plėtotės centras, 2007). Mokytojas gali kasdien pasirinktinai tikrinti mokinių rašybą, parengdamas ir demonstruodamas labai elementarias užduotis su praleistomis raidėmis ir pan.

Pobrein (2001) teigia, kad daugelio pedagoginių tyrimų duomenimis specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai patiria nemažai sunkumų mokydami skaityti. Regimojo, girdimojo, verbalinio, simbolinio suvokimo trūkumai, mąstymo operacijų bei dėmesio nepilnavertiškumas, foneminės klausos lavėjimo trūkumai, garsinės analizės ir sintezės nepakankamumas ir daugelis kitų faktorių sukelia sunkiai įveikiamas skaitymo problemas. Pobrein (2001) nurodo, tai kad turėtų būti skiriamas didelis dėmesys mokinių mokymosi motyvacijai didinti, kuo įvairesnių darbo priemonių ir formų panaudojimui pamokų metu nepamirštant įtraukti ir aktyviuosius mokymo metodus.

Kalbiniams gebėjimams priskiriama:

1 paveikslas



1 pav. Kalbinių gebėjimų klasifikacija

Kalbinių gebėjimų ugdymo srityje informacinės ir komunikacinės technologijos yra labai svarbios. Inovatyvūs ugdymo metodai leidžia mokiniams įveikti patiriamus sunkumus, nes informacinės ir komunikacinės technologijas galima naudoti įvairiais būdais: kaip priemonę susipažįstant su raidėmis, mokantis rašyti, skaityti ir pasakoti. Taip pat informacinės ir komunikacinės technologijos skatina mokinius mokytis, didina jų motyvaciją. Svarbu, kad pedagogai tinkamai mokėtų panaudoti informacinių ir komunikacinių technologijų teikiamas galimybes vaikų ugdymo procese.

1.2.1. Rašymas ir skaitymas

Viena iš sunkesnių lietuvių kalbos mokymosi sričių –rašybos įgūdžių formavimas. Rašymas – kasdieninė intelektinė veikla, kuri lydi žmogų visą jo gyvenimą. Ambrukaitis (2005) teigia, kad rašant dalyvauja psichomotorinės funkcijos: analizė, sintezė, akustinis, optinis suvokimas, vizualinė-motorinė koordinacija, rašant reikšmingos individualios asmens savybės – kūrybiškumas (gebėjimas kelti naujas idėjas, greitai orientuotis situacijose ir savarankiškai sklandžiai reikšti savo nuomonę, sprendimus), dėmesingumas (gebėjimas ilgesnį laiką sutelkti mintis į realiai atliekamą veiklą bei idėjas). Rašytinę kalbos išraišką papildo keletas pagrindinių komponentų: minties generavimas, teksto komponavimas, sintaksinis išbaigtumas, naudojamo žodyno visavertiškumas (Ambrukaitis, 2005).

Mokiniai turintys raidos sutrikimų, rašydami patiria įvairaus pobūdžio sunkumų, nes dažnai jų pasyvusis ir aktyvusis žodynas yra skurdus, jie turi įvairių atminties, dėmesio ir mąstymo problemų.

Pasak, Farrell (2003), specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių visos atminties rūšys yra nukentėjusios: jie sunkiau įsimena, išlaiko ir atgamina informaciją. Šių mokinių mąstymas yra inertiškas, konkretus. Būtent dėl šių priežasčių, kaip teigia Farrell (2003), jiems sunkiau sekasi kūrybiniai darbai, jie ilgiau mokosi rašybos, skaitymo ir kitų mokymosi sričių.

Gana didelei daliai mokinių – 15 iki 20% - reikia papildomos pagalbos mokantis skaityti ir rašyti. Kai kuriems iš šių moksleivių pagalbos reikia palyginti neilgai, o kitiems – ilgiau, net kelerius metus (Švedijos specialiojo ugdymo plėtros institutas, 2003, Pobrein, 2001). Tokie mokiniai dėl įvairių priežasčių turi specialiųjų ugdymosi poreikių.

Mokiniai, turintys skaitymo ir rašymo sunkumų nėra vientisa grupė (Hallahan, Kauffman, 2003). Šią grupę sudaro įvairūs mokiniai, kaip ir visi kiti mokiniai. Jie yra nevienodo intelekto, įvairios patirties ir įvairaus charakterio, ir tai daro įtaką jų skaitymui ir rašymui bei jų gebėjimui suprasti medžiagą.

Nors rašymo procesas reikalauja kiek mažesnių asmens emocinių pastangų nei kalba, tačiau jo mechanizmas yra sudėtingos protinės veiklos aktas, todėl itin svarbu, kad specialiųjų poreikių turintys mokiniai suprastų rašybos taisykles, kad atmintyje išlaikytų bent minimalias žinias, jas išmoktų pritaikyti praktiškai, jiems būtina pasirinkti alternatyvius mokymo būdus ir metodus, tinkamai taikyti įvairias inovatyvias mokymo priemones, kurios palengvintų mokymą (si) (Ambrukaitis, 2013).

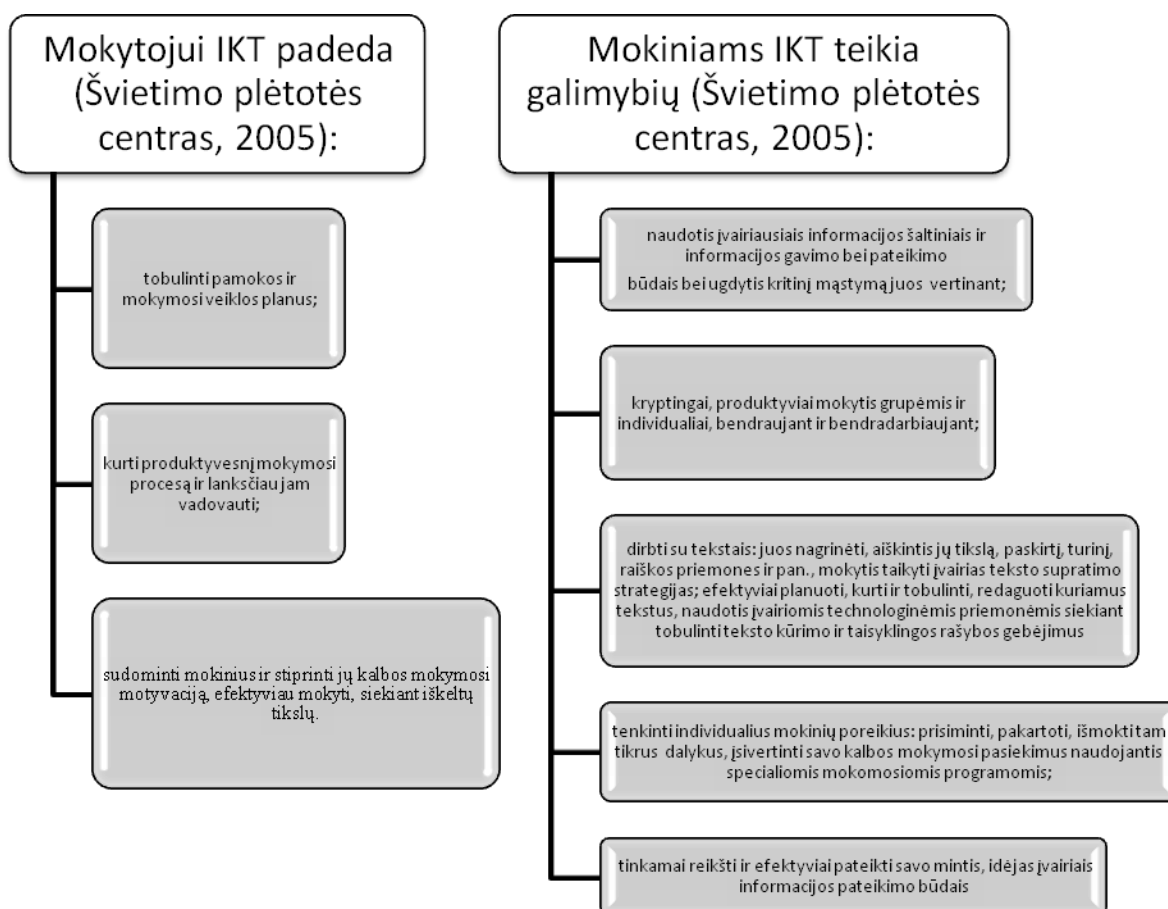
Kaip teigia Ambrukaitis (2005),rašybos mokyme, svarbiausias dalykas – suvokti žodį garsiniu ir artikuliaciniu aspektu, po to rasti rašybos sunkumus ir tik tada taikyti rašybos taisykles, atraminus

žodžius ir galiausiai svarbu išmokti rašyti ne tik tradiciniu metodu ranka ant popieriaus, bet ir dėstyti mintis renkant tekstą kompiuteriu, kur yra didesnės galimybės įvairių teksto variantų išsaugojimo, teksto maketavimo ir pertvarkymo, apipavidalinimo, o svarbiausia lengva taisyti, pakeisti, patobulinti.

Rašytinės kalbos sutrikimų šalinimas apima atskiras kalbos mechanizmo sritis, jų lavinimą ir koregavimą. Rašymo ir skaitymo procesai labai artimai siejasi tarpusavyje, todėl jie negali būti visiškai atskirti (Ambrukaitis, 2005).

Švietimo plėtotės centro (2005) parengti duomenys rodo, kokią naudą IKT teikia pedagogams ir mokiniams:

2 paveikslas



2 pav. Informacinių ir komunikacinių technologijų įtaka moksleiviams ir pedagogams

Kadangi gaunamą informaciją asmuo suvokia penkiais pojūčių kanalais: regėjimu, klausa, uosle, skoniu ir lytėjimu, todėl kompiuterinis tekstas yra greičiau suvokiamas nei tradicinis tekstas ar knygos iliustracija (Mishra, Sharma, 2004). Mokinys tokį tekstą mieliau skaito, klauso, analizuoja, greičiau suvokia.

Ambrukaitis (1996) nurodo, jog sėkmingam skaitymo išmokimui būtinos tam tikros prielaidos. Visų pirma turi būti pakankamai išsivysčiusi mokinio šnekamoji kalba. Be to, „mokinys turi turėti sveikus regimuosius, kalbinės klausos ir kalbinės motorikos analizatorius, pakankamo lygio intelektą (gebėjimą suvokti abstrakčius dalykus). Ypač svarbus vaidmuo tenka klausai, gebėjimui suvokti iš klausos“ (1996, p. 10). Taigi, skaitymo įgūdžių lygų lemia įvairiapusiai vaiko raidos ypatumai (Ambrukaitis, 1996).

Pobrein (2006) teigimu, maždaug 15-20% mokinių reikia papildomos pagalbos mokantis skaityti. Kartu atkreipiamas dėmesys, jog mokiniai, turintys skaitymo sunkumų, toli gražu nėra vientisa grupė: nevienodas jų intelektas, skirtinga patirtis ir charakteris. Teigiama, kad skaitymo sunkumus patiriančių vaikų grupėje jų yra apie 2-8% (Pobrein, 2006). Panašūs duomenys gaunami įvairiose šalyse. Beveik visiems vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, būdingi didesni ar mažesni skaitymo sunkumai, trukdantys mokytis ne tik gimtosios kalbos, bet ir kitų dalykų, t.y. sudarantys prielaidas kitiems mokymosi sunkumams.

Prėskienė (2004) teigimu, siekiant tinkamai įvaldyti skaitymo techniką mokiniams turi būti suformuoti pagrindiniai skaitymo įgūdžiai: garsinė analizė, garsų atpažinimas, skaitomo teksto supratimas, skaitymas garsiai. Mokant mokinius, turinčius skaitymo sutrikimų, skaityti, siekiama, kad mokiniai įgytų būtent šiuos bazinius skaitymo įgūdžius (nereikia siekti kitų, specialiųjų įgūdžių), tačiau juos formuojant tenka naudoti specialią mokymo medžiagą arba specialius mokymo būdus (Prėskienė, 2004).

Jei nepakankamai efektyvūs pasirodo įprasti skaitymo mokymo metodai, parenkami ir taikomi alternatyvūs ugdymo metodai, daug dirbama individualiai (Augustienė, Burinskienė, Kajokienė, 2013).

Lavinant mokinių skaitymo ir suvokimo gebėjimus, IKT padeda greičiau pasiekti norimų tikslų, nes pajvairina ir palengvina mokymo(si) procesą, tai skatina mokymosi motyvaciją, lavina naudojimosi informacija gebėjimus (Westwood, 2004).

1.2.2. Klausymas ir kalbėjimas

Informaciniai perceptiniai mokymosi metodai yra *klausymas* ir *skaitymas*. Klausymas - kultūros vertybių perėmimas arba priėmimas klausos organais jas suvokiant, perdirbant bei įsisąmoninant (Pobrein, 2006; Ambrukaitis, 1996). Šis metodas kelia klausančiajam daug reikalavimų, kurie užtikrina klausymo efektyvumą. Aktyviam klausymui būdinga pasakojimo ar aiškinimo tikslo, struktūros suvokimas, tikslingas atminties mobilizavimas, dėmesio fiksavimas, mąstymo sutelktumas (Beaton, 2004). Skaitymas - ne mažiau sudėtingas mokymosi procesas už klausymą. Skaitant taikomi įvairūs darbo su spausdintais šaltiniais metodai, mokytojas taiko įvairius alternatyvius metodus, tarp jų ir IKT (Pobrein, 2001).

Kadangi klausymas yra psichologinis procesas, tai klausytis reikia mokytis. Geru klausytoju tampama po ilgo ir varginančio kelio (Madaule, 2010). Klausant reikia: suprasti (atnešti informaciją į sąmonę), atsiminti (pernešti informaciją į ilgalaikę atmintį), tada interpretuoti (gebėjimas išvelgti pranešime daugiau nei buvo pasakyta), tada įvertinti ir sureaguoti (dėmesingumo ir susikaupimo parodymas pašnekovui). Visi šie klausymo etapai yra labai sudėtingai išmokstami vaikui, kuris turi specialiųjų ugdymosi poreikių.

Kalbėjimas ir klausymas yra svarbi verbalinio bendravimo sudėtinė dalis. Sąvoka *bendravimas* taip pat apima dviejų ar daugiau žmonių tarpusavio sąveiką, tarpusavio santykius, bendrus išgyvenimus (Адаир, 2003).

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbėjimo lavinimas yra svarbus aspektas, leidžiantis lengviau jiems integruotis visuomenėje. Ugdymo įstaigoje daugiausia dėmesio skiriama sakininės kalbos lavinimui, nes ji būtina kaip bendravimo bei keitimosi informacija priemonė. Be to nemažai vaikų nepajėgūs išmokti rašytinę kalbą (Garšvienė, Bobrova, 1998).

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbėjimo motyvacija kartais būna nepakankama, dėl šios priežasties kalbinį bendravimą reikia nuolat skatinti, taip kartu inspiruojamos vaiko pastangos kalbėti turiningiau, raiškiau, laikantis numatytų šnekamosios kalbos taisyklių (Kielaitė, 2013).

Aukštesniųjų klasių mokiniai labiau domisi suaugusiųjų veikla, darbais, tarpusavio santykiais, gyvenimu. Kalbos ugdymas sietinas su mokinių buitine aplinka, darbine veikla. Kielaitės (2013) teigimu, į tai atsižvelgiama lavinant mokinius patiriančius įvairių mokymosi sunkumų, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių, numatant aptariamą temą, žodyną, posakius. Pagrindinis mokymo metodas tebėra pokalbis vaizdžioje, inovatyvioje, žaidybinėje, darbinėje situacijoje. Vis daugiau laiko skiriama pasakojimams, mokomųjų programų skatinančių kalbėjimą taikymui (Kielaitė, 2013).

Kai kurie mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių ir aukštesnėse klasėse nekalba. Plečiamas jų, kaip ir visų kitų klasės mokinių, pasyvusis žodynas, individualiai mokoma bendrauti nekalbinėmis priemonėmis (Garšvienė, 1998).

Teorinės dalies apibendrinimas. Analizuojant mokslinę literatūrą paaiškėjo, kad informacinės ir komunikacinės technologijos labai sparčiai veržiasi į šiuolaikinį pasaulį ir užima svarbią vietą ugdymo procese. Pedagogai turi nuolat tobulėti, kad galėtų tinkamai naudoti informacinių ir komunikacinių technologijų teikiamas galimybes. Atsižvelgiant į mokinių gebėjimus taikomos IKT padeda įveikti atsirandančius sunkumus, didėja moksleivių motyvacija mokymuisi. IKT integracija į ugdymo procesą apima kelis aspektus, tokius kaip veiksmingas ugdymo uždavinių orientavimas į moksleivį bei tobulėjančios visuomenės poreikis naudotis naujausiomis technologijomis. Inovatyvūs ugdymo metodai padeda mokytojui gerinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymą, nes leidžia pažinti kiekvieną mokinį ir pritaikyti ugdymo turinį, ugdymo metodus, pasiekimų vertinimą, pagal besimokančiųjų poreikius individualizuoti ugdymą. Šiuolaikinių ugdymo metodų taikymas padeda specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams greičiau įveikti lietuvių kalbos mokymosi procese atsirandančius sunkumus, dėl skirtingų ugdymosi poreikių.

2 skyrius. INFORMACINIŲ IR KOMUNIKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ ĮTAKA KALBINIŲ GEBĖJIMŲ UGDYMU

2.1. Tyrimo organizavimas ir metodika

Tyrimo duomenys rinkti taikant *pusiau struktūruoto individualiojo interviu metodą*, kai remiamasi planu, kuriame numatyti konkretūs klausimai, jų pateikimo seka, tačiau numatyta, kad tyrimo eigoje tyrėjas gali papildomai užduoti plane neįrašytų klausimų (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008). Papildomus klausimus tyrėjas užduoda esant skirtingoms situacijoms: kai interviu metu pastebi, jog numatytieji klausimai nepadengia visų tyrimui svarbių temų; siekiant surinkti daugiau ar gilesnės informacijos tuomet, kai tiriamasis nepilnai atsako į pateiktuosius klausimus; kai pastebi, jog tiriamajam nepatogu (jis nenori) atsakinėti į pateiktąjį klausimą – tuomet tyrėjas stengiasi tą pačią informaciją gauti paklausdamas kitaip ar trumpam nukreipdamas tiriamojo dėmesį į kitus, mažiau jautrius klausimus, ir sugrįždamas prie jautraus klausimo kita formuluote. Nors interviu metodu renkant duomenis, tyrimas trunka ilgiau nei anketinės apklausos metodu, tačiau suteikia galimybę geriau pažinti tiriamuosius, patikslinti atsakymus, užtikrinti duomenų išsamumą (Kaffemanienė, 2006), suvokti požiūrius, nuomones, įsitikinimus (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008).

Tyrimo duomenims papildyti pasirinktas ir *pusiau struktūruotostebėjimometodas*, kurį taikant surenkama daug duomenų, natūraliai kylančių pokalbių su stebimos aplinkos dalyviais, gaunama pirminė informacija apie individus ir grupes. Tyrėjas turi galimybę būti tyrimo kontekste ir geriau jį suvokti (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008).

Pusiau struktūruotas individualus interviu atliktas kelis kartus: buvo parengtos trys interviu schemas skirtingoms informantų grupėms. Iš pradžių buvo apklausiami pedagogai, mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, bei mokinių tėvai. Iš anksto parengtus pirmojo interviu klausimus sudaro tokie blokai: 1) klausimų blokas, skirtas išsiaiškinti demografinius duomenis; 2) klausimų blokas, skirtas atskleisti pedagogų nuomonę apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT); 3) klausimų blokas, skirtas tirti pedagogų nuomonę apie įstaigos kompiuterizavimą; 4) klausimų blokas, skirtas tirti pedagogų nuomonę apie kompiuterius ugdymo procese. Antrojo interviu klausimus sudaro tokie blokai: 1) demografinių duomenų klausimai; 2) duomenys apie naudojamą kompiuterių; 3) naudojimosi internetu klausimynas; 4) klausimų blokas

skirtas išsiaiškinti tėvų įtaką naudojimosi kompiuteriu atžvilgiu; 5) duomenys rinkti apie mokomąsias programas. Trečiojo interviu klausimų blokai yra: 1) demografinių duomenų blokas; 2) interviu klausimai padedantys atskleisti tėvų nuomonę apie virtualios erdvės naudojimą; 3) interviu klausimai apie tėvų ir vaikų naudojimąsi informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis; 4) blokas skirtas tirti lavinamųjų žaidimų įtakai.

Tyrimo duomenims, užfiksuotiems interviu metodu, papildyti buvo pasirinktas ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių stebėjimo metodas. Pusiaus struktūruotas stebėjimo metodas atliktas siekiant sužinoti apie vaiko galimybes naudotis informacine ir komunikacine technika ugdymo proceso metu, vaiko gebėjimams pritaikyti informacinę ir komunikacinę techniką kalbinių įgūdžių tikslinimui.

Analizuojant tyrimo duomenis pedagogų, tėvų bei vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių vardai bei institucijų pavadinimai neminimi. Įvardijami tik informantų atsakymai ir vaikų stebėjimai užkoduoti pavadinimais. Tyrimas buvo atliekamas dviejose Kauno miesto ugdymo įstaigose.

Pusiaus struktūruoti individualūs interviu vyko informantų darbovietėje, mokymosi vietoje prieš užsiėmimus, jų metu, po užsiėmimų, po tėvų susirinkimų. Vaikų stebėjimai vyko pamokų metu. Informantai prieš pokalbį buvo informuoti apie atliekamo tyrimo esmę ir pagrindinius tyrimo klausimus, pabrėžiamas tyrimo dalyvių anonimiškumas.

Vidutinė individualaus interviu trukmė apie 30-40 min., specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių stebėjimas vyko po dvidienas abiejose ugdymo įstaigose, informatikos pamokose. Stebėjime dalyvavo 9 respondentai. Stebėjimo tyrime mažas stebimųjų skaičius aiškinamas liga ir nebuvimu pamokose.

Atliekant interviu tyrimo analizę, duomenys buvo skirstomi į prasminius vienetus (informantų pasisakymus, teiginius). Tyrimo duomenims apdoroti taikoma statistinė (dažnių) duomenų analizė. Pusiaus struktūruoto stebėjimo duomenys apibendrinti diagramomis. Išanalizavus tyrimo duomenis, parašytos tyrimo išvados, atitinkančios iškeltiems uždaviniams.

Tyrimo etapai.

- Pirmajame tyrimo etape studijuojama mokslinių šaltinių literatūra apie informacinių ir komunikacinių technologijų įtaką ugdymo procese, jų taikymą pamokų metu, mokinių mokymosi galimybes naudojant informacines ir komunikacines technologijas.

- Antrajame etape ieškoma įstaigų ugdančių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, suformuluojama specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, pedagogų bei tėvų dalyvausančių tyrime grupė.
- Trečiajame etape paruošiami interviu klausimai tyrimo dalyviams bei pusiau struktūruoto stebėjimo kriterijai. Tyrimo dalyviai apklausiami pusiau struktūruoto interviu metodu, specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai stebimi informatikos pamokų.
- Ketvirtajame etape atliekama gautų duomenų analizė ir apibendrinamas.
- Penktajame etape, remiantis moksline literatūra ir atlikto kokybinio tyrimo duomenų analize, suformuluojamos išvados.

2.2. Tyrimo imtis

Kokybiniam tyrimui pasirinktos dvi ugdymo įstaigos (specialioji mokykla bei profesinio rengimo mokykla), kuriose yra besimokančių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių. Stebėjimo tyrime dalyvavo 9, interviu tyrime dalyvavo 12 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių. Iš 12 mokinių 4 buvo apklausti profesinio rengimo mokykloje, likę 8 mokiniai apklausti specialiojoje mokykloje. Iš visų šių respondentų 2 mokiniai turi vidutinius specialiuosius ugdymosi poreikius, 2 mokiniai turi nedidelius specialiuosius ugdymosi poreikius, likę 8 respondentai turi didelius specialiuosius ugdymosi poreikius. Tyrime dalyvavo mokiniai nuo 4 iki 11 klasės ir jų amžius svyravo nuo 10 metų iki 18 metų.

Taip pat tyrime dalyvavo 5 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų tėveliai. 2 tėveliai dalyvavo iš profesinio rengimo mokyklos bei kiti 3 tėveliai dalyvavo iš specialiosios mokyklos. Tyrime dalyvavo 3 tėvai gyvenantys kaime ir 2 tėvų gyvenamoji vieta yra miestas. Jų amžiaus vidurkis yra 38 metai. Aukštąjį išsilavinimą įgiję 3 tėvai bei 2 tėvai įgiję vidurinį išsilavinimą.

Kokybiniame tyrime dalyvavo 7 pedagogai, iš jų 3 pedagogai apklausti profesinio rengimo mokykloje, kiti 4 – specialiojoje mokykloje. Interviu tyrime dalyvavo 2 informacinių technologijų mokytojai: 1 mokytojas iš specialiosios mokyklos, kitas – iš profesinio rengimo mokyklos. Taip pat dalyvavo 3 lietuvių kalbos mokytojos: 1 iš jų dirbo specialiojoje mokykloje, kitos 2 – profesinio rengimo mokykloje. Likusios 3 mokytojos dalyvavusios tyrime dirbo specialiojoje mokykloje, klasių auklėtojomis. Pedagogų amžiaus vidurkis yra 40 metų, o darbo stažo vidurkis yra 14 metų. Specialiojoje mokykloje pedagogai dažniausiai ugdo mokinius, turinčius didelių ugdymosi poreikių. Profesinio rengimo mokykloje pedagogai dažniau susiduria su mokiniais, turinčiais nedidelių arba vidutinių specialiųjų ugdymosi poreikių.

2.3. Kokybinio tyrimo rezultatų pristatymas

Interviu duomenys atspindintys pedagogų nuomonę į informacines ir komunikacines technologijas, jų taikymo galimybes ugdymo procese

Atliekant kokybinį tyrimą buvo paruošti interviu klausimai pedagogams, ugdantiems mokinius turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP). Interviu klausimynas susijęs su informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) panaudojimu pamokų metu, ugdant mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių kalbinius gebėjimus. Siekiant išsiaiškinti, kaip pedagogai panaudoja kompiuterius pamokų metu, tirta jų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas. Interviu atsakymai apdoroti turinio analizės metodu. Apklauso duomenis iliustruoja lentelės.

1 lentelė

Kategorija „Informacinių ir komunikacinių technologijų reikšmė“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Informacinių ir komunikacinių technologijų reikšmė	Priemonės informacijai perduoti ir gauti	¹ Informacinės ir komunikacinės technologijos tai apima inovatyvias medias, įvairaus lygio kompiuterines technikas (tiek stacionarius kompiuterius, tiek planšetinius kompiuterius, nešiojamieji kompiuteriai), mobilieji telefonai, turintys įvairių funkcijų, projektoriai, internetas, įvairios programinės įrangos, mokomosios programos ir begalė kitų. Apibendrinant, galima teigti, kad tai yra visos techninės naujovės, kurių šiame pasaulyje nuolat daugėja, kuriomis galima gauti informacijos, ją perduoti naudojantis nuotoliniu būdu, greitai ir paprastai [2]. Tai kompiuterinių programų ir tam tikros įrangos panaudojimas suteikianti informaciją mokant bei mokantis [6]. Čia galima labai plačiai pasakoti, nes tikrai labai daug ką apima, įvairias technikas, kuriomis galima gauti tam tikros informacijos ir ją panaudoti mokant vaikus [7].	3

¹ Kalba netaisyta

	Kompiuterinė įranga	Informacinės ir komunikacinės technologijos tai yra, visa tai kas susiję su kompiuterinėmis priemonėmis. Patys kompiuteriai, multimedijos, įvairios programos padedančios pagerinti mokymą [1]. Tai yra medžiaga ar priemonės ruošiamos su kompiuteriu [3]. Visa, tai kas apima kompiuterius, jų naudojimą, jų teikimas galimybes, praktiškai visą kompiuterinę įrangą [4]. IKT- tai kompiuterinių programų bei tam tikros įrangos panaudojimas, suteikiant žinias mokymo procese arba kita [5].	4
--	---------------------	--	---

Pedagogai dažniausiai informacines ir komunikacines technologijas įvardija siaurąja prasme ir sieja su kompiuterinės technikos naudojimu, neįvardydami informacijos apdorojimo galimybių. Plačiaja prasme, informacines ir komunikacines technologijas kaip techninių priemonių visumą informacijai gauti ir perduoti paminėjo 3 tyrimo dalyviai iš 7. Informacines ir komunikacines technologijas plačiai apibūdino informatikos mokytojai bei viena lietuvių ir literatūros mokytoja dirbanti profesinio rengimo mokykloje. Kai kurie tyrimo dalyviai informacinių ir komunikacinių technologijų sąvoką iš karto susiejo su ugdymo procesu. Tai gali rodyti dažną šių technologijų naudojimą pamokų metu, pedagogų kompetencijas ir gebėjimą naudoti kompiuterius ugdymo procese.

Tirta, koks yra kompiuterizavimo lygis pedagogų darbo įstaigose, nes dažnai mokyklose kompiuterizavimo lygis būna nevienodas. Tyrimo duomenys rodo, kad daugiausiai tyrimo dalyvių teigiamai vertina įstaigos kompiuterizavimo lygį ir jį laiko pakankamu (3). Nuomonę dėl nepakankamo kompiuterizavimo lygio klasėse išreiškė du tyrimo dalyviai. Vidutinis kompiuterizavimo lygis klasėse pasirodė dviems pedagogams dirbantiems skirtingose, tyrime dalyvavusiose, įstaigose. Šis klausimas parodė, kiek įstaigos yra aprūpintos kompiuteriais, kaip tai vertina pedagogai, kuriems informacinių ir komunikacinių technologijų taikymas ugdymo procese labai svarbus, nes jų pagrindinis darbas yra mokinių lavinimas. Pedagogai turi paruošti mokinius gyventi, prisitaikyti ir kurti besikeičiančioje visuomenėje (Dagienė, 2004; Totoraitis, Briedis, 2004; Stulpinas, 2004). Taigi, mokymo procese taikomi įvairūs ugdymo metodai turėtų padėti pedagogams pasiekti tinkamų rezultatų mokinių lavinimo aspektu.

Įstaigos nuolat stengiasi atnaujinti esančią techniką, nes ne tik mokiniai turi išmanyti naujausios technikos panaudojimą, bet ir pedagogai. Ne visos mokyklos technikos ar elektroninių paslaugų atnaujinimui gali skirti pakankamai lėšų, ne visos mokyklos atnaujina kompiuterinę techniką vienodu tempu. Tiriant pedagogų nuomonę apie įstaigos kompiuterinės technikos ir

elektroninių paslaugų prieinamą ir gerinimą, buvo užduoti klausimai, kurių atsakymai tai atspindi. Tyrimo rezultatai parodė, kad abi įstaigos stengiasi gerinti kompiuterinės technikos prieinamumą pedagogams, mokiniams, jų tėvams. Profesinio rengimo įstaiga jau naudoja elektroninio dienyno paslaugomis, specialioji mokykla – bando įsivesti šį dienyną ir pradėti plačiai naudoti tarp pedagogų, tėvų, mokinių. Informantų nuomone, ugdymo įstaigose keliamas elektroninių paslaugų prieinamumo lygis.

Norint išsamiau išanalizuoti ne tik įstaigos kompiuterizavimo lygį, bet pasigilinti į pedagogų kabinetų kompiuterizavimą buvo užduotas klausimas, kurio atsakymai žymi, kiek klasėse yra kompiuterių, o juose prieinamas interneto ryšys. Apžvelgus šį klausimą, galima daryti išvadas, kiek dažnai pedagogai gali taikyti informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu.

2 lentelė

Kategorija „Klasių kompiuterizavimas“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Klasių kompiuterizavimas	Kompiuteris yra klasėje	¹ Turiu kompiuterį savo kabinete, tačiau jame nėra interneto, tai kartais tenka atsinešti savo asmeninį kompiuterį, kai reikia vaikams parengti įvairias užduotis [1]. Taip, turime vieną kompiuterį klasėje, tačiau interneto ten nėra. Jis labiau skirtas vaikų lavinimui, laisvo laiko pertraukų metu užimtumui skatinti [4]. Taip, yra pedagogo kompiuteris, kuris turi internetą, yra ir mokinių kompiuteriuose internetas [7]. Taip, yra kompiuteris, skirtas pedagogui, kuriame yra įdiegtas interneto ryšys. Juo gali naudotis ir kiti pedagogai, turintys prisijungimą prie vartotojo bloko [2].	4
	Yra kitų kompiuterinių priemonių klasėje	Kaip ir minėjau, šioje klasėje yra projektorius ir turime dar vieną plašetinį kompiuterį, baltąją lentą, taigi nebesikartosiu kalbant apie juos [2]. Turiu kabinete interaktyviąją lentą ir projektorių [5,7]. Projektorius yra, juo naudojuosi beveik kiekvieną dieną [6].	4
	Tinkamų sąlygų sudarymas mokiniams naudotis kompiuteriu	Kompiuteriu esančiu klasėje tai mokiniai dažnai naudoja, tačiau jie jį naudoja dažniausiai ne ugdymosi tikslais, o pramogai, nes jie ten žaidžia įvairius žaidimus [1,4]. Klasės kompiuteriai yra	4

¹ Kalba netaisyta

	esančiu klasėje	skirti mokiniams [2,7]. Jie jais naudojami pamokų metu, pertraukų metu, stebint prižiūrinčiam asmeniui, ar tai auklėtojai ar man. Be priežiūros vaikams neleidžiama naudotis kompiuteriais [2].	
	Klasių kompiuteriai papildyti specialiosiomis mokomosiomis programomis	¹ Yra kai kurios parengtos prezentacijos, kurias žiūrint galima mokytis. Kai kurias jų esu parengusi aš pati, kai kurias tenka siųsti internetu ir panašiai. Dar yra kai kurios lavinamosios programos skirtos lavinti matematinius įgūdžius, kai kurios paprasto rašymo įgūdžiams tikslinti skirtos programos. Esame įsirašę kai kurių dainų su žodžiais, kurias vaikai labai mėgsta, taip jie mokosi skaityti, pritaikyti žodžius muzikos ² ritme, mokosi neskubėti, susikaupti ir panašiai<...> [1]. Mano kompiuteris aišku turi specialiųjų mokomųjų programų, kurios taip pat yra įdiegtos ir kituose kompiuteriuose. Mes taip mokomės su vaikais žaisti visokius žaidimus, su vyresniais mokomės dirbti su paprastomis programomis, naudotis internetu [2]. Yra kai kurios, bet mokiniai labiau priima įvairius žaidimus kompiuteriu, jie juos intensyviau žaidžia, labiau jais domisi [4]. Mokomųjų informacinių programų yra, kurios susijusios su mano dalyko mokymu [7].	4

Atsižvelgiant į pateiktus informantų duomenis galima teigti, kad ne visos klasės yra tinkamo kompiuterizavimo lygio, nors kalbant apie įstaigos kompiuterizavimą dauguma respondentų [5] teigė, kad mokyklos kompiuterinės technikos turėjimo lygis yra pakankamas arba vidutinis. Dauguma tyrimo dalyvių suteikia galimybę ugdytiniams naudotis kompiuteriu, patys tinkamai naudoja(si) kitomis informacinės ir komunikacinės technikos priemonėmis esančiomis klasėje, turi kai kurių specialiųjų mokomųjų programų palengvinančių ugdymą. Dalis respondentų (3), atsakė, kad nei kompiuterių, nei kitų kompiuterinių priemonių klasėje neturi. Taigi galima daryti išvadą, kad jie informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu taiko rečiau nei pedagogai, kurie turi tinkamas sąlygas naudotis kompiuterine technika.

² Kalba netaisyta

Lyginant kompiuterizavimo lygį abiejų tyrime dalyvavusių įstaigų kontekste, profesinio rengimo mokykloje klasėse kompiuterių yra mažiau nei specialiojoje mokykloje. Profesinio rengimo mokykloje pedagogai naudojami kitomis informacinių ir komunikacinių technologijų priemonėmis. Dažniausiai profesinio rengimo klasėse yra interaktyvios lentos bei projektoriai, kuriuos pedagogai naudoja pamokų metu. Gilinantis į specialiosios mokyklos kompiuterizavimą, atskleista, kad kompiuteriai yra dažniausiai pasitaikanti IKT priemonė klasėse. Vertinant informatikos klases abiejose ugdymo įstaigose, galima teigti, kad šios klasės yra pakankamai kompiuterizuotos. Jose yra įvairių kompiuterinių technikų (plašetiniai kompiuteriai, interaktyvios lentos, projektoriai), taip pat pedagogams sudarytos palankios galimybės naudotis įvairiomis mokomosiomis programomis ugdymo procese. Apibendrinant galima padaryti išvadą, kad informatikos klasės yra labiau kompiuterizuotos ir papildytos kitomis techninėmis priemonėmis nei kitos klasės.

Išsamiau aptariant pedagogų nuomonę apie kompiuterių taikymą ugdymo procese buvo pateiktas klausimas apie kompiuterio naudą. Šio klausimo atsakymus iliustruoja pateikta 3lentelė.

3lentelė

Kategorija „Kompiuterio naudingumas ugdymo procese“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Kompiuterio naudingumas ugdymo procese	Mokinių kasdieninis susidūrimas su kompiuteriu	¹ Kompiuteris šiandien vaikams yra labai artimas. Jie jį mato kasdien, todėl, manau, ir darbas su juo yra neatskiriamas [1]. Dažniausiai visi vaikai yra bent matę patį kompiuterį, galbūt ne visi specialiųjų poreikių vaikai geba juo tiksliai naudotis, tačiau mokykla yra ta terpė, kurioje jie turi būti supažindinami su juo, mokiniai turi turėti bent minimalių žinių apie jį [2]. Nors mūsų mokyklos mokiniai ne visi turi namuose kompiuterius, tačiau visi jie geba jais naudotis, skiriasi tik jų gebėjimai dirbant su kompiuteriu [7].	3
	Mokinių noras išmokti naudotis kompiuteriu ir teigiamos emocijos	Vaikus nuolat traukė kompiuteriai, naujovės. Jie nori išmokti, pamatyti, kaip reikia naudotis naujomis technologijomis ir tai jie greitai perpranta [1]. Manau, kad mokiniams kompiuteris yra svarbus daiktas, jie juo domisi, greitai išmoksta naudotis ir greičiau atsimena, ką mokėsi. Net ir turintys didelių ar labai didelių	3

¹ Kalba netaisyta

		specialiųjų poreikių vaikai rodo susidomėjimą juo. Dažnai stebiu, kaip jie įdėmiai stebi įvairius filmukus dideliame projektoriaus ekrane ir kitą dieną jie atsimena, kas buvo rodoma ir vėl paprašo žiūrėti. Manau, kompiuteris daro įtakos vaikams ir ta įtaka dažniausiai būna teigiama [2]. Nauda yra, nes vaikams patinka kompiuteriu žaisti, dirbti. Jie laukia kada galės eiti į kompiuterių klases padirbėti, labiau atsipalaiduoja [4].	
	Kompiuterio šiuolaikiškumas ir pritaikymas ateityje	Ateityje darbas kompiuteriu, manau, bus dar svarbesnis, todėl vaikus reikia nuolat skatinti mokytis dirbti juo [1]. Naudingas, nes tai šiuolaikiška priemonė, padedanti gauti naujausią informaciją, leidžianti pajvairinti pamoką, sudominti mokinius ir kita [5]. Naudingas. Visos technologijos naudingos. Jos siejasi su mokinių tobulėjimu ateityje, nes ateityje dar daugiau atsiras įvairių technologijų, kurias reikia gebėti taikyti kasdieniame gyvenime arba bent turėti supratimo apie technologijas [7].	3
	Ugdymo proceso įvairinimas bei palengvinimas	Ugdymo procese jis palengvina mokymą. Vaikai gauna informaciją beveik visais pojūčių kanalais. Taip jie labiau įsimena, labiau naudoja gaunamą informaciją vaizdžiai, stebint, tyrinėjant. Tai, manau, kad kompiuteris atneša daugiau naudos nei žalos [1]. Ugdymo procesas tai pat be kompiuterio šiandien retai vykdomas [2]. Manau, kad naudingas, nes internete yra reikalingų dalykų kuriuos panaudoju savo darbe. Informacinių technologijų naudojimas pajvairina pamoką [3]. Kompiuteris ugdymo procese visapusiškai naudingas ir mokytojui ir mokiniui. Jo pagalba (internetu) galima greitai gauti norimą informaciją ir naudoti kaip nuotolinį mokymo būdą [6].	4

Jucevičienės (2003) teigimu, mokyklos bendruomenė turi nuspręsti kokių žinių besimokančiajam reikės ateityje, nes šiandien vaikai gyvena kaitos procesų ir informacinės

visuomenės vystymosi laikotarpiu. Pateikti duomenys rodo, kad visi apklaustieji teigiamai vertina kompiuterių naudą ugdymo procese. Nors ne visi tyrimo dalyviai turi galimybes taikyti informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu, tačiau jie stebi, kad kompiuterių naudojimas palengvina ugdymą ir padaro jį įdomesnį. Net 3 iš 7 tyrimo dalyvių teigia, kad kompiuteris yra kasdieninio gyvenimo dalis ir mokiniai rodo didžiulį susidomėjimą šia technika. Tai palengvina mokymą, suteikia mokiniams teigiamų emocijų, taip pat žinių apie kompiuterius turėjimas bent iš dalies palengvina adaptavimąsi visuomenėje ateityje.

Norint išsiaiškinti, kaip kompiuteris gali palengvinti ugdymo procesą analizuojami ugdymo efektyvumo aspektai. Tai iliustruoja 4 lentelė.

4 lentelė

Kategorija „Ugdymo efektyvumo aspektai taikant kompiuterius“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažniai
Ugdymo efektyvumo aspektai taikant kompiuterius	Pedagogų laiko taupymo aspektai	¹ Taip, gali būti ir taip yra. Kompiuteris traukia ne tik vaikus, kaip sakiau, bet palengvina ir patiems mokytojams darbą, leidžia greičiau atlikti darbus, kad ir elektroninio dienyno pildymas, tai pagreitina iš dalies tą procesą [2]. Efektyvesnis, nes atpalaiduoja mokytoją nuo daugelio užduočių ruošimo rankiniu būdu, leidžia rasti daugiau medžiagos, o ir mokiniams patogiau atlikti užduotis [5].	2
	Mokinių laiko taupymo aspektai	Kadangi turime dirbančių mokinių, naudojame nuotolinį mokymo būdą, tai patogu išsiųsti užduotis ir suteikti kitą informaciją [6].	1
	Ugdymo proceso įvairovės aspektai	Taip, nes pajvairina pamoką ir ugdymo procesą [3]. Taip, efektyvesnis. Efektyvesnis ugdymo procesas tampa, bet kada, kai pamokoje pedagogas gali pasinaudoti kitais metodais, kai vaikai gali truputį pasėdėti ir kitaip sukurtoje mokymo aplinkoje [4]. Be to maždaug pusė mūsų mokinių sugeba dirbti kompiuteriu ir juos turi savo aplinkoje. Likusiems pamoka naudojant informacinę ir komunikacinę techniką yra ypač įdomi, nes tokio informacijos šaltinio jie neturi [6].	3

¹ Kalba netaisyta

	Naujų žinių įgijimo aspektai	Taip, nes tai leis mokiniams tobulėti, leis geriau integruotis į visuomenę. Dabar labai mažai jaunų žmonių negeba pasinaudoti kompiuteriu. Galbūt tai lemia jų psichinės galimybės, gyvenimo sąlygos ir kita, o mokykloje, naudojant kompiuterius ugdyme mokiniai įgauna, bent kažkiek žinių apie internetą, apie darbą jame, apie informacijos paiešką ir panašiai [7].	1
--	------------------------------	--	---

Nagrinėjant atsakymus į šį klausimą, pastebime, kad pedagogams kompiuterio efektyvumas dažniausiai asocijuojasi su ugdymo proceso pajvairinimu, kai kurie tyrimo dalyviai išvelgia kitus kompiuterio panaudojimo ugdymo procese aspektus: pedagogų laiko taupymo aspektai, mokinių laiko taupymo aspektai, naujų žinių įgijimo aspektai. Visi tyrimo dalyviai, dirbantys abiejose tyrime dalyvavusiose įstaigose, kompiuterio efektyvumo aspektus interpretuoja įvairiai.

Apžvelgus anksčiau nagrinėtus klausimus, susijusius su kompiuterių panaudojimu ugdymo procese, galima padaryti išvadą, kad kompiuterinė technika efektyvina mokymą, suteikia mokiniams teigiamų emocijų pamokoje, kurioje taikoma kompiuterinė technika. Apibrėžiant pedagogų gebėjimą taikyti informacines ir komunikacines technologijas ir taikymo dažnumą ugdant vaikus nagrinėjamas 17 interviu pedagogams klausimas.

5 lentelė

Kategorija „Kompiuterinės technikos taikymo dažnumas ugdymo procese“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Kompiuterinės technikos taikymo dažnumas ugdymo procese	Dažnas kompiuterių taikymas	¹ Dažnai, turbūt dažniausiai iš visų pedagogų, nes mano darbas yra supažindinti mokinius su kompiuteriu, jo teikiamomis galimybėmis, išmokyti juos juo naudotis, kad galėtų save kažkiek realizuoti visuomenėje, bendraamžių tarpe [2, 7]. Dažnai [3, 5, 6].	5
	Kompiuterinės technikos panaudojimas tik tam tikru laiku	Na dažniausiai prieš atsiskaitymus, kartais ir rengiu prezentacijas įvairiomis temomis [1].	1
	Kompiuterinės	Ne pagal visas temas galima mokiniams	3

¹ Kalba netaisyta

	technikos taikymo aspektai	paruošti užduotis kompiuteriu, ypač lietuvių kalbos pamokose. Reikia gebėti vaikus sudominti ir reikia, kad informacija jiems būtų patraukli ir lengvai perteikiama [1]. <...> kiek leidžia galimybės naudoti kompiuterį klasėje, kurioje vaikai yra su įvairiais poreikiais, tiek kiek galiu naudoti kompiuterį diferencijuojant mokymą [4]. Priklauso nuo mokytojo kvalifikacijos, valdant informacines ir komunikacines technologijas ir nuo mokinio sugebėjimo dirbti kompiuteriu, rasti reikiamą literatūrą ar kita [5].	
--	----------------------------	---	--

Šio klausimo analizavimas atskleidė, kad pedagogai kompiuterines technologijas taiko dažnai, taip atsakė daugiau nei pusė tyrimo dalyvių (6). Nepaisant to, ar jų kabinete yra gausu kompiuterinės technikos, ar ne, taip pat nepaisant to, ar jie yra informatikos mokytojai, ar ne. Kompiuterinės technikos aspektus tyrimo dalyviai įvardijo labai įvairius, nuo pedagogo kvalifikacijos valdyti informacines ir komunikacines technologijas iki turinio diferencijavimo. Mažiau nei pusė tyrimo dalyvių (3) įvardijo pateiktus kompiuterinės technikos taikymo aspektus.

Aptariant pedagogų kompetenciją naudotis kompiuteriu, išanalizuojama, kaip mokytojai geba pateikti reikiamą medžiagą mokiniams, kokia medžiaga pateikiama ir kuo ji turi pasižymėti. Nagrinėjant iškeltą klausimą, paruošta 6 lentelė.

6 lentelė

Kategorija „Kompiuteriu pateikiama informacija“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Kompiuteriu pateikiama informacija	Informacijos konkretumas	¹ Į informacijos tikslumą, konkretumą [1]. Į informacijos tikslumą. Tačiau visų pirma išsikeliau, kad informacija turi būti konkreti ir paprasta [2]. Ji neturi būti sudėtinga, perpildyta daugybe žinių. Vaikai, turintys specialių poreikių sunkiau supranta viską, ką jiems rodome, viską, kas juo supa, todėl ir mokymo procesas vyksta diferencijuotas, nes vienas vaikas atsimena lengviau medžiagą, kitas – sunkiau. Taip ir dirbant kompiuteriu reikia gebėti jį panaudoti tinkamai, kad patenkintų visų vaikų poreikius, kad visi suprastų, ko iš jų	6

¹ Kalba netaisyta

		norima, kad visi bent truputį išmoktų to darbo kompiuteriu, arba žinotų, kas apskritai yra kompiuteris [4]. Reikalingas ¹ tikslumas, aiškumas, geriausia yra nusiųsti pačią informaciją, nes dažnai mokiniai nesugeba rasti jos pagal nuorodas [5]. Svarbu teisingai nurodyti informacijos radimo būdą, adresus, nuorodas pateikti, nes ne visi mokiniai tikslingai randa informacijos internete [6]. <...> į informacijos aiškumą, kad medžiaga nebūtų per sudėtingai aiškinama, kad būtų pateikiama pavyzdžių, kad būtų lengva panaudoti tą informaciją kasdieniniame gyvenime [7].	
	Informacijos vaizdumas	<...> vaizdumą [1].	1
	Suprantama bei patinkanti vaikams informacija bei atsipindinti jų gebėjimus	Medžiaga, kaip ir sakiau, turi būti patraukli patiems vaikams, ji turi skatinti vaikus domėtis, klausti [1]. Specialiųjų poreikių vaikams informacija turi būti lengvai suprantama, lengvai prieinama, neperkrauta daugybe medžiagos [2]. Manau, kad kaip ir visame ugdymo procese, svarbiausia, kad medžiaga būtų suprantama vaikams [4]. Į vaikų gebėjimus, į vaikų galimybes naudotis kompiuteriu <...> [7].	4
	Informacija atspindinti temą	Į temą ir jos sudominimą bei pamokos pasiruošimą [3].	1

Apžvelgus šio klausimo duomenis, galima pastebėti, kad didelė dalis tyrimo dalyvių pateikdami medžiagą mokiniams kompiuteriu, atsižvelgia į informacijos konkretumą, kad mokiniai galėtų aiškiai suprasti pateikiamą medžiagą, kad galėtų greit susirasti tinkamą informaciją internete. Kai kurie pedagogai išskyrė, tai kad kompiuteriniu būdu rodoma informacija būtų vaizdinga, sudomintų pačius mokinius, skatintų juos klausti bei domėtis, taip pat pateikiama medžiaga atitiktų mokomąją temą.

Kalbant apie kompiuteriniu būdu pateikiamas žinias labai svarbu, ar mokiniai priima informaciją, ar ją išmoksta, ar juos tai domina. Kompiuteriniu būdu pateikiama mokomoji medžiaga yra įsisavinama įvairiai. Tyrimo tyrimo dalyviai į klausimą, koku būdu pastebima, ar mokiniai supranta kompiuteriu pateiktą medžiagą atsakė keliais variantais. Dalis tyrimo dalyvių (3) teigė, kad

¹ Kalba netaisyta

pastebi, ar medžiaga buvo tinkamai suprasta per aptarimus, remiasi mokinių gautais rezultatais. Kiti tyrimo dalyviai (3) teigia, kad pateikiamą medžiagą kiekvienas vaikas supranta individualiai ir ją priima įvairiai, pagal savo galimybes.

Tiriant pedagogų gebėjimą naudotis įvairiomis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis, analizuojama, kiek dažnai pedagogai patys ieško informacijos internete mokomosioms temoms ir kiek dažnai taiko specialiąsias mokomąsias programas ugdymo tikslams. Didžioji dalis tiriamųjų (4) atsakė, jog informacijos mokomosioms temoms internete ieško dažnai arba kasdien. Kita dalis tyrimo dalyvių (3) informacijos ieško pagal galimybes arba pagal mokomosios medžiagos temą, medžiagos sudėtingumą. Gilinantis apie tyrimo dalyvių gebėjimą naudoti specialiąsias mokomąsias programas ugdymo procese pastebima, kad daugelis jų (4) šias programas naudoja ne itin dažnai, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir galimybes. Likusi dalis atsakiusiųjų (2) ugdymą mokomosiomis programomis papildė dažnai. Akivaizdu, kad kompiuterinių mokomųjų programų panaudojimą ugdymo praktikoje lemia techninės prielaidos: mokyklų aprūpinimas kompiuteriais ir mokomosiomis programomis. Pasak, Pečiuliauskienės (2005), mokslinių tyrimų apžvalga rodo, kad informacinių technologijų taikymas ugdymo sistemoje nėra dažnas reiškinys – jas naudoja tik maža dalis mokytojų.

Tyrimo dalyvių nuomonė išreikšta klausimu, kaip informacinės ir komunikacinės technologijos dalyvauja lavinant mokinių kalbinius gebėjimus. Nuomonė atsispindi pateiktoje lentelėje.

7 lentelė

Kategorija „IKT lavinant kalbinius gebėjimus“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
IKT lavinant kalbinius gebėjimus	Aktyvus kalbinių gebėjimų lavinimas	¹ Mano manymu, tai labai glaudžiai susiję su lietuvių kalbos pamokomis, todėl aš naudodama IKT stengiuosi lavinti būtent vaikų kalbinius gebėjimus. Galbūt, kitose pamokose mažiau atsižvelgiama į komunikaciją, tačiau lietuvių kalboje tai vienas iš teikiamų prioritetų, lavinti vaikų kalbinius gebėjimus. Taigi, manau, kad šios technologijos padeda lavinti kalbinius gebėjimus [1]. Vaikų susidomėjimas pateiktą medžiaga. Jie klausydami bando skaityti, nurašyti bei pasakoti [3].	2

¹ Kalba netaisyta

	Lavinimas remiantis pojūčiais	Klausydami taisyklingos kalbos, patys irgi mokosi kalbėti taisyklingai. Matydami be klaidų parašytą tekstą, mokosi gramatikos, todėl visada yra tobulėjimo, įgūdžių lavinimo procese [5]. Manychiau, kad padeda lavinti, priklausomai nuo pateiktos medžiagos: jei tai mokomasis filmas – mokosi aiškios tarsenos, logiškai dėstyti mintis, klausyti taisyklingos kalbos. Jei yra tikslesnė informacija, mato ir skaito taisyklingai parašytą tekstą, lavėja gramatiniai įgūdžiai ir taip toliau [6].	2
	Lavinimas mokantis bendrauti ir bendradarbiauti	Na tikrai padeda, nes vaikai daug atsimena naujų žodžių, naujai geba reikšti save, mokosi iš įvairių filmukų, vyresni naudojami internetu, tai taip pat padeda rašymo įgūdžiams, ypač gerina kompiuterinį raštingumą. Mes su vyresniais vaikais mokomės rašyti lietuviškai, be jokių tekstų iškraipymų, stebime ir kontroliuojame save [2]. Tai padeda tiek pat, kiek ir kiti aktyvūs mokymo metodai. Vaikai labiau linkę kalbėti, atsipalaiduoti, vėlgi pasakoti, žiūrėti, klausytis, bendrauti, komunikuoti vienas su kitu, klausti, prašyti pagalbos, reikšti save, išklausti kitus. Taip lavinami kalbiniai gebėjimai, mokytojui įsikišant, užduodant klausimus, laukiat atsakymo, nukreipiant tinkama linkme, padedant pasirinkti alternatyvas, pataisant mokinius, skatinant bendrauti ir taip toliau [4]. Tai labai glaudžiai susiję. Lietuvių kalba mokomės rašyti kompiuteryje, mokomės rašyti ne „šveplu“ tekstu, mokomės suprasti pateikiamą medžiagą lietuvių kalba, skaitome pateiktą užduotį, klausomės aiškinimų ir panašiai. Aišku, informatikos pamokose, kalbiniai įgūdžiai nėra taip aiškiai apibrėžti, kaip lietuvių kalbos pamokose, tačiau visuose dalykuose, manau stengiamasi lavinti vaikų kalbos įgūdžius [7].	3

Išskiriami šie IKT naudojimo kalbinių gebėjimų ugdymo procese aspektai: aktyvus kalbinių gebėjimų lavinimas, lavinimas pojūčių kanalais bei lavinimas mokantis bendrauti ir bendradarbiauti. Didžioji dalis tyrimo dalyvių (3) mano, kad IKT taikymas padeda mokiniams lengviau suprasti pateikiamą medžiagą, nes jie gali klausti, gali mokytis pasakoti, gali mokytis tam tikrų socialinių

įgūdžių ir panašiai. Likusi dalis tyrimo dalyvių(4) savo nuomonę išsakė, kad IKT aktyviai padeda lavinti kalbinius gebėjimus ir kad IKT naudojimas per pamokas leidžia mokiniams priimti informaciją visais pojūčių kanalais (matyti, klausytis, kalbėti ir pan.).

Norint atskleisti pedagogų nuomonę, apie rašymo bei skaitymo įgūdžių lavinimą taikant IKT užduotas tai atspindintis klausimas. Dažniausiai visi pedagogai skiria atitinkamas užduotis skaitymui ir rašymui, kai kurie pedagogai neišskiria atskirų užduočių skaitymui bei rašymui, tačiau pačią pateiktą užduotį bando pateikti, taip, kad ji atitiktų skaitymo ir rašymo gebėjimų tikslinimą. Rašymui taikomos užduotys, kurias paminėjo tyrimo dalyviai: tekstų nurašymas į sąsiuvinius, tekstų kūrimas taikant gramatikos taisykles, kompiuterinio raštingumo tikslinimas, rašant tekstus kompiuteriniuose dokumentuose lietuviškomis raidėmis. Skaitymui išskirtos šios užduotys: tekstų skaitymas (grupėmis, rolėmis) informacijos ieškojimas bei jos skaitymas, nurašyto teksto skaitymas. Pastebima, kad pedagogai skaitymo gebėjimams tikslinti dažniausiai naudoja metodus, kurie nėra glaudžiai susiję su IKT. Tikslinant klausymo bei kalbėjimo gebėjimus taikant IKT buvo išskirtos šios užduotys: vaizdinės medžiagos stebėjimas, jos atpasakojimas, pasakojimas pagal paveikslėlius rodomus kompiuterio ekrane, klasės draugų skaitomų užduočių išklausymas.

Nagrinęjant klausimą, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai, geriau priima mokomąją medžiagą, kai taikomos IKT, pastebėta, jog didelė dalis tyrimo dalyvių (6) atsakė, kad specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai greičiau ir geriau priima pamokos medžiagą, kurios metu naudojamos informacinės ir komunikacinės technologijos. Kaip teigia, tyrimo dalyviai kompiuteriai yra šiuolaikiška priemonė ir mokiniai aktyviai domisi jos naudojimu, todėl ir ugdymo procese svarbus jos panaudojimas, nes tai padeda mokiniams ilgiau sukaupti dėmesį, nes IKT suteikia daugiau vaizdumo, medžiaga būna pateikiama kitaip, nei vadovėliuose. Vienas tyrimo dalyvis teigia, kad kiekvienas mokinys priima mokomąją medžiagą pagal savo galimybes, taigi IKT naudojimas taip pat leidžia mokiniams priimti medžiagą greičiau arba lėčiau.

Apibendrinant šios tyrimo dalies duomenis, galima daryti išvadą, kad pedagogai teigiamai priima IKT taikymo galimybes pamokų metu ir stengiasi jas naudoti pagal sudarytas ugdymo įstaigos sąlygas. Tyrimo dalyvių nuomone, kompiuterinės technikos naudojimas ugdymo procese suteikia daugybe galimybių tiek patiems pedagogams, tiek mokiniams: pedagogai ir mokiniai sutaupo laiko, mokiniai patiria naujų pojūčių, įgyja naujų žinių, kompiuteriai paįvairina ugdymo procesą. Taip pat pedagogai išsakė nuomonę, kad ugdydami mokinių kalbinius gebėjimus, jie naudoja įvairias užduotis, kurios gali būti pateikiamos kompiuterinės technikos pagalba, pradedant nuo specialiųjų mokomųjų programų, baigiant filmų peržiūra. Pasak informantų, specialiosios

mokomosios programos taikomos retai, dažniausiai atsižvelgiant į mokinių gebėjimų lygį. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai greičiau įsisavina kalbiniams gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą, kuri pateikta naudojant IKT, taip teigia didžioji dalis tyrimo dalyvių.

Interviu duomenys atspindintys tėvų nuomonę į informacines ir komunikacines technologijas, jų taikymo galimybes ugdymo procese

Analizuojant klausimą susijusį su internetinių paslaugų naudojimu galima pastebėti, kad dauguma tyrimo dalyvių (3) internetu naudojami apie 2 valandas, kiti tyrimo dalyviai (1) internetu naudojami visą dieną, nes darbui reikalinga ši paslauga. Norint pasigilinti į tėvų nuomonę, apie virtualiojo bendravimo teikiamą naudą ir/ar žalą nagrinėjami šio klausimo atsakymai parodė, jog visi tyrimo dalyviai (5) pabrėžia teigiamas virtualaus bendravimo puses, palengvina susisiekimą tarp žmonių. Tik vienas iš atsakiusių pateikė virtualaus bendravimo nešamą žalą: žmonių susvetimėjimas. Tai rodo, kad tėvai yra susipažinę su interneto sąvoka, kad jie domisi informacinėmis naujovėmis ir naudoja jas kasdieniniame gyvenime. IKT naudojimas namuose sudaro sąlygas mokiniams įgyti bent dalį žinių apie informacines technologijas, interneto panaudojimą.

Apžvelgiant, kiek tėvai skiria vaikams laiko kai jie naudojami kompiuteriu, analizuojamas kitas interviu klausimas. Rezultatai atskleidė, kad tėvai skiria nedaug laiko vaikams, besinaudojantiems kompiuteriu, jie mažai domisi, kokiuose puslapiuose jų vaikai lankosi ir kiek laiko praleidžia virtualioje erdvėje. Statistiškai žiūrint, dalis informantų (2) visai neleidžia laiko su vaiku prie kompiuterio, kita dalis tėvų (2) kartais būna su vaiku prie kompiuterio, kartu su vaiku naudojami internetu ir tik maža dalis tyrimo dalyvių (1) dažnai leidžia laiką virtualioje erdvėje su vaiku, nes daug laiko praleidžia namuose su juo.

Apžvelgiant duomenis, pastebėta, kad dalis tėvų (2) žino, kiek laiko jų vaikai praleidžia prie kompiuterio. Jie teigia, kad namuose vaikai ilgą laiką būna prie kompiuterio, o mokykloje jų laiką stebi pedagogai. Kita dalis tyrimo dalyvių (2) pasisako, kad kontroliuoja praleidžiamo laiko internetinėje erdvėje kiekį. Ir tik nedidelė dalis (1) nelabai domisi vaiko praleidžiamu laiko kiekiu prie kompiuterio. Tikrai ne visada tėvai gali kontroliuoti atžalų buvimą internete, tačiau kaip rodo surinkti duomenys, dauguma tėvų tuo ir nesirūpina. Deja, šiandien dalis tėvų yra susirūpinę tuo, ką jų vaikai daro internete ir prie kompiuterio (Skėraitienė, 2007).

Gilinantį į tėvų domėjimąsi vaikų leidžiamu laiku internetinėje erdvėje, buvo užduodamas klausimas, apie vaikų lankomus internetinius puslapius. Didžioji dalis tyrimo dalyvių (3) teigė, kad nelabai domisi arba domisi pagal galimybes, kokias internetines svetaines peržiūri jų vaikai. Likę tiriamieji (2) domisi, kokius internetinius puslapius lanko jų vaikai, turi atitinkamas programas, kurios leidžia peržiūrėti lankomų internetinių svetainių istorijas.

8 lentelė

Kategorija „Lavinamųjų žaidimų internete gausa“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Lavinamųjų žaidimų internete gausa	Pakanka lavinamųjų žaidimų	¹ Manau, kad lavinamųjų žaidimų internete pakanka, tik reikia netingėti ir iš jų gausos pasirinkti labiausiai tinkamus. Taip, žaidžia šiuos žaidimus ir stengiuosi stebėti, ar jų žaidžiami žaidimai jiems tinka [5].	1
	Nepakanka lavinamųjų žaidimų	Nelabai pakanka vaikams, mažai tokių yra. Jeigu padėdu surasti tokius žaidimus tai žaidžia [3]. Nežaidžia ir nepakanka. Jam neįdomu tokie žaidimai. Yra strateginiai žaidimai ir jis juos labiau žaidžia, kortomis žaidžia, šaškėmis, šachmatais [4].	2
	Nesidomi lavinamųjų žaidimų internete kiekiu	Neįsivaizduoju [1]. Manau, kad tokių žaidimų turėtų būti kuo daugiau, o ar pakanka tai nesidomėjau [2].	2

Peržvelgiant tėvų nuomonę apie lavinamuosius žaidimus internete stebima, kad dalis tėvų (2) nežino, kiek lavinamųjų žaidimų internete galima rasti, kita dalis tėvų (2) nesidomi lavinamaisiais žaidimais internetinėje erdvėje. Tik nedidelė dalis tiriamųjų (1) teigia, jog lavinamųjų žaidimų internete pakanka, tačiau juos reikia pasirinkti ir gebėti pritaikyti savo vaikų ugdymui namuose.

9 lentelė

Kategorija „Motyvuojantys žaidimai“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Motyvuojantys žaidimai	Atitinkantys vaiko galimybes, amžių, poreikius	Žaidimai, kurie skatintų vaikų norą mokytis turėtų būti sukurti atsižvelgiant į vaikų amžių, į juos dominančius	2

¹ Kalba netaisyta

		dalykus. Manau, kad tokie žaidimai ¹ turėtų būti įvairios trukmės, nes ne visi vaikai gali ilgai sukonzentruoti dėmesį [5]. Sužadinantys norą toliau žaisti ir išmokti, kur vaikas galėtų valdyti situaciją, kur vaikas galėtų pasirinkti medžiagos svarbą, nes kai per daug medžiagos vaikai pervargsta [2].	
	Pasižymintys vaizdingumu	Spalvingi, neilgi, kad neatsibostų vaikui, su lietuvišku tekstu, nes dabar vien angliški žaidimai yra [3]. Labai spalvingi, herojai turėtų būti iš populiarių filmukų, manau, kad nepamaisytų neįkyri foninė muzika žaidimo metu. Žaidimai neturėtų būti perkrauti dideliu kiekiu medžiagos, kad žaisdami tokius žaidimus vaikai nesuprastų, jog pagrindinis žaidimo tikslas yra kažką išmokti. Vaikui turėtų būti smagu žaisti [1].	2
	Skatinantys loginį mąstymą	Vienas iš žaidimų tai strateginiai labai gerai, loginiai. Dažniausiai tokie žaidimai ir būna facebook, kiek žinau [4].	1

Apklausiant tėvus apie mokslui motyvuojančius žaidimus pastebėta, kad tėvai analizuoja juos atsižvelgdami į savo vaikų poreikius, galimybes. Dalis tyrimo dalyvių (2) teigia, kad žaidimas turėtų būti atitinkantis vaiko amžių, atitinkantis vaiko galimybes. Kita dalis (2) tėvų paaiškino, kad žaidimas turėtų būti vaizdingas, nenuobodus vaikui. Maža dalis tiriamųjų (1) teigia, kad žaidimas turi skatinti vaikų loginį mąstymą.

Kalbant su tėvais, apie internetinę svetainę, kurioje būtų galimybė vaikams tobulinti kalbinius įgūdžius, visi tyrimo dalyviai (5) atsiliepė teigiamai. Tėvai skatintų savo vaikus lankytis, tokioje svetainėje ir norėtų, kad pedagogai taip pat skatintų vaikus lankytis tokio pobūdžio internetiniame puslapyje. Pasak tyrimo dalyvių, jie taip pat norėtų, kad tokių internetinių svetainių būtų daugiau.

Kadangi, tyrime dalyvavusios ugdymo įstaigos naudojami kompiuterine technika, tėvų nuomonė, šiuo klausimu taip pat yra svarbi. Šio klausimo analizė pateikiama 10lentelėje.

¹ Kalba netaisyta

Kategorija „ IKT taikymas per pamokas“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
IKT taikymas per pamokas	Nenaudingas naudojimas	¹ Nenorėčiau, kad būtų taikoma per pamokas. Jau per daug, viskas per kompiuterius [3].	1
	Vaikų sudominimui, naujoms žinioms įgyti	Manau, kad dabartinis pasaulis – informacinių technologijų pasaulis. Manau, kad kompiuteris naudojamas per pamokas leidžia pedagogams pasiekti įvairesnes priemones sudominti mokinius [5]. Tik daugiau, kad skatintų vaiką, kad daugiau žinotų ir įsidėtų į galvą viską [4]. Teigiama, jeigu vaikus įtraukia į pamokas, jei vaikai sužino daugiau nei įprastoje pamokoje [2]. Nesu pakankamai gerai susipažinusi su šia sąvoka, bet manau, kad tai susiję su kompiuteriais, tai jų panaudojimas pamokose gal ir neša naudą, čia jau mokytojai turi spręsti [1].	4

Duomenys rodo, kad dauguma tyrimo dalyvių (4) teigiamai žiūri į informacinių ir komunikacinių technologijų taikymą per pamokas. Jie teigia, kad mokiniai geriau įsidėmi naujas žinias, geriau išmoksta, pakeičia įprastinės pamokos metodus. Likusi dalis tiriamųjų (1) neigiamai žiūri į informacines ir komunikacines technologijas per pamokas. Pasak šio informanto, viskas yra daroma kompiuterio pagalba ir reikėtų mažiau naudoti jį pamokų metu.

Nagrinęjant išsamiau kompiuterių taikymą ugdymo procese analizuojama tėvų nuomonė, apie lietuvių kalbos kompiuterizavimą. Šio klausimo duomenys pateikti lentelėje.

Kategorija „Lietuvių kalbos pamokų kompiuterizavimas“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Lietuvių kalbos pamokų kompiuterizavimas	Naujos galimybės lietuvių kalbos mokymui	² Įsivaizduoju paremtą kompiuteriu, jo naudojimu, kad suteiktų naujų galimybių pažiūrėti į lietuvių kalbos mokymą naujai [5].	1
	Pedagogo kompetencija	Su pedagogo pagalba, kuris žino savo darbą ir vaikui išaiškina apie tai, ką	2

¹ Kalba netaisyta

² Kalba netaisyta

		vaikas turi žinoti [4]. Kaip įsivaizduoju? Tai kai mokytoja kompiuterio pagalba paaiškina svarbią medžiagą [2].	
	Nesudaryta nuomonė, apie lietuvių kalbos kompiuterizavimą	Niekaip neįsivaizduoju tokios pamokos. Istorijos, technologijos, geografijos pamokas dar įsivaizduoju, bet lietuvių tai ne [3].	1
	Atsižvelgiant į vaikų galimybes	Čia kur labai daug kompiuterinių naujovių taiko? Tai turbūt tokioje pamokoje didelis dėmesys skiriamas kompiuteriams. Manau, kad tokios pamokos yra tinkamesnės vaikams neturintiems ypatingų poreikių [1].	1

Analizuojant tyrimo duomenis pastebėta, kad du tyrimo dalyviai kompiuterizuotą lietuvių kalbos pamoką įsivaizduoja, kaip vieną iš pedagogo kompetencijų, t.y. pedagogas turėtų aiškiai perteikti žinias apie mokomą lietuvių kalbos pamoką atitinkama tema, tiek apie kompiuterinę techniką, pedagogas turėtų gerai išmanyti IKT taikymo galimybes vaikų ugdyme, žinoti, kada jas taikyti, o kada ne, kokios vaikų galimybės priimti informaciją pateiktą IKT. Vienas tyrimo dalyvis labiau linkę įsivaizduoti kitų mokomųjų dalykų pamokas, kuriose naudojamos IKT nei lietuvių kalbos. Taip pat vienas tiriamasis kompiuterinės technikos naudojimą per lietuvių kalbos pamoką laiko naujove, kuri leistų atsirasti kitoms ugdymo galimybės ir kitokiam požiūriui į lietuvių kalbą.

Apibendrinus šią tyrimo dalį galima teigti, kad tėvai pritaria IKT taikymui per pamokas ir mano, kad tai yra naudinga mokiniams, nes jie įgyja naujų žinių, mokytojai gali juos labiau sudominti mokymu ir mokymusi. Pastebėta, kad tėvai nelabai domisi vaikais, besinaudojančiais kompiuteriu namuose: tėvai mažai laiko skiria vaikams besinaudojantiems kompiuteriu, nežino kokius internetinius puslapius lanko jų vaikai bei kokius internetinius žaidimus žaidžia. Tėvų nuomone, lavinamųjų žaidimų internete nepakanka, dalis informantų nežino kiek ir kokių yra lavinamųjų žaidimų virtualioje erdvėje. Išanalizavus tėvų nuomonę apie lietuvių kalbos pamokų kompiuterizavimą pastebėta, kad tai gali būti naujos technikos galimybės padėsiančios mokytis lietuvių kalbos. Kita dalis informantų pasisako, kad neįsivaizduoja kaip turėtų atrodyti, kompiuterizuota lietuvių kalbos pamoka.

Interviu duomenys atspindintys mokinių nuomonę į informacines ir komunikacines technologijas, jų taikymo galimybes ugdymo procese

Analizuojant gautus duomenis apklausus mokinius turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių, pastebima, kad visų mokinių namuose yra kompiuteris, jie juo naudojami savarankiškai, taip pat dauguma mokinių (10) naudojami mokykloje esančiais kompiuteriais, kai kurie tyrimo dalyviai (2) naudojami mokyklos kompiuterine technika retai. Pastebėta, kad didelė dalis apklaustųjų (9) prie kompiuterio vidutiniškai praleidžia apie 2 valandas, kiti mokiniai (3) praleidžia prie kompiuterio trumpą laiko tarpą. Kai kurie tyrimo dalyviai nusakė, kad jų praleidžiamo laiko kiekis prie kompiuterio dažniausiai priklauso nuo tėvų bei nuo mokytojų.

Norint išsiaiškinti, koku tikslu mokiniai naudoja kompiuterius suformuluotas klausimas, į kurį atsakymai pateikiami lentelėje.

12 lentelė

Kategorija „Kompiuterio naudojimo tikslas“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Kompiuterio naudojimo tikslas	Muzikos klausymui ir filmų, animacinių filmukų peržiūrai	¹ <...> muzikos siunčiuosi, žiūriu filmus [1]. Nežinau, muzikos klausausi <...> [2]. Aš tai žiūriu per youtube apie lenktynes visokius filmus, muzikos klausau <...> [3]. <...> muzikos klausau, filmams žiūrėti, youtube naudoju[4].<...> filmukus pažiūriu visokius apie mašinas, apie futbolą [6]. Ai viską, filmus kartais su broliu žiūrim visokius, man patinka ten susuprast, kokių filmukų ir žiūrėti [8].<...> kartais tik šiaip trumpam prie jo prisėdu kartais net nebūnu prie kompo, bet įsijungiu ir muziką užsileidžiu klausytis, ypač kai tėvų nebūna [9]. <...> muzikos pasiklausau, filmus susirandu ir pažiūriu [10].	8
	Žaidimams žaisti	Žaidžiu internetinius žaidimus <...> [1]. <...> pažaidžiu žaidimų kartais [3]. Žaidžiu [5]. Nu dažniausiai tai žaidžiu <...> [6]. Dažniausiai tai žaidžiu, po to ieškau, kokių muzikų <...> [7].	5
	Socialinių tinklų naudojimuisi	<...> su draugais kalbu [2]. <...> su draugais pasikalbu [3]. Kalbėtis su draugais [4].<...> po to su draugais susirašinėju [7]. <...> nueinu į kokį facebook, instagram, pažiūriu, kas ten naujo nutiko <...> [9]. Į facebook einu <...> [10].	6

¹ Kalba netaisyta

Asmeninėms reikmėms	<...> siunčiu programą [1]. Ai nieko, biški pasižiūriu, ko man reikia ir viskas [11]. Leidžiu laiką [12].	3
Informacijos paieškai, namų darbams atlikti	<...> naujienų kartais pažiūriu <...> [4]. Nu tai visaip praleidžiu, nes reikia ir referatus parašyti tai tada ilgiau jau rašau [9]. <...> mokausi [10].	3

Didžioji dalis tyrimo dalyvių (8), kompiuterį naudoja muzikos klausymui bei filmų peržiūrai. Kita didelė dalis mokinių (6) dažniausiai lankosi socialiniuose tinkluose ir kompiuterį naudoja bendravimui. Dar viena dalis mokinių (5) kompiuteriu žaidžia, likę tyrimo dalyviai naudoja kompiuterinę techniką asmeninėms reikmėms, informacijos paieškai, namų darbams atlikti. Tai rodo, kad mokiniai nėra tinkamai susipažinę arba negeba naudoti kompiuterio mokymosi tikslams. Be to tai gali atskleisti, kad mokiniai turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, turi pakankamai aukštus kompiuterinio raštingumo duomenis. Didžiosios Britanijos kompanijos „BitDefender“ tarptautinio tyrimo duomenys parodo, kiek ir kokių veiklų prie kompiuterio atlieka vaikai: vaikai, kurie internete užsiima 1–2 veiklomis, daugiausia jį naudoja mokykliniams projektams bei žaidimams. Kitas populiarus užsiėmimas yra videoklipų žiūrėjimas: tai daro daugiau nei pusė tų, kurie užsiima 3–5 veiklomis. Socialinių tinklų lankymas, elektroninių laiškų bei žinučių rašymas ir naujienų skaitymas yra populiariesnis tarp tų, kurie internete užsiima šešiomis ir daugiau veiklų. Tie, kurie turi virš 10 veiklų, taip pat žiūri ir siunčiasi filmus, muziką, žaidžia žaidimus, kuriems reikalingi keli žaidėjai, įkelia nuotraukas ir naudoja interneto kamerą, rašo žinutes tinklalapiuose.

Toliau užduodamu klausimu domėtasi, ar mokinių namuose kompiuteris turi prieigą prie interneto ir ką mokiniai dažniausiai veikia internete. Didžioji dalis tyrimo dalyvių (9) teigia, kad namuose naudojasi interneto paslaugomis bei dažniausiai internete žaidžia, naudojasi socialiniais tinklais, kuriuose bendrauja su draugais, naudoja kompiuterį mokymuisi, informacijai ieškoti.

Kaip rodo duomenys, mokiniai dažniausiai kompiuteriu naudojasi namuose, taip atsakė 10 tyrimo dalyvių iš 12. 7 mokiniai dažniausiai internetu naudojasi mokykloje ir kiti 4 moksleiviai internetu naudojasi visur, nes šią paslaugą turi užsisakę telefone. Nors daugiausia mokinių teigia, kad kompiuteriu ir internetu naudojasi namuose, tačiau jų nuomone, tėvai nežino, kiek laiko jie praleidžia prie kompiuterio (taip atsakė 8 informantai) bei kokiose internetinėse svetainėse lankosi (9 informantai iš 12).

Aptariant mokinių nuomonę apie internetinius žaidimus stebimi tokie duomenys: didžiajai daliai moksleivių (9) internetiniai žaidimai patinka, nes jie yra įdomūs, juose yra veiksmo, likusi dalis tyrimo dalyvių (3) teigia, kad nebežaidžia tokių žaidimų ir jie yra nebeįdomūs. Tiriant moksleivių teiginius apie mokymo suderinamumą su kompiuteriais pastebėta, kad beveik visi tyrimo

dalyviai (10) teigia, jog naujų žinių gavimą galima susieti su kompiuterine įranga. Ištyrus mokinių nuomonę apie kompiuterius mokslo atžvilgiu, analizuojami jų teiginiai apie lavinamuosius žaidimus. Kaip pastebėta, kad dauguma tyrimo dalyvių (9) mano, jog žaidžiant žaidimus galima įgyti naujų žinių, likusi dalis moksleivių (3) mano, kad žaidimų ir mokymosi suderinti negalima.

Mokiniai išsakė nuomonę, kaip turi atrodyti žaidimas, kurio metu būtų galima išmokti ko nors naujo, įgyti naujų žinių. Tyrimo dalyviai teigia, kad tokie žaidimai turi būti strateginio tipo, kuriuose būtų greičio ir veiksmo. Tokiuose žaidimuose turėtų būti įvairių veikėjų, pradedant nuo sportininkų baigiant naminius gyvūnais bei fejomis. Apklausiant mokinius lavinamųjų žaidimų aspektu, tirta jų nuomonė, ar jie žaistų tokius lavinamuosius žaidimus. Gauti duomenys pateikti lentelėje.

13 lentelė

Kategorija „Lietuvių kalbos mokymas žaidžiant lavinamuosius žaidimus“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
Lietuvių kalbos mokymas žaidžiant lavinamuosius žaidimus	Žaistų tokius žaidimus	¹ Aš žaisčiau ir jau žaidžiau tokį vieną. Lietuvišką žaidžiau. Matematikos žaidimus kartais žaidžiam per pamokas [1]. Nu gal žaisčiau, nežinau [2]. Žaisčiau [4].Nu žaisčiau jei įdomus būtų [5]. Aha, žaisčiau, jei žinočiau tokių žaidimų [6]. Nu žaisčiau [7]. Manau, kad žaisčiau, bet trumpai, nes rasčiau ir kitką ką veikti prie kompiuterio [9]. Pažaisčiau, bet ne kiekvieną dieną [10]. Žaisčiau [12].	9
	Nežaistų tokių žaidimų	Nežinau, gal nelabai. Man patinka tokie greitai, kur yra ką veikt [3]. Nežaisčiau [8]. Ne [11].	3

Šio klausimo duomenys parodė, kad dauguma tyrimo dalyvių (9) žaistų lavinamuosius žaidimus, kuriuose būtų galima įgyti naujų žinių. Kita dalis atsakinėjusių (3) nežaistų, tokių žaidimų, nes tokie žaidimai, pasak jų, yra neįdomūs, juose trūksta veiksmo.

Atkreipiant dėmesį į lietuvių kalbos pamokas, kuriuose yra naudojama kompiuterinė technika, analizuojamas klausimas, kurio atsakymai pateikti 14lentelėje.

14 lentelė

Kategorija „Kompiuterinių žinių pateikimas lietuvių kalbos pamokose“ bei ją sudarančios subkategorijos

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai	Dažnis
------------	---------------	-----------	--------

¹ Kalba netaisyta

Kompiuterinių žinių pateikimas lietuvių kalbos pamokose	Skaitymo užduotys	¹ <...> Vakar skaitėm per kompiuterį kažką [2]. Skaitom <...> Mokytoja rodo per kompiuterį ir pasako, ką užsirašyti reikia [4]. <...> ir skaitom po to [5]. Rašom, skaitom kartais <...> [8]. Skaitom tekstus <...> [9]. Skaitymo užduotis, kai reikia perskaityti ir tekstą <...> [10].	6
	Rašymo užduotys	<...> rašom kartais <...> [4]. Rašom labai <...> [5]. Ai visokias, rašom dažnai [6]. Mokytoja mums rodo visokia užduotis, o mes rašom raides kartais [7]. <...> Bet labai daug rašom [8]. <...> ir rašyti kokią refleksiją arba kokį sukurti tekstą [10].<...> Rašom kažkokias refleksijas [11].	7
	Vaizdinės medžiagos peržvalga	<...> o po to dirbam grupėse, žiūrim kartais kokius filmus [9]. Žiūrim, ką mokytoja pristato, mokomės naujos temos [12].	2
	Nežino ar neatlieka užduočių	Nežinau, nelabai aš ir atlieku tas užduotis. Kartais žaidžiam kažkokį žaidimą kur mokytoja pasako [1]. Neatsimenu dabar, ką aš darau per tas pamokas <...> [2]. Kad per lietuvių pamokas mes nelabai atliekam užduočių per kompą [3].	3

Šio klausimo rezultatai parodė, kad daugiausiai per lietuvių kalbos pamokas mokiniai atlieka rašymo užduotis naudojant kompiuterinę techniką, taip teigia 7 tyrimo dalyviai. Taip pat labai dažnai atliekamos skaitymo užduotys, 6 tyrimo dalyvių atsakymai. Kito tipo užduotys yra vaizdinės medžiagos tipo užduotys, kurias dažnai atlieka 2 mokiniai iš 12. 3 mokiniai nežino, kokias užduotis jie atlieka per lietuvių kalbos pamokas, naudojant kompiuterius.

Norint išsiaiškinti, ar mokiniams patinka pamokos, kuriose pedagogai taiko kompiuterius pateiktas 20 klausimas. Interviu duomenys rodo, kad visiems specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams patinka kompiuterizuotos pamokos. Jie teigia, kad pedagogai galėtų dažniau taikyti kompiuterius, kad kompiuteriu pateikiama informacija yra patrauklesnė nei knygoje.

Apžvelgus šią tyrimo dalį, galima daryti išvadą, kad specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geba savarankiškai naudotis kompiuteriu, juos naudoja įvairiais tikslais, pradedant nuo bendravimo socialiniuose tinkluose ir baigiant informacijos paieškomis. Visi tyrime dalyvavę specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai teigiamai vertina kompiuterizuotas pamokas, jie labiau atsipalaiduoja, jiems įdomiau gauti informaciją pateiktą kompiuterio ekrane nei knygoje.

¹ Kalba netaisyta

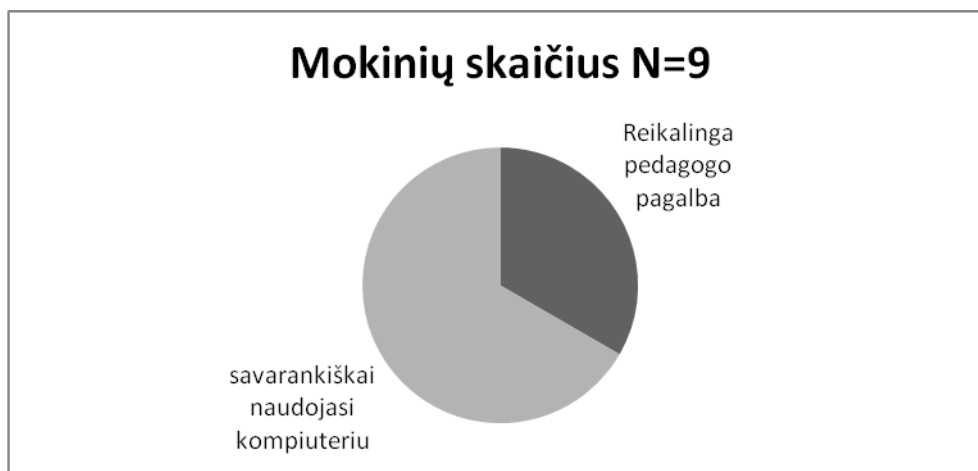
Mokiniai pastebi, kad kompiuteriu pateikiama informacija suteikia naujų žinių, kad ir žaisdami kompiuterinius lavinamuosius žaidimus informantai gali išmokti naujų mokymosi sričių.

Mokinių stebėjimo duomenų pristatymas

Šios tyrimo dalies duomenys rinkti taikant *pusiau struktūruotą stebėjimo metodą*, kurio metu specialiai nemanipuliuojant kintamaisiais, užrašomos ar kaip nors kitaip fiksuojamos visos dominančių kintamųjų reikšmės. Stebėjimo metodas dažnai taikomas, kai reikia preliminariai patikrinti kokios nors neseniai iškeltos teorijos teiginius (Rupšienė, 2007). Siekiant patikslinti interviu metodu gautus specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų duomenis buvo atliktas pusiau struktūruotas stebėjimo metodas, kurio metu buvo stebimi specialiųjų ugdymosi poreikių turintys moksleiviai. *Pusiau struktūruotas stebėjimo metodas* nuo paprasto „gyvenimiško“ metodo skiriasi tuo, kad stebima siekiant apibrėžtų tikslų; yra iš anksto suplanuotas ir sistemiškas, duomenys fiksuojami stebėjimo protokole; tikrinamas duomenų pagrįstumas. Prieš stebėjimo atlikimą sudarytas mokinių stebėjimo protokolas, kuris atspindi šios tyrimo dalies pagrindinį tikslą: specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių gebėjimai naudotis IKT ir priimti informaciją pateiktą kompiuteriniu būdu. Stebėjimo duomenys fiksuojami stebėjimų protokolų pastabų formose. Stebėjimo duomenys apibendrinami aprašomuoju būdu, pasirenkant respondentų atsakymo vidurkius. Stebėjimo tyrimas vykdytas 2013 metais balandžio mėnesį, iš karto po atlikto interviu metodo. Pasirinktose ugdymo įstaigose stebėjimas vykdytas po dvi dienas. Vidutinė stebėjimo trukmė – 45 minutės. Stebėjimas vykdytas informatikos pamokų metu, iš anksto su mokytojomis aptarus stebėjimo dalyvius, eigą bei nuspręsta, kad paskutines 15 minučių bus skiriama mokinių laisvai veiklai prie kompiuterių. Stebėtos 7 informatikos pamokos, iš kurių 2 profesinio rengimo mokykloje ir 5 pamokos specialiojoje mokykloje. Atliekant pusiau struktūruotą stebėjimą, jame dalyvavo mažiau respondentų (9) nei atliekant interviu tyrimą (kai kurių respondentų nebuvo ugdymo įstaigoje).

Analizuojant mokinių stebėjimo protokolus pastebima, kad mokinių aktyvumas pamokoje ir laisvu prie kompiuterio laiku svyruoja. Didžioji dalis respondentų (6) pamokos metu būna nelabai aktyvūs, nedidelė dalis stebėtų mokinių (1) aktyviai dalyvauja pamokoje. Laisvu pamokoje metu didelė dalis moksleivių (6) būna menkai aktyvūs, likę (3) stebėti moksleiviai aktyviai naudojami kompiuteriu savo poreikiams tenkinti. Analizuojant mokinių susidomėjimą pateikiama pedagogo

medžiaga stebime, kad moksleivių aktyvumas nedidelis (2 respondentai). Mokinių savarankiškumui naudojantis kompiuteriu pristatyta diagrama, kurioje matomi respondentų savarankiškumo naudojantis kompiuterine technika rodikliai.

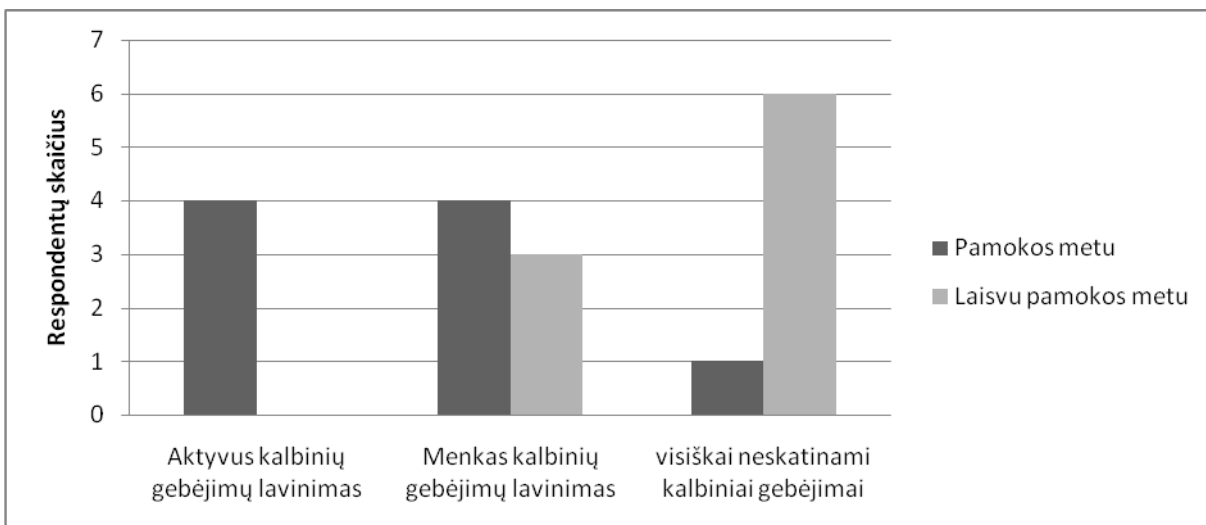


1 pav. savarankiškas naudojimas kompiuteriu, mokinių skaičius (N=9)

Pastebėta, kad nedidelė dalis respondentų reikalauja pedagogo pagalbos naudojantis kompiuteriu. Didžioji dalis stebėtų mokinių geba savarankiškai naudotis kompiuteriu. Lyginant interviu metu pateikiamo klausimo atsakymus, visi respondentai teigia, kad geba savarankiškai naudotis kompiuteriu. Stebėjimo metu pastebėta, kai kurie mokiniai prašo mokytojo pagalbos, paaiškinant ar parodant, kaip atlikti tam tikras užduotis susijusias su kompiuterinės technikos naudojimu.

Atkreipiant dėmesį į mokinių domėjimąsi mokomosiomis programomis, interviu metu daugiausia respondentų teigia, kad jie žaistų, tokio lygio žaidimus, kuriuose būtų galima įgyti naujų žinių. Stebėjimo metu pastebėta, kad dalis moksleivių (5) yra neaktyvūs arba menkai aktyvūs atlikdami pedagogo pateiktą mokomųjų programų metu. Likus dalis respondentų (4) aktyviai atlieka pedagogo pateiktas užduotis mokomųjų programų atžvilgiu.

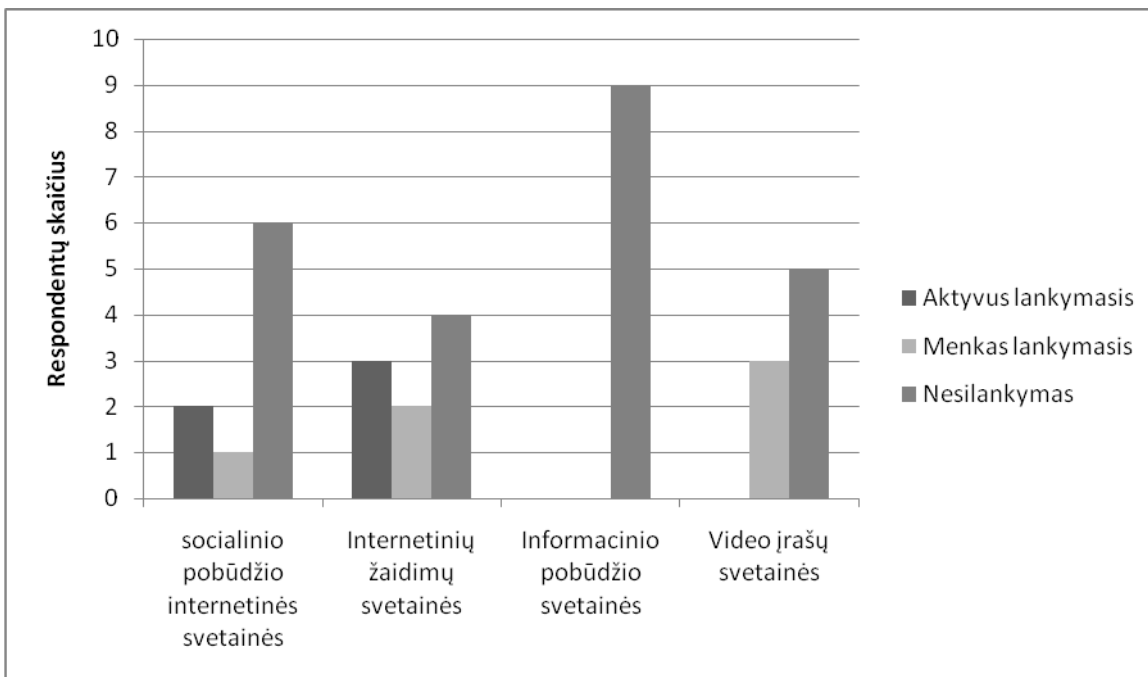
Aiškinantis kalbinių gebėjimų lavinimą pamokų ir laisvo laiko metu pateikiamas paveikslėlis.



2 pav. Kalbinių gebėjimų lavinimas, mokinių skaičius (N=9)

Analizuojant šį klausimą, pastebėta, kad pedagogai pamokos metu aktyviai klausia moksleivių, prašo jų paaiškinimo, laukia jų pasakojimų, taip skatindami mokinių kalbinių gebėjimų tikslinimą. Tačiau laisvu pamokos metu, kai mokiniai gali naudotis kompiuteriu savo tikslams, pedagogai menkai kišasi į kalbinių gebėjimų tikslinimo sritį.

Gilinantį į mokinių savarankiško gebėjimo naudotis kompiuterine technika aspektus, pateikiama tai atspindinti diagrama.



3 pav. Mokinių naudojimas internetu, mokinių skaičius (N=9)

Išanalizavus šį tyrimo klausimą pastebima, kad mokiniai daugiausia laiko naudodamiesi internetu skiria internetinių žaidimų svetainėms. Didžioji dalis stebėtų mokinių aktyviai lankosi tokio pobūdžio svetainėse. Taip pat pastebima, kad jie aktyviai naudojami socialinių portalų paslaugomis bendraujant su kitais žmonėmis. Dažnai mokiniai lanko video įrašų svetaines, kuriose stebi įvairaus pobūdžio vaizdinę medžiagą.

Apibendrinant šio tyrimo dalį galima daryti išvadą, kad mokiniai gana aktyviai geba naudotis kompiuteriu bei internetu. Jie moka savarankiškai lankytis įvairiose internetinėse svetainėse, retai reikalaujami pedagogo pagalbos. Pastebėta, kad pedagogai stengiasi aktyviai lavinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbinius gebėjimus pamokos metu, tačiau laisvu laiku kalbinių gebėjimų tikslinimas menkas.

Išvados

1. Analizuojant mokslinę literatūrą paaiškėjo, kad informacinių ir komunikacinių technologijų taikymas ugdymo procese yra labai glaudžiai susiję, nes keičiantis informacinėms priemonėms, kartu keičiasi ir vaikų ugdymas. Pedagogai turi tinkamai išnaudoti informacinių ir komunikacinių technologijų teikiamas galimybes, norėdami pasiekti geriausių rezultatų ugdant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius. Atsižvelgiant į mokinių gebėjimus taikomos IKT padeda įveikti atsirandančius sunkumus įvairiose mokomųjų dalykų srityse, didėja moksleivių mokymosi motyvacija.
2. Atlikus interviu tyrimą išaiškėjo, kad pedagogai teigiamai priima IKT taikymo galimybes pamokų metu ir stengiasi jas naudoti pagal sudarytas ugdymo įstaigos sąlygas. Pedagogai teigia, kad ugdant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių kalbinius gebėjimus, jie naudoja įvairias užduotis, kurios gali būti pateikiamos kompiuterinės technikos pagalba, pradedant nuo specialiųjų mokomųjų programų, baigiant filmų peržiūra.
3. Išanalizavus tyrimo duomenis išryškėjo, kad tėvai pritaria informacinių ir komunikacinių technologijų taikymui per pamokas ir mano, kad tai yra naudinga mokiniams, nes jie įgyja naujų žinių, mokytojai gali juos labiau sudominti mokymui ir mokymuisi.
4. Tyrimas atskleidė, kad specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geba savarankiškai naudotis kompiuteriu bei juos naudoja įvairiais tikslais. Visi tyrime dalyvavę specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai teigiamai vertina pamokas, kuriose naudojamas kompiuteris. Mokiniai pastebi, kad kompiuteriu pateikiama informacija suteikia naujų žinių, kad ir žaisdami kompiuterinius lavinamuosius žaidimus respondentai gali išmokti naujų dalykų.

Literatūra

1. Ambrukaitis, J. (2005). *Vaikų, turinčių mokymosi sunkumų, gimtosios kalbos ugdymas I klasėje*. Šiauliai: Liucijus
2. Augustienė, A., Burinskienė, R., Kajokienė, I. (2013). *Priešmokyklinio amžiaus vaikų kalbos ugdymas taikant edukacines technologijas*. Kaunas: Technologija
3. Berns, R. M. (2009). *Vaiko socializacija: šeima, mokykla, visuomenė*. Vilnius: Poligrafija ir informatika
4. Barzdonytė-Morkevičienė, L. (2009). *Kalbos ugdymas*. Kaunas: Šviesa
5. Beaton, E. E. (2004). *Dyslexia, reading and the brain: a sourcebook of psychological and biological research*. Hove : Psychology Press
6. Bigelienė, D., Salickaitė-Bunikienė, L., Vingelienė, S. (2006). *Informacinės komunikacinės technologijos gamtamoksliniame ugdyme*. Tarptautinės mokslinės konferencijos medžiaga (p. 18 -25). Šiauliai:Šiaulių universiteto leidykla.
7. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija:vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*. II d. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
8. Butvilaitė, V. (2010). *Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų individualaus lietuvių kalbos mokymo(si) valdymas*. (Nepublikuotas magistro darbas, Šiaulių universitetas, 2010).
9. Čiužas, R. (2013). *Mokytojo kompetencijos: profesinio meistriškumo kokybė: mokslo monografija*. Vilnius: Edukologija
10. Dagienė, V. (2004). *Informacinės technologijos: vadovėlis IX-X klasei. I dalis*. Vilnius:TeV.
11. Farrell, M. (2003). *Understanding special educational needs: a guide for student teachers*. London and New York : RoutledgeFalmer
12. Garšvienė, A., Bobrova, L. (1998). *Specialiosios mokyklos prpgramos: vidutinio ir žymaus protinio atsilikimo vaikų ugdymas: V-X klasės*. Vilnius
13. Giedrienė, R. (2011). *Specifiniai mokymosi sutrikimai ir vaiko socializacija*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla
14. Gillespie, C. W., Beisser, S. (2001). Developmentally appropriate Logo computer programing with young children. *Information Technology in Childhood education*, 13, (p. 229-245).

15. Grinkevičius, K., Noreika, R. (2013). *Pamokos planavimas ir organizavimas: teoriniai pagrindai ir praktiniai patarimai: mokomoji priemonė skirta biologijos, ekologijos ir gamtamokslinio ugdymo nuolatinių ir išstęstinių bakalauro studijų programų studentams, pradedantiems dirbti mokytojams*. Vilnius: Edukologija
16. Gumuliauskienė, A., Augienė, D., Bobrova, L., Macaitienė, R., Eitutytė, D. (2002). *Karjera šiandien ir rytoj*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
17. Hallahan, D., Kauffman, J. (2003). *Ypatingieji mokiniai: specialiojo ugdymo įvadas*. Vilnius: Alma Littera
18. Hassan, R. A. (2011). ICT as a learning tool to assist teaching ICT in primary schools. http://newmedia.yeditepe.edu.tr/pdfs/isimd_06/10.pdf. (žiūrėta 2013.11.20)
19. Helmke, A. (2012). *Pamokos kokybė ir mokytojo profesionalumas: diagnostika, vertinimas, tobulinimas*. Vilnius: Vaistų žinios.
20. Jackūnas, Ž. (2006). *Lietuvos švietimo kaitos linkmės*. Kultūros, filosofijos ir meno institutas
21. Janiūnaitė, B., Bankauskienė, N., Augustienė, A., Čiučiulkienė, N. (2013). *Edukacinės inovacijos rengiant pedagogus: mokomoji knyga*. Kaunas: Technologija
22. Jucevičienė, P., Poškienė, A., Kudirkaitė, L., Damanskas, N. (2000). *Universiteto kultūra ir jos tyrimas: monografija*. Kaunas: Technologija
23. Jucevičienė P., Tautkevičienė, G. (2004). *Universiteto bibliotekos mokymosi aplinkos samprata*. Pedagogika. Mokslo darbai, Nr. 71. Vilnius
24. Jucevičienė, P. (2003). *Edukacinė, studentą įgalinanti studijuoti, sistema mokymosi paradigmos kontekste. Aukštojo mokslo tradicija: Šiuolaikiškumas ir perspektyva*. Kaunas: Technologija.
25. Kaffemanienė, I. (2006). *Negalės ir socialinės gerovės tyrimų metodologiniai aspektai*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
26. Kaklauskienė, D. (2003). Kompiuterinių technologijų taikymas ugdymo procese. *Naujos mokymo technologijos ugdymo procese: Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos medžiaga* (p. 22). Šiauliai
27. Kielaitė, R. (2013). *Kartu įveikimo mokymosi sunkumus: metodinės rekomendacijos mokytojams, dirbantiems bendrojo lavinimo mokyklose su specialiuju ugdymosi poreikiu turinčiais mokiniais*. Šiauliai: Liucijus
28. Kučinskas, V., Poderienė, G. (2006). *Ugdymo aplinkos ergonomika: studijų knyga*. Klaipėda: Klaipėdos universitetas

29. Lamanuskas, V. (Sud.). (2006). *Informacinės komunikacinės technologijos gamtamoksliniame ugdyme*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
30. Leask, M., Pachler, N. (2005). *Learning to teach using ICT in the secondary school: a companion of school experience*. New York: Routledge
31. Lengyel, E. (2012). *Mathematics for 3D games programming and computer graphics*. Boston: Course technology
32. LR Švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo plėtotos centras (2005). *Informacinių komunikacinių technologijų taikymo ugdymo procese galimybės: rekomendacijos mokytojui*. Vilnius
33. LR Švietimo ir mokslo ministerija. (2010). *Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pritaikymo rekomendacijos, specialiųjų poreikių žemų ir labai žemų intelektinių gebėjimų mokinių ugdymui*. Vilnius
34. LR Švietimo ir mokslo ministerija. (2008). *Bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir bendrojo išsilavinimo išsilavinimo standartai*. Vilnius
35. Macaitienė, R., Macaitis, G., Bobrova, L. (2003). Kompiuterinių technologijų taikymas ugdymo procese. *Informacinių technologijų taikymas bendravimui ir bendradarbiavimui: Respublikinės praktinės konferencijos medžiaga* (p. 47). Šiauliai
36. Madaule, P. (2010). *Kai klausymas atgyja: veiksmingo mokymosi ir bendravimo vadovas*. Vilnius: UAB Magistrai
37. Masaitytė, R., Bankauskienė, N. (2012). *Pedagogo veiklos tobulinimas technologijų pamokose kintant ugdymo paradigmai: mokomiji knyga*. Kaunas: Technologija.
38. Mishra, S., Sharma, R. (2004). *Interactive Multimedia in education and training*. Hershey PA: Indea Group
39. Paulauskas, K. V. (2000). *Aiškinamasis kompiuterijos terminų santrumpų žodynas = Vocabulary of computing abbreviations : English-Lithuanian*. Kaunas: Technologija
40. Pečiuliauskienė, P. (2005). *Kompiuterinių mokomųjų programų taikymas gamtamoksliniame ugdyme*. Vilnius
41. Petty, G. (2006). *Šiuolaikinis mokymas: praktinis vadovas*. Vilnius: Tyto Alba
42. Pobrein, V. (2001). Specialiųjų poreikių vaikų pažinimas ir ugdymas. *Teigiamos motyvacijos svarba mokant skaityti*. Mokslinės konferencijos “Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimas bendrojo ugdymo įstaigose” medžiaga. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.

43. Pobrein, V. (2006). *Vaikų, turinčių specialiųjų poreikių skaitymas ir literatūrinis ugdymas*. VšĮ ŠU leidykla.
44. Prėskienė, E. E. (2004). *Garso, žodžio, sakinio, teksto raiška: mokymo priemonė*. Šiauliai: Šiaurės Lietuva
45. Pucket, M., Diffily, D. (2004). *Teaching young children: an introduction to the early childhood profession*. Clifton Park (N.Y.) : Thomson / Delmar Learning
46. Rupšienė, L. (2007). *Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija: metodinė knyga*. Klaipėda. Klaipėdos universiteto leidykla.
47. Samsonienė, L. (2006). *Specialiųjų poreikių vaikai ir jų socialinė intergracija: mokomoji knyga*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
48. Skėraitienė, L. (Sud.). (2007). *Vaikas ir kompiuteris*. Vilnius: Lietuvos Valdorfo pedagogikos centro leidybos grupė.
49. Stulpinas, T. (2004). *Bendrojo ir specialiojo ugdymo principai: metodinė priemonė*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
50. Survutaitė, D., (2012). *Mokinių, turinčių specialiųjų poreikių, ikiprofesinio ugdymo raida Lietuvoje: mokymo priemonė*. Vilnius: Edukologija.
51. Šiaučiukienė L., Visockienė O., Talijūnienė P. (2006). *Šiuolaikinės didaktikos pagrindai*. Kaunas: Technologija.
52. Švedijos specialiojo ugdymo plėtros institutas (2003). *Mokykla visiems: mokymo priemonių kūrimas*. Mokymo priemonių neįgaliems mokiniams kūrimo gairės.
53. Švietimo plėtotės centras (2007). *Inovatyvių mokymo metodų ir IKT taikymas: I knyga: metodinė priemonė pradinė klasių mokytojams*. Vilnius: Sapnų sala
54. Švietimo plėtotės centras (2007). *Inovatyvių mokymo metodų ir IKT taikymas: II knyga: metodinė priemonė specialiojo ugdymo pedagogams ir pradinė klasių mokytojams*. Vilnius: Sapnų sala
55. Švietimo informacinių technologijų centras (2007). *IKT taikymas ugdyme (SITES 2006 Lietuva): Statistinio tyrimo ataskaita*.
<http://portalas.emokykla.lt/Documents/Tyrimai/SITES%202006%20tyrimo%20ataskaita%20%284%29.pdf> (žiūrėta: 2012-12-02)
56. Totoraitis, R., Briedis, M., Gudaitytė, D. (Sud.). (2004). *Pedagogų rengimas Lietuvoje: pertvarkos pastangos*. Vilnius: Danielius
57. Vainienė, R. (2004). *Ekonomikos terminų žodynas : apie 1400 terminų*. Vilnius: Tyto Alba

58. Zabarskaitė, J. (2012). *Skatmeniniai lietuvių kalbos ištekliai: metodinė priemonė*. Vilnius: Edukologija
59. Westwood, P. (2004). *Reading and learning difficulties: approaches to teaching and assessment*. London: David Fulton
60. Адаир, Д. (2003). Эффективная коммуникация: обязательное условие для ведения бизнеса. Москва : Эксмо
61. Рапацевич, Е. С. (2010). *Педагогика: современная энциклопедия*. Минск: Современная школа

Birutė Stonytė

**APPLICATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN
DEVELOPING LINGUISTIC SKILLS OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL
NEEDS**

The Master's Degree Thesis

Summary

Paper deals with theoretical information communication technology analysis as well as speech development analysis of the pupils with special educational needs.

Interview was used to disclose opportunities of information communication technologies in training speech skills of the pupils with special educational needs.

Observation was used to disclose the ability of the pupils with special educational needs to use the information communication technologies, their interest and application in the learning process while improving the speaking skills.

Study included 4 pedagogues of special school and 23 pedagogues from vocational school as well as 12 pupils with special needs and 5 parents.

Empirical part analyses opinions of pupils with special needs and their parents about application of information communication technologies in the education process. Pedagogues' opinion on application of information communication technologies in developing speaking skills of pupils with special needs is also dealt with.

The main *conclusions* of empirical study:

Study disclosed that pedagogues positively treat opportunities of information and communication technologies' application during the lessons and try to use them in accordance with the conditions created by the education establishment. Pedagogues also think that in training speaking skills of the pupils they apply various tasks, which can be rendered with the means of PC. Most of the respondents note that pupils with special educational needs learn the speaking skills training material presented through information and communication technologies quicker.

Review of the study suggests that parents agree with IST application in the lessons and think it is useful for the pupils, because they can acquire more information, teachers can make them interested in the learning and teaching.

All the pupils with special educational needs positively assess computerized lessons, relax, it is more interesting to see information in the computer monitor than in the books.

Keywords: information and communication technologies, visual aids, pupils with special educational needs, speaking skills.

PRIEDAI

Tyrimo instrumentai

1.1. priedas. Pusiau struktūruoto individualiojo interviu klausimai (žvalgomasis tyrimas)

Interviu klausimai tėvams

Demografiniai duomenys:

1. Koks jūsų amžius?
2. Koks jūsų išsilavinimas?
3. Kur yra jūsų gyvenamoji vieta?

Interviu klausimai apie tėvų virtualios erdvės naudojimą:

4. Ar jūs naudojate internetu?
5. Kiek laiko praleidžiate virtualioje erdvėje?
6. Ką jūs manote apie virtualųjį bendravimą?

Interviu klausimai apie tėvų ir vaikų naudojimąsi internetu:

7. Ar kartu su savo vaiku leidžiate laiką prie interneto?
8. Ar jūs žinote kiek jūsų vaikas praleidžia laiko prie interneto? Jūs kontroliuojate vaiko laiką internete?
9. Ar jūs domitės, kokiuose internetiniuose puslapiuose lankosi jūsų vaikas ir ką jis veikia virtualioje erdvėje?
10. Ar jūs jaučiatės saugūs, kai jūsų vaikas yra prie kompiuterio?

Tėvų nuomonė apie mokomąsias programas, mokomuosius žaidimus:

11. Kaip jūs manote, ar vaikams pakanka lavinamųjų žaidimų internete? Ar jūsų vaikas tokius žaidžia?
12. Kaip jūs manote, kokie turėtų būti žaidimai skatinantys vaikų norą mokytis?
13. Kokia jūsų nuomonė apie internetinį puslapį, kuriame būtų galima tobulinti kalbėjimo, skaitymo ir rašymo įgūdžius? Ar jūs skatintumėte savo vaiką lankytis tokiame tinklapyje?
14. Ar mokykloje, kurią lanko jūsų vaikas pedagogai naudoja kompiuterius pamokų metu? Kaip tai pastebite?
15. Kokia jūsų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu?

16. Kaip įsivaizduojate kompiuterizuotą lietuvių kalbos pamoką?

Interviu klausimai mokiniam

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
2. Kelintoje klasėje mokaisi?

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?
6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?
7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?
9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?
10. Kur dažniausiai naudojatės internetu?

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?
12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?
14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius veddami pamokas?
15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?
16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?
17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?
18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?
19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?
20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Interviu klausimai pedagogams

Demografiniai duomenys:

1. Koks Jūsų amžius?
2. Koks Jūsų darbo stažas?
3. Kokioje įstaigoje dirbate?
4. Kokio dalyko mokytojas esate?
5. Su kokia vaikų tiksline grupe dirbate, t. y. kokio lygio specialieji ugdymosi poreikiai dažniausi?

Pedagogų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT):

6. Kaip suprantate, kas yra informacinės ir komunikacinės technologijos?
7. Ar dažnai susiduriate su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis?

Pedagogų nuomonė apie įstaigos kompiuterizavimą:

8. Kokia Jūsų nuomonė, apie įstaigos, kurioje dirbate kompiuterizavimą?
9. Ar įstaiga, kurioje dirbate stengiasi pagerinti informacinės ir komunikacinės technikos prieinamumą, Jūsų darbo vietoje?
10. Ar mokykla, kurioje dirbate, naudojasi elektroninėmis paslaugomis prieinamomis pedagogams, pavyzdžiui, elektroninis dienynas ir pan.?
11. Ar turite kompiuterį savo kabinete? Ar kompiuteris jūsų kabinete turi prieigą prie interneto?
12. Ar kompiuteriu esančiu Jūsų kabinete gali naudotis mokiniai?
13. Ar kompiuteryje esančiame Jūsų kabinete yra specialiųjų mokomųjų programų?
14. Ar Jūsų kabinete yra kitų informacinių ir komunikacinių technologijų (interaktyvioji lenta, projektorius ir kt.)?

Pedagogų nuomonė apie kompiuterius ugdymo procese:

15. Kaip manote, kuo naudingas kompiuteris ugdymo procese? O gal jo naudojimas nenaudingas?
16. Ar ugdymo procesas gali būti efektyvesnis naudojant kompiuterius? Kodėl?
17. Ar Jūs dažnai naudojate kompiuterius ugdymo procese? Nuo ko tai priklauso?
18. Į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, pateikiant mokiniams informaciją kompiuteriu?

19. Kaip pastebite, ar mokiniai geriau įsisavina mokomąją medžiagą pateiktą kompiuteriniu būdu?
20. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu ieškodami informacijos mokomosiomis temomis?
21. Ar dažnai naudojate specialiąsias mokomąsias programas pamokų metu? Kodėl?
22. Kaip informacinės ir komunikacinės technologijos padeda lavinti mokinių kalbėjimą, rašymo, skaitymo ir klausymo įgūdžius? O gal nepadedą lavinti šių kalbinių gebėjimų?
23. Rašymas bei skaitymas ir informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?
24. Klausymas ir kalbėjimas bei informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?
25. Kaip manote, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geriau įsisavina kalbiniams gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą naudojant informacines ir komunikacines technologijas?

1.2. priedas. Pusiau struktūruoto stebėjimo kortelė

Mokinių stebėjimo kortelė

Mokykla:.....

Klasė:.....

Stebėjimo kodai:

- *mokinio aktyvumas pamokoje (MA)*: 1- visiškai neaktyvus; 2- menkas mokinio aktyvumas; 3- aktyvus;
- *mokinio susidomėjimas (MS) pedagogo pateikiama mokomąja medžiaga*: 1 – nesidomi pateikiama medžiaga; 2 – menkai domisi pateikiama medžiaga; 3 – domisi pateikiama medžiaga.
- *mokinio savarankiškas gebėjimas naudotis kompiuterine technika (MSAV)*: 1- negeba savarankiškai naudotis kompiuteriu; 2 – dalinis savarankiškumas naudojantis kompiuterine technika; 3 – savarankiškai naudojami kompiuteriu.
- *mokinio domėjimasis ir aktyvumas dirbant su mokomosiomis programomis (MP)*: 1 – nesidomi pateiktomis mokomosiomis programomis; 2 – menkai domisi mokomosiomis programomis; 3 – aktyviai domisi mokomosiomis programomis.
- *mokinio kalbinių gebėjimų aktyvumo skatinimas pamokoje (KG)*: 1- visiškai neskatinami kalbiniai gebėjimai; 2 – menkai skatinami kalbiniai gebėjimai; 3 – aktyviai skatinami kalbiniai gebėjimai;
- *mokinio aktyvumas laisvo laiko metu (MALL)*: 1- visiškai neaktyvūs; 2- menkas mokinių aktyvumas; 3- aktyvūs mokiniai;

¹Mokinio lankomos internetinės svetainės laisvu laiku:

- *socialinio pobūdžio internetinės svetainės (SOC)*: 1 – visiškai nesilankymas; 2 – menkas lankymasis; 3 – aktyvus lankymasis socialinės svetainėse;
- *internetinių žaidimų svetainės (IŽS)*: 1 – visiškai nesilankymas; 2 – menkas lankymasis; 3 – aktyvus lankymasis žaidimų svetainėse;
- *vaizdo įrašų svetainė (VIS)*: 1 – visiškai nesilankymas; 2 – menkas lankymasis; 3 – aktyvus lankymasis;
- *naujienų ir informacijos paieška (NI)*: 1 – neieško; 2 – menkai ieško informacijos ar naujienų; 3 – aktyvi naujienų ir informacijos paieška;

Stebėjimas informatikos pamokose											
Stebėjimo kodai	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	NI	VIS	Pastabos
Pamokos Laikas											
1 – 10 min.											
10 – 20 min.											
20 – 30 min.											
30 – 45 min.											

¹ Pamokos pabaigoje skirtas laisvas laikas mokinių naudojimusi kompiuteriu bei internetu.

Interviu klausimai pedagogams

1 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks Jūsų amžius?

35m.

2. Koks Jūsų darbo stažas?

7 metai

3. Kokioje įstaigoje dirbate?

Specialiojoje mokykloje

4. Kokio dalyko mokytojas esate?

Lietuvių kalbos mokytoja

5. Su kokia vaikų tiksline grupe dirbate, t. y. kokio lygio specialieji ugdymosi poreikiai dažniausi?

Dideli daugiausiai vyrauja ugdymosi poreikiai.

Pedagogų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT):

6. Kaip suprantate, kas yra informacinės ir komunikacinės technologijos?

Informacinės ir komunikacinės technologijos tai yra, visa tai kas susiję su kompiuterinėmis priemonėmis. Patys kompiuteriai, multimedijos, įvairios programos padedančios pagerinti mokymą.

7. Ar dažnai susiduriate su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis?

Taip, susiduriu, nes tenka tvarkyti įvairius dokumentus kompiuteriu, kurie būna susiję su darbu, su vaikų ugdymu ir pan.

Pedagogų nuomonė apie įstaigos kompiuterizavimą:

8. Kokia Jūsų nuomonė, apie įstaigos, kurioje dirbate kompiuterizavimą?

Na, įstaiga, kurioje dirbu nėra pakankamai kompiuterizuota. Joje dar trūksta kompiuterių, bent jau senųjų kompiuterių atnaujinimo. Ne visose klasėse yra kompiuteriai, ne visi gali naudotis jais. Kai kuriose klasėse yra kompiuteriai, tačiau jie yra senesni, lėtesni. Kartais mokytojai patys atsineša savo asmeninius kompiuterius. Ne kartą pati tai dariau.

9. Ar įstaiga, kurioje dirbate stengiasi pagerinti informacinės ir komunikacinės technikos prieinamumą Jūsų darbo vietoje?

Stengiasi. Visai neseniai buvo nupirkti keli kompiuteriai, tačiau jie naudojami pedagogų asmeniniams reikalams, o ne klasėse. Jie yra įsteigti atskiroje patalpoje, kurioje prieigas turi tik pedagogai. Juose įvestas internetas, laisvu metu pedagogai gali naudotis jais, ieškant naudingos informacijos.

10. Ar mokykla, kurioje dirbate, naudojasi elektroninėmis paslaugomis prieinamomis pedagogams, pavyzdžiui, elektroninis dienynas ir pan.?

Taip, naudojasi.

11. Ar turite kompiuterį savo kabinete? Ar kompiuteris Jūsų kabinete turi prieigą prie interneto?

Turiu kompiuterį savo kabinete, tačiau jame nėra interneto, tai kartais tenka atsinešti savo asmeninį kompiuterį, kai reikia vaikams parengti įvairias užduotis. Vaikams labai patinka peržiūrėti įvairią medžiagą kompiuteriu, atlikti įvairias užduotis juo, nes taip jie gali pasitikrinti ir savo žinias, ir kitų, draugų žinias. Dažnai taip yra vykdomi žinių patikrinimai arba pasiruošimas jam.

12. Ar kompiuteriu esančiu Jūsų kabinete gali naudotis mokiniai?

Kompiuteriu esančiu klasėje tai mokiniai dažnai naudojasi, tačiau jie jį naudoja dažniausiai ne ugdymosi tikslais, o pramogai, nes jie ten žaidžia įvairius žaidimus.

13. Ar kompiuteryje esančiame Jūsų kabinete yra specialiųjų mokomųjų programų?

Yra kai kurios parengtos prezentacijos, kurias žiūrint galima mokytis. Kai kurias jų esu parengusi aš pati, kai kurias tenka siųsti internetu ir panašiai. Dar yra kai kurios lavinamosios programos skirtos lavinti matematinius įgūdžius, kai kurios paprasto rašymo įgūdžiams tikslinti skirtos programos. Kiek pastebiu tai vaikai nelabai noriai žaidžia tuos lavinamuosius žaidimus. Jie labiau linkę žaisti kokius strateginius žaidimus. Aišku, tikriausiai todėl, kad daugiausiai laiko prie kompiuterio praleidžia klasės berniukai. Esame įsirašę kai kurių dainų su žodžiais, kurias vaikai labai mėgsta, taip jie mokosi skaityti, pritaikyti žodžius muzikos ritme, mokosi neskubėti, susikaupti ir pan.

14. Ar Jūsų kabinete yra kitų informacinių ir komunikacinių technologijų (interaktyvioji lenta, projektorius ir kt.)?

Ne, nėra. Tačiau mokykloje yra speciali salė, kurioje yra projektorius, ten mes kartais nueiname pasižiūrėti įvairius mokomuosius filmus. Vaikams labai patinka tokios užduotys,

nes jie gali laisviau būti pamokoje, po to mokomės išklaudyti vienas kito, papasakoti, ką matė, kas patiko, kas nepatiko ir t.t.

Pedagogų nuomonė apie kompiuterius ugdymo procese:

15. Kaip manote, kuo naudingas kompiuteris ugdymo procese? O gal jo naudojimas nenaudingas?

Kompiuteris šiandien vaikams yra labai artimas. Jie jį mato kasdien, todėl, manau, ir darbas su juo yra neatskiriamas. Vaikus nuolat traukė kompiuteriai, naujovės. Jie nori išmokti, pamatyti, kaip reikia naudotis naujomis technologijomis ir tai jie greitai perpranta. Ateityje drabas kompiuteriu, manau, bus dar svarbesnis, todėl vaikus reikia nuolat skatinti mokytis dirbti juo. Ugdymo procese jis palengvina mokymą. Vaikai gauna informaciją beveik visais pojūčių kanalais. Taip jie labiau įsimena, labiau naudoja gaunamą informaciją vaizdžiai, stebint, tyrinėjant. Tai, manau, kad kompiuteris atneša daugiau naudos nei žalos.

16. Ar ugdymo procesas gali būti efektyvesnis naudojant kompiuterius? Kodėl?

Taip, jis ir yra efektyvesnis, bent mano atžvilgiu.

17. Ar Jūs dažnai naudojate kompiuterius ugdymo procese? Nuo ko tai priklauso?

Na dažniausiai prieš atsiskaitymus, kartais ir rengiu prezentacijas įvairiomis temomis. Nuo ko tai priklauso? Nuo temos. Ne pagal visas temas galima mokiniams paruošti užduotis kompiuteriu, ypač lietuvių kalbos pamokose. Reikia gebėti vaikus sudominti ir reikia, kad informacija jiems būtų patraukli ir lengvai perteikiama.

18. Į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, pateikiant mokiniams informaciją kompiuteriu?

Į informacijos tikslumą, konkretumą, vaizdumą. Medžiaga, kaip ir sakiau, turi būti patraukli patiems vaikams, ji turi skatinti vaikus domėtis, klausti.

19. Kaip pastebite, ar mokiniai geriau įsisavina mokomąją medžiagą pateiktą kompiuteriniu būdu?

Į jų rezultatus kontrolinių darbų metu.

20. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu ieškodami informacijos mokomosiomis temomis?

Dažniausiai tai priklauso nuo medžiagos rengimo mokiniams. Kartais pateiktą informaciją reikia papildyti, kartais pakoreguoti, kartais užtenka tik žinias papildyti filmuku ar pavyzdžiu pateiktu vaizdine medžiaga. Kai rengiu naujas medžiagas kompiuteriu, tuomet naudojuosi juo dažnai, nes noriu, kuo paprasčiau pateikti temas.

21. Ar dažnai naudojate specialiąsias mokomąsias programas pamokų metu? Kodėl?

Šiaip ne itin dažnai. Galima sakyti, kad retai. Dažniausiai naudoju Power Point parengtus pristatymus, juose įdedu filmuotos medžiagos, bet tai nebūna dažnai, nes sunku rasti kokios medžiagos lietuvių kalbos pamokoms pritaikyti.

22. Kaip informacinės ir komunikacinės technologijos padeda lavinti mokinių kalbėjimo, rašymo, skaitymo ir klausymo įgūdžius? O gal nepadeda lavinti šių kalbinių gebėjimų?

Mano manymu, tai labai glaudžiai susiję su lietuvių kalbos pamokomis, todėl aš naudodama IKT stengiuosi lavinti būtent vaikų kalbinius gebėjimus. Galbūt, kitose pamokose mažiau atsižvelgiama į komunikaciją, tačiau lietuvių kalboje tai vienas iš teikiamų prioritetų, lavinti vaikų kalbinius gebėjimus. Taigi, manau, kad šios technologijos padeda lavinti kalbinius gebėjimus.

23. Rašymas bei skaitymas ir informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Rašymas ir skaitymas? Na, kaip ir minėjau, tai yra viena iš kalbinių sričių. Į patį rašymą, kiek mažiau atsižvelgiame naudodami IKT, tačiau atliekame nesudėtingas užduotis, žiūrėdami, kokios raidės trūksta tekste, kuris pateiktas kompiuteriu ir pan. Skaitymas yra dažniau lavinama sritis, nes kartais vaikams patiems liepiama perskaityti užduotis matomas kompiuteryje, jie skaito įvairius tekstus, žaidžiame įvairius žaidimus, kurių metu skaitome dainų tekstus, eilėraščius ir pan.

24. Klausymas ir kalbėjimas bei informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Klausymas taip lavinamas, išklausant draugų pasakojimą, skaitomą užduotį, kartais klausome įrašytų tekstų kompiuteriu, bandome atpasakoti kartu lavinant ir kalbėjimą. Pasakojame, pagal siužetinius paveikslėlius, kuriame istorijas ir pan.

25. Kaip manote, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geriau įsisavina kalbiniams gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą naudojant informacines ir komunikacines technologijas?

Sunku pasakyti, vieni mokiniai lengviau įsisavina, kiti sunkiau. Priklauso nuo mokinių gebėjimo įsiklausyti, nuo jų gebėjimo mokytis, suprasti pateiktą medžiagą. Vieniems lengviau kitiems – sunkiau, kaip ir sakiau.

2 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks Jūsų amžius?
28 metai
2. Koks Jūsų darbo stažas?
3 metai
3. Kokioje įstaigoje dirbate?
Specialiojoje mokykloje
4. Kokio dalyko mokytojas esate?
Informacinių technologijų mokytoja
5. Su kokia vaikų tiksline grupe dirbate, t. y. kokio lygio specialieji ugdymosi poreikiai dažniausi?
Vidutiniai kartais, dideli arba labai dideli specialieji ugdymosi poreikiai. Daug vaikų su judėjimo negalia.

Pedagogų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT):

6. Kaip suprantate, kas yra informacinės ir komunikacinės technologijos?
IKT tai apima inovatyvias medias, įvairaus lygio kompiuterines technikas (tiek stacionarinius kompiuterius, tiek planšetinius kompiuterius, nešiojamieji kompiuteriai), mobilieji telefonai, turintys įvairių funkcijų, projektoriai, internetas, įvairios programinės įrangos, mokomosios programos ir begalė kitų. Apibendrinant, galima teigti, kad tai yra visos techninės naujovės, kurių šiame pasaulyje nuolat daugėja, kuriomis galima gauti informacijos, ją perduoti naudojantis nuotoliniu būdu, greitai ir paprastai.
7. Ar dažnai susiduriate su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis?
Kiekvieną dieną, nes tai yra mano darbas. Dirbu su kompiuteriais, mokau vaikus naudotis jais pagal kiekvieno poreikius ir gebėjimus. Namuose taip pat tenka susidurti su kompiuteriu, manau, šiandien kompiuteris yra retam žmogui naujiena ir daug kas juos turi, nors naudotis jais moka tikrai ne visi.

Pedagogų nuomonė apie įstaigos kompiuterizavimą:

8. Kokia Jūsų nuomonė, apie įstaigos, kurioje dirbate kompiuterizavimą?
Įstaiga yra gerai kompiuterizuota, pastaruoju metu skiriama daugiau dėmesio technikos atnaujinimui, pagausėjo kompiuterinių programų, šioje klasėje turime ir projektorių, kurio pagalba vaikams yra naudinga. Šiuo metu šiame kabinete yra 6 stacionarūs kompiuteriai,

kuriais vaikai gali naudotis pamokų metu ir pertraukų metu. Šie kompiuteriai turi interneto ryšį. Turime vieną planšetinį kompiuterį, jį dažniausiai naudoju siaurai auditorijai mokinių, turintiems didelių specialiųjų poreikių arba negebantiems savarankiškai dirbti prie stacionaraus kompiuterio. Šiame plašetiniame kompiuteryje yra keletas elementarių programėlių, žaidimų, kurie vaikams labai patinka.

9. Ar įstaiga, kurioje dirbate stengiasi pagerinti informacinės ir komunikacinės technikos prieinamumą, Jūsų darbo vietoje?

Stengiasi, tikrai. Ir tai jaučiasi pastaruoju metu.

10. Ar mokykla, kurioje dirbate, naudojasi elektroninėmis paslaugomis prieinamomis pedagogams, pavyzdžiui, elektroninis dienynas ir pan.?

Taip.

11. Ar turite kompiuterį savo kabinete? Ar kompiuteris jūsų kabinete turi prieigą prie interneto?

Taip, yra kompiuteris, skirtas pedagogui, kuriame yra įdiegtas interneto ryšys. Juo gali naudotis ir kiti pedagogai, turintys prisijungimą prie vartotojo bloko.

12. Ar kompiuteriu esančiu Jūsų kabinete gali naudotis mokiniai?

Klasės kompiuteriai yra skirti mokiniams. Jie jais naudojasi pamokų metu, pertraukų metu, stebint prižiūrinčiam asmeniui, ar tai auklėtojai ar man. Be priežiūros vaikams neleidžiama naudotis kompiuteriais.

13. Ar kompiuteryje esančiame Jūsų kabinete yra specialiųjų mokomųjų programų?

Mano kompiuteris aišku turi specialiųjų mokomųjų programų, kurios taip pat yra įdiegtos ir kituose kompiuteriuose. Mes taip mokomės su vaikais žaisti visokius žaidimus, su vyresniais mokomės dirbti su paprastomis programomis, naudotis internetu.

14. Ar Jūsų kabinete yra kitų informacinių ir komunikacinių technologijų (interaktyvioji lenta, projektorius ir kt.)?

Kaip ir minėjau, šioje klasėje yra projektorius ir turime dar vieną plašetinį kompiuterį, baltąją lentą, taigi nebesikartosiu kalbant apie juos

Pedagogų nuomonė apie kompiuterius ugdymo procese:

15. Kaip manote, kuo naudingas kompiuteris ugdymo procese? O gal jo naudojimas nenaudingas?

Manau, kad mokiniams kompiuteris yra svarbus daiktas, jie juo domisi, greitai išmoksta naudotis ir greičiau atsimena, ką mokėsi. O ugdymo procesas tai pat be kompiuterio šiandien retai vykdomas. Dažniausiai visi vaikai yra bent matę patį kompiuterį, galbūt ne visi

specialiųjų poreikių vaikai geba juo tiksliai naudotis, tačiau mokykla yra ta terpė, kurioje jie turi būti supažindinami su juo, mokiniai turi turėti bent minimalių žinių apie jį. Net ir turintys didelių ar labai didelių specialiųjų poreikių vaikai rodo susidomėjimą juo. Dažnai stebiu, kaip jie įdėmiai stebi įvairius filmukus dideliame projektoriaus ekrane ir kitą dieną jie atsimena, kas buvo rodoma ir vėl paprašo žiūrėti. Manau, kompiuteris daro įtakos vaikams ir ta įtaka dažniausiai būna teigiama.

16. Ar ugdymo procesas gali būti efektyvesnis naudojant kompiuterius? Kodėl?

Taip, gali būti ir taip yra. Kompiuteris traukia ne tik vaikus, kaip sakiau, bet palengvina ir patiems mokytojams darbą, leidžia greičiau atlikti darbus, kad ir elektroninio dienyno pildymas, tai pagreitina iš dalies tą procesą.

17. Ar Jūs dažnai naudojate kompiuterius ugdymo procese? Nuo ko tai priklauso?

Dažnai, turbūt dažniausiai iš visų pedagogų, nes mano darbas yra supažindinti mokinius su kompiuteriu, jo teikiamomis galimybėmis, išmokyti juos juo naudotis, kad galėtų save kažkiek realizuoti visuomenėje, bendraamžių tarpe.

18. Į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, pateikiant mokiniams informaciją kompiuteriu?

Į informacijos tikslumą. Specialiųjų poreikių vaikams informacija turi būti lengvai suprantama, lengvai prieinama, neperkrauta daugybe medžiagos, pagaliau, ta informacija turėtų būti ir patraukli jiems. Tačiau visų pirma išsikeliu, kad informacija turi būti konkreti ir paprasta.

19. Kaip pastebite, ar mokiniai geriau įsisavina mokomąją medžiagą pateiktą kompiuteriniu būdu?

Taip, nes jie gaunamą informaciją mato, girdi. Jie ją priima ir įsisavina greičiau.

20. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu ieškodami informacijos mokomosiomis temomis?

Dažniausiai kiekvieną dieną peržiūriu, domiuosi įvairiomis temomis, pamatau, ką galėčiau parodyti vaikams, kuo galėčiau pasidalinti su kitais pedagogais, kas naudinga, ieškau naujų, įdomių žaidimų vaikams, programėlių, peržiūriu kitų pedagogų paruoštą medžiagą, naudojuosi ja, pati ruošu skaidres vyresniems mokiniams, ieškau filmuotos medžiagos ir panašiai.

21. Ar dažnai naudojate specialiąsias mokomąsias programas pamokų metu? Kodėl?

Dažnai, kiekvieną dieną praktiškai, atsižvelgiu į vaikų poreikius, nes ne visiems vaikams reikia tų mokomųjų programų, nes pas mus mokykloje yra ir sunkių vaikų, kuriems mokomosios programos reikalingos arba atvirkščiai.

22. Kaip informacinės ir komunikacinės technologijos padeda lavinti mokinių kalbėjimo, rašymo, skaitymo ir klausymo įgūdžius? O gal nepadeda lavinti šių kalbinių gebėjimų?

Na tikrai padeda, nes vaikai daug atsimena naujų žodžių, naujai geba reikšti save, mokosi iš įvairių filmukų, vyresni naudojami internetu, tai taip pat padeda rašymo įgūdžiams, ypač gerina kompiuterinį raštingumą. Mes su vyresniais vaikais mokomės rašyti lietuviškai, be jokių tekstų iškraipymų, stebime ir kontroliuojame save.

23. Rašymas bei skaitymas ir informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Tai rašymą dažnai internetu bendraudami vaikai naudoja, mokomės rašyti kai kuriuos tekstus word programoje, ten skaitome, ką parašėme, ištaisome klaidas. Taip vyksta dažniausiai rašymo ir skaitymo lavinimas per šias pamokas.

24. Klausymas ir kalbėjimas bei informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Klausymas, tai įvairių filmų, filmukų peržiūra, kai vaikai mokosi stebėti, susipažinti su kompiuteriu, kontroliuoti save sėdint ramiai, klausantis. Nors ne visada taip gerai išsėdinti, klausytis tyliai, tačiau mes mokomės. Su kitais vaikais, pasakojame, kas buvo rodoma, dažniausiai su žemesnių klasių vaikais pavyksta aptarti filmukus, kas patiko, kas nepatiko. Padarome tokią trumpą refleksiją apie filmukus, apie įvairias peržiūras ir kita.

25. Kaip manote, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geriau įsisavina kalbiniam gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą naudojant informacines ir komunikacines technologijas?

Manau, kad didžioji dalis mokinių, turinčių specialiųjų poreikių priima kompiuterinės technikos naudojimą teigiamai ir linkę labiau priimti medžiagą naudojant informacines technologijas.

Interviu klausimai pedagogams

3 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks Jūsų amžius?

29 metai

2. Koks Jūsų darbo stažas?
4 metai
3. Kokioje įstaigoje dirbate?
Specialiojoje mokykloje
4. Kokio dalyko mokytojas esate?
Klasės auklėtoja
5. Su kokia vaikų tiksline grupe dirbate, t. y. kokio lygio specialieji ugdymosi poreikiai dažniausi?
Su dideliais poreikiais yra vaikų nemažai.

Pedagogų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT):

6. Kaip suprantate, kas yra informacinės ir komunikacinės technologijos?
Tai yra medžiaga ar priemonės ruošiamos su kompiuteriu.
7. Ar dažnai susiduriate su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis? Taip kiekvieną dieną savo darbe.

Pedagogų nuomonė apie įstaigos kompiuterizavimą:

8. Kokia Jūsų nuomonė, apie įstaigos, kurioje dirbate kompiuterizavimą?
Mano manymu, kad trūksta įrangos šioje srityje.
9. Ar įstaiga, kurioje dirbate stengiasi pagerinti informacinės ir komunikacinės technikos prieinamumą, Jūsų darbo vietoje?
Taip, kažką bando.
10. Ar mokykla, kurioje dirbate, naudojasi elektroninėmis paslaugomis prieinamomis pedagogams, pavyzdžiui, elektroninis dienynas ir pan.?
Jau bando įdiegti elektroninį dienyną.
11. Ar turite kompiuterį savo kabinete? Ar kompiuteris jūsų kabinete turi prieigą prie interneto?
Ne neturiu.
12. Ar kompiuteriu esančiu Jūsų kabinete gali naudotis mokiniai?
Jei atsinešu iš namų savo nuosavą tuomet trumpam leidžiu, taip tai ne.
13. Ar kompiuteryje esančiame Jūsų kabinete yra specialiųjų mokomųjų programų?
Ne.
14. Ar Jūsų kabinete yra kitų informacinių ir komunikacinių technologijų (interaktyvioji lenta, projektorius ir kt.)?
Ne, nėra.

Pedagogų nuomonė apie kompiuterius ugdymo procese:

15. Kaip manote, kuo naudingas kompiuteris ugdymo procese? O gal jo naudojimas nenaudingas?
Manau, kad naudingas, nes internete yra reikalingų dalykų kuriuos panaudoju savo darbe. Informacinių technologijų naudojimas pajvairina pamoką.
16. Ar ugdymo procesas gali būti efektyvesnis naudojant kompiuterius? Kodėl?
Taip, nes pajvairina pamoką ir ugdymo procesą.
17. Ar Jūs dažnai naudojate kompiuterius ugdymo procese? Nuo ko tai priklauso?
Taip, dažnai.
18. Į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, pateikiant mokiniams informaciją kompiuteriu?
Į temą ir jos sudominimą bei pamokos pasiruošimą.
19. Ar mokiniams pamoka tampa patrauklesnė, kurioje naudojama kompiuterinė įranga?
Taip.
20. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu ieškodami informacijos mokomosiomis temomis?
Kiekvieną dieną ruošiantis veiklai.
21. Ar dažnai naudojate specialiąsias mokomąsias programas pamokų metu? Kodėl? Nenaudoju.
22. Kaip informacinės ir komunikacinės technologijos padeda lavinti mokinių kalbėjimo, rašymo, skaitymo ir klausymo įgūdžius? O gal nepadeda lavinti šių kalbinių gebėjimų? Vaikų susidomėjimas pateiktą medžiaga. Jie klausydami bando skaityti, nurašyti bei pasakoti.
23. Rašymas bei skaitymas ir informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?
Taip bandau. Pateikiu užduotis kompiuteryje vaikai nurašo ir paskaito.
24. Klausymas ir kalbėjimas bei informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?
Apklausiu mokinius, pasakojame įvairius tekstus skaitytus kompiuteryje, filmus aptariame.
25. Kaip manote, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geriau įsisavina kalbiniam gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą naudojant informacines ir komunikacines technologijas?
Dauguma supranta labiau medžiagą nei įprastai rodomą.

Interviu klausimai pedagogams

4 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks Jūsų amžius?
51 metai
2. Koks Jūsų darbo stažas?
23 metai
3. Kokioje įstaigoje dirbate?
Specialiojoje mokykloje
4. Kokio dalyko mokytojas esate?
Klasės auklėtoja
5. Su kokia vaikų tiksline grupe dirbate, t. y. kokio lygio specialieji ugdymosi poreikiai dažniausi?
Ugdytiniai dažniausiai būna su įvairiais poreikiais: ir labai dideli, ir dideli poreikiai, ir vidutiniai.

Pedagogų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT):

6. Kaip suprantate, kas yra informacinės ir komunikacinės technologijos?
Visa, tai kas apima kompiuterius, jų naudojimą, jų teikimas galimybes, praktiškai visą kompiuterinę įrangą.
7. Ar dažnai susiduriate su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis?
Tenka dirbi su kompiuteriu, tenka juo ruošti dokumentus darbo srityje. Tai manau, kad su technologijomis susiduriu pakankamai.

Pedagogų nuomonė apie įstaigos kompiuterizavimą:

8. Kokia Jūsų nuomonė, apie įstaigos, kurioje dirbate kompiuterizavimą?
Manau, kad ji pakankamai kompiuterizuota. Beveik visose klasėse yra kompiuteriai, mokytojai darbui turi savo erdvėje kompiuterius, kuriais gali naudotis, yra kompiuterių klasės, kuriose vaikai dirba su informatikos mokytoja.
9. Ar įstaiga, kurioje dirbate stengiasi pagerinti informacinės ir komunikacinės technikos prieinamumą Jūsų darbo vietoje?
Stengiasi, tikrai stengiasi. Nesenai pradėjome naudotis elektroniniu dienynu, atnaujina kompiuterių klasę, manyčiau, kad stengiasi vadovybė.
10. Ar mokykla, kurioje dirbate, naudojasi elektroninėmis paslaugomis prieinamomis pedagogams, pavyzdžiui, elektroninis dienynas ir pan.?
Taip, naudojamės.

11. Ar turite kompiuterį savo kabinete? Ar kompiuteris Jūsų kabinete turi prieigą prie interneto?
Taip, turime vieną kompiuterį klasėje, tačiau interneto ten nėra. Jis labiau skirtas vaikų lavinimui, laisvo laiko pertraukų metu užimtumui skatinti.
12. Ar kompiuteriu esančiu Jūsų kabinete gali naudotis mokiniai?
Taip.
13. Ar kompiuteryje esančiame Jūsų kabinete yra specialiųjų mokomųjų programų?
Yra kai kurios, bet mokiniai labiau priima įvairius žaidimus kompiuteriu, jie juos intensyviau žaidžia, labiau jais domisi.
14. Ar Jūsų kabinete yra kitų informacinių ir komunikacinių technologijų (interaktyvioji lenta, projektorius ir kt.)?
Nėra kol kas, bet manau, kad ateityje turėtų atsirasti tokios naujovės.

Pedagogų nuomonė apie kompiuterius ugdymo procese:

15. Kaip manote, kuo naudingas kompiuteris ugdymo procese? O gal jo naudojimas nenaudingas?
Nauda yra, nes vaikams patinka kompiuteriu žaisti, dirbti. Jie laukia kada galės eiti į kompiuterių klases padirbėti, didelių poreikių turintys vaikai taip pat laukia, kada galės nueiti į kompiuterių klasę, jie ten žiūri įvairius filmus, filmukus, labiau atsipalaiduoja.
16. Ar ugdymo procesas gali būti efektyvesnis naudojant kompiuterius? Kodėl?
Taip, efektyvesnis. Efektyvesnis ugdymo procesas tampa, bet kada, kai pamokoje pedagogas gali pasinaudoti kitais metodais, kai vaikai gali truputį pasėdėti ir kitaip sukurtoje mokymo aplinkoje.
17. Ar Jūs dažnai naudojate kompiuterius ugdymo procese? Nuo ko tai priklauso?
Savo ugdymo procese naudoju kartais, kiek leidžia galimybės naudoti kompiuterį klasėje, kurioje vaikai yra su įvairiais poreikiais, tiek kiek galiu naudoti kompiuterį diferencijuojant mokymą. Bet šiaip vaikai tai kompiuterių pamokas turi dažnai, jie ten daugiau dirba jais, kai kurie mokosi naudotis, kai kurie pratinasi prie kompiuterių, ten visai būsna. Aš žvelgiu į vaikus, kuriomis temomis taikau kompiuterio naudojimą, kuriomis remiuosi kitais mokymo metodais.
18. Į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, pateikiant mokiniams informaciją kompiuteriu?
Manau, kad kaip ir visame ugdymo procese, svarbiausia, kad medžiaga būtų suprantama vaikams. Ji neturi būti sudėtinga, perpildyta daugybe žinių. Vaikai, turintys specialių poreikių sunkiau supranta viską, ką jiems rodome, viską, kas juo supa, todėl ir mokymo procesas

vyksta diferencijuotas, nes vienas vaikas atsimena lengviau medžiagą, kitas – sunkiau. Taip ir dirbant kompiuteriu reikia gebėti jį panaudoti tinkamai, kad patenkintų visų vaikų poreikius, kad visi suprastų, ko iš jų norima, kad visi bent truputį išmoktų to darbo kompiuteriu, arba žinotų, kas apskritai yra kompiuteris.

19. Kaip pastebite, ar mokiniai geriau įsisavina mokomąją medžiagą pateiktą kompiuteriniu būdu?

Aptariame, ką vaikams pavyko pamatyti kompiuteryje, dažnai aptariame įvairius filmukus, kas juose vyko, taip vaikai perpasakodami mokosi socialinio bendravimo, mokosi reikšti save, geriau įsimena. Mes dažnai aptarinėjame, ką atlikome, ką padarėme dirbdami įprastinėje pamokoje, atlikdami projektus, piešiame, ką pavyksta atsiminti, taip patikriname žinias, taip patikriname ir kaip vaikai išmoko.

20. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu ieškodami informacijos mokomosiomis temomis?

Kai ruošiuosi pamokoms su kompiuteriu tai dažnai informaciją imu iš vadovėlių, nes visų pirma vaikai susipažįsta su knyga, perteikiu ten esančius uždavinius, video medžiaga ieškoma, kuriai nors temai pritaikyti ir panašiai.

21. Ar dažnai naudojate specialiąsias mokomąsias programas pamokų metu? Kodėl?

Dažniausiai tokias programas naudoja kompiuterių pamokose, susipažįstant, pradėdant dirbti kompiuteriu, mokantis juo naudotis.

22. Kaip informacinės ir komunikacinės technologijos padeda lavinti mokinių kalbėjimo, rašymo, skaitymo ir klausymo įgūdžius? O gal nepadeda lavinti šių kalbinių gebėjimų?

Tai padeda tiek pat, kiek ir kiti aktyvūs mokymo metodai. Vaikai labiau linkę kalbėti, atsipalaiduoti, vėlgi pasakoti, žiūrėti, klausytis, bendrauti, komunikuoti vienas su kitu, klausti, prašyti pagalbos, reikšti save, išklausti kitus. Taip lavinami kalbiniai gebėjimai, mokytojui įsikišant, užduodant klausimus, laukiant atsakymo, nukreipiant tinkama linkme, padedant pasirinkti alternatyvas, pataisant mokinius, skatinant bendrauti ir taip toliau.

23. Rašymas bei skaitymas ir informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Taikome tai atsižvelgiant į vaiko galimybes, į jo poreikius, kiek vaikas geba atlikti ir kiek pats kompiuteris gali padėti vaikui atitinkamomis temomis. Kartais jo net nenaudoju, nes kai kurios temos puikiai suprantamos, naudojame ir kitus aktyvius metodus, vėlgi žiūrėdami į vaiką, kiek jis pajėgia.

24. Klausymas ir kalbėjimas bei informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?
Taip pat, kaip ir su rašymu bei skaitymu, žiūrime į vaiką, į galimybes pritaikyti kompiuterį, į kitus aktyvius metodus, ką galime pasirinkti, kad tikrai vaikas suprastų.
25. Kaip manote, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geriau įsisavina kalbiniam gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą naudojant informacines ir komunikacines technologijas?
Sakyčiau, kad geriau įsisavina, tik patiems pedagogams reikia tinkamai mokėti taikyti technologijas.

Interviu klausimai pedagogams

5 respondentas

1. Koks Jūsų amžius?
46 metai.
2. Koks jūsų darbo stažas?
22 metai.
3. Kokioje įstaigoje dirbate?
Profesinio rengimo mokykloje.
4. Kokio dalyko mokytojas esate?
Lietuvių kalbos ir literatūros.
5. Su kokia tiksline vaikų grupe dirbate, t.y. kokio lygio specialieji ugdymosi poreikiai dažniausi?
Klasėse, su kuriomis dirbu yra 7 vaikai, turintys nedidelių specialiųjų poreikių ir 2 vaikai, turintys vidutinių poreikių.

Pedagogų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT):

6. Kaip suprantate, kas yra informacinės ir komunikacinės technologijos?
IKT- tai kompiuterinių programų bei tam tikros įrangos panaudojimas, suteikiant žinias mokymo procese arba kita.
7. Ar dažnai susiduriate su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis?
Taip, dažnai.

Pedagogų nuomonė apie įstaigos kompiuterizavimą:

8. Kokia, jūsų nuomonė, apie įstaigos, kurioje dirbate kompiuterizavimą?
Mūsų mokykloje, manau yra vidutiniškai kompiuterizuota, internetas prieinamas visiems dirbantiems ir mokiniams.
9. Ar įstaiga, kurioje dirbate stengiasi pagerinti informacinės ir komunikacinės technikos prieinamumą jūsų darbo vietoje?
Taip, yra bendras mokyklos kompiuterizavimo planas.
10. Ar mokykla, kurioje dirbate, naudojasi elektroninėmis paslaugomis prieinamomis pedagogams, pavyzdžiui, elektroninis dienynas ir pan?
Taip, naudojame Tamo dienyną su mokiniais bendraujame elektroniniu paštu.
11. Ar turite kompiuterį savo kabinete? Ar kompiuteris jūsų kabinete turi prieigą prie interneto?
Neturiu.
12. Ar kompiuteriu esančiu jūsų kabinete gali naudotis mokiniai?
Nėra kompiuterio tai ir nesinaudoja.
13. Ar kompiuteryje esančiame jūsų kabinete yra specialiųjų mokomųjų programų?
Nėra.
14. Ar jūsų kabinete yra kitų informacinių ir komunikacinių technologijų (interaktyvioji lenta, projektorius ir kt.) ?
Turiu kabinete interaktyviąją lentą ir projektorių.

Pedagogų nuomonė apie kompiuterius ugdymo procese:

15. Kaip manote, kuo naudingas kompiuteris ugdymo procese? O gal jo naudojimas nenaudingas?
Naudingas, nes tai šiuolaikiška priemonė, padedanti gauti naujausią informaciją, leidžianti pajavairinti pamoką, sudominti mokinius ir kita.
16. Ar ugdymo procesas gali būti efektyvesnis naudojant kompiuterius? Kodėl?
Efektyvesnis, nes atpalaiduoja mokytoją nuo daugelio užduočių ruošimo rankiniu būdu, leidžia rasti daugiau medžiagos, o ir mokiniams patogiau atlikti užduotis.
17. Ar jūs dažnai naudojate kompiuterius ugdymo procese? Nuo ko tai priklauso?
Dažnai. Priklauso nuo mokytojo kvalifikacijos, valdant informacines ir komunikacines technologijas ir nuo mokinio sugebėjimo dirbti kompiuteriu, rasti reikiamą literatūrą ar kita.
18. Kaip manote, į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, pateikiant mokiniams informaciją kompiuteriu?

Reikalingas tikslumas, aiškumas, geriausia yra nusiųsti pačią informaciją, nes dažnai mokiniai nesugeba rasti jos pagal nuorodas.

19. Kaip pastebite, ar mokiniai geriau įsisavina mokomąją medžiagą pateiktą kompiuteriniu būdu?

Didesnė mokinių dalis geriau supranta ir išmoksta netradiciniu būdu vedamas pamokas.

20. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu ieškodami informacijos mokomosiomis temomis?

Nuolat papildau turimą informaciją.

21. Ar dažnai naudojate specialiąsias mokomąsias programas pamokų metu? Kodėl? Dažnokai.

22. Kaip informacinės ir komunikacinės technologijos padeda lavinti mokinių kalbėjimo, rašymo, skaitymo ir klausymo įgūdžius? O gal nepadeda lavinti šių kalbinių gebėjimų?

Klausydami taisyklingos kalbos, patys irgi mokosi kalbėti taisyklingai. Matydami be klaidų parašytą tekstą, mokosi gramatikos, todėl visada yra tobulėjimo, įgūdžių lavinimo procese.

23. Rašymas bei skaitymas ir informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Tai darau įvairių užduočių pateikimu (asmeninių ir kolektyvinių), kūrinių skaitymu rolėmis, vaidyba ir panašiai.

24. Klausymas ir kalbėjimas bei informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Klausome ar stebime įvairių kūrinių ištraukas, lankomės teatre ir po to aptariame matytą medžiagą su mokiniais.

25. Kaip manote, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geriau įsisavina kalbiniam gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą naudojant informacines ir komunikacines technologijas?

Žinoma, kad geriau įsisavina, nes specialiųjų poreikių turintys mokiniai dažniausiai trumpam sutelkia dėmesį ir jiems sunku išlaikyti jį ties mokomąją medžiagą, o IKT būdu pateikiama informacija būna spalvinga ir traukianti akį, sudominanti ir atitinkanti mokinių interesus, nes šio amžiaus vaikams kompiuteriai yra įdomūs ir aktualūs.

Interviu klausimai pedagogams

6 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks jūsų amžius?
54 metai.
2. Koks jūsų darbo stažas?
32 metai, bet profesinėje mokykloje dirbu jau 12 metų.
3. Kokioje įstaigoje dirbate?
Profesinio rengimo mokykloje.
4. Kokio dalyko mokytojas esate?
Lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja.
5. Su kokia vaikų tiksline grupe dirbate, t.y. kokio lygio specialieji ugdymosi poreikiai dažniausi?
Dažniausiai mūsų mokykloje yra vaikų su nedideliais specialiaisiais poreikiais.

Pedagogų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT):

6. Kaip suprantate, kas yra informacinės ir komunikacinės technologijos?
Tai kompiuterinių programų ir tam tikros įrangos panaudojimas suteikianti informaciją mokant bei mokantis.
7. Ar dažnai susiduriate su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis?
Dažnai.

Pedagogų nuomonė apie įstaigos kompiuterizavimą:

8. Kokia jūsų nuomonė apie įstaigos, kurioje dirbate kompiuterizavimą?
Mokykloje, mano nuomone, vidutinis kompiuterizavimo lygis. Specializuoti mokymo kabinetai aprūpinti informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis, bet internetas prieinamas visiems.
9. Ar įstaiga, kurioje dirbate stengiasi pagerinti informacinės ir komunikacinės technikos prieinamumą jūsų darbo vietoje?
Taip.
10. Ar mokykla, kurioje dirbate, naudojasi elektroninėmis paslaugomis prieinamomis pedagogams pavyzdžiui, elektroninis dienynas ir pan?
Taip, naudojame Tamo dienyną.
11. Ar turite kompiuterį savo kabinete? Ar kompiuteris jūsų kabinete turi prieigą prie interneto?
Neturiu.
12. Ar kompiuteriu esančiu jūsų kabinete gali naudotis mokiniai?*(nepaklusta)*

13. Ar kompiuteryje esančiame jūsų kabinete yra specialiųjų mokomųjų programų?(*nepaklausta*)

14. Ar jūsų kabinete yra kitų informacinių ir komunikacinių technologijų (interaktyvioji lenta, projektorius ir kita?)

Projektorius yra, juo naudojuosi beveik kiekvieną dieną.

Pedagogų nuomonė apie kompiuterius ugdymo procese:

15. Kaip manote, kuo naudingas kompiuteris ugdymo procese? O gal jo naudojimas nenaudingas?

Kompiuteris ugdymo procese visapusiškai naudingas ir mokytojui ir mokiniui. Jo pagalba (interneto) galima greitai gauti norimą informaciją ir naudoti kaip nuotolinį mokymo būdą.

16. Ar ugdymo procesas gali būti efektyvesnis naudojant kompiuterius? Kodėl?

Kadangi turime dirbančių mokinių, naudojame nuotolinį mokymo būdą, tai patogiu išsiųsti užduotis ir suteikti kitą informaciją. Be to maždaug pusė mūsų mokinių sugeba dirbti kompiuteriu ir juos turi savo aplinkoje. Likusiems pamoka naudojant informacinę ir komunikacinę techniką yra ypač įdomi, nes tokio informacijos šaltinio jie neturi.

17. Ar jūs dažnai naudojate kompiuterius ugdymo procese? Nuo ko tai priklauso?

Dažnai. Priklauso nuo mokinių išprusimo, ar jis turi kompiuterį ir jį moka valdyti ar mokiniui prieinamas internetas.

18. Kaip manote, į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, pateikiant mokiniams informaciją kompiuteriu?

Svarbu teisingai nurodyti informacijos radimo būdą, adresus, nuorodas pateikti, nes ne visi mokiniai tikslingai randa informacijos internete.

19. Kaip pastebite, ar mokiniai geriau įsisavina mokomąją medžiagą pateikta kompiuteriniu būdu?

Tai priklauso nuo asmeninių mokinių savybių.

20. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu ieškodami informacijos mokomosiomis temoms?

Pagal galimybes stengiuosi tai daryti labai dažnai.

21. Ar dažnai naudojate specialiąsias mokomąsias programas pamokų metu? Kodėl?

Jei mokinių grupėje yra specialiųjų poreikių turinčių mokinių, būtinai naudoju specialias programas.

22. Kaip informacinės ir komunikacinės technologijos padeda lavinti mokinių kalbėjimo, rašymo ir skaitymo įgūdžius? O gal nepadeda lavinti šių kalbinių gebėjimų?

Manychiau, kad padeda lavinti, priklausomai nuo pateiktos medžiagos: jei tai mokomasis filmas – mokosi aiškios tarsenos, logiškai dėstyti mintis, klausyti taisyklingos kalbos. Jei yra tikslesnė informacija, mato ir skaito taisyklingai parašytą tekstą, lavėja gramatiniai įgūdžiai ir taip toliau.

23. Rašymas bei skaitymas ir informacinės ir komunikacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Rašymui ir gramatikos įgūdžius lavinti pateikiu testus (kolektyvinio darbo) ekrane, o skaitymui ir kalbai lavinti – ekrane skaitome, kartais rolėmis dalijamės tekstą skaitymui.

24. Klausymas ir kalbėjimas bei informacinės ir komunikacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Naudoju įvairius mokomuosius filmus dažniausia. Tai, mano manymu, yra puiki išeitis lavinat klausymą.

25. Kaip manote, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geriau įsisavina kalbiniam gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą naudojant informacines ir komunikacines technologijas?

Taip tikrai, labiau traukia mokinius, nes bet kuri technika šiomis dienomis skatina vaikus domėtis, naudoti ją, o kai informacines technologijas pedagogai naudoja ne tik per informatikos pamokas, bet ir kituose mokomuosiuose dalykuose, tai dar labiau paskatina mokinius priimti pateiktą medžiagą.

Interviu klausimai pedagogams

7 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks Jūsų amžius?
38 metai.
2. Koks Jūsų darbo stažas?
10 metų.
3. Kokioje įstaigoje dirbate?
Profesinio rengimo mokykloje.
4. Kokio dalyko mokytojas esate?

Informatikos mokytoja.

5. Su kokia vaikų tiksline grupe dirbate, t. y. kokio lygio specialieji ugdymosi poreikiai dažniausi?

Yra visokių, yra su vidutiniais specialiaisiais ugdymosi poreikiais, yra su nedideliais.

Pedagogų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas (IKT):

6. Kaip suprantate, kas yra informacinės ir komunikacinės technologijos?

Manyčiau, labai plati sąvoka, apimanti visą interneto ryšį perpildytą informacijos, visus naujausius įrenginius, visus kompiuterius, telefonus, technikas, kurias gali naudoti ugdymo procese, aukšto garso technika, vaizdo technika, projektoriai, lentos. Apima ir įvairias priemones susijusias su kompiuteriais: kompaktiniai diskai, mikrofonai, kameros ir taip toliau. Čia galima labai plačiai pasakoti, nes tikrai labai daug ką apima, įvairias technikas, kuriomis galima gauti tam tikros informacijos ir ją panaudoti mokant vaikus.

7. Ar dažnai susiduriate su informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis?

Taip, mano toks darbas. Kiekvieną dieną dirbu kompiuteriu, naudojuosi internetu, dar be to tvarkau mokyklos kompiuterinę sistemą, mokyklos puslapį koreguoju, papildau, prižiūriu.

Pedagogų nuomonė apie įstaigos kompiuterizavimą:

8. Kokia Jūsų nuomonė, apie įstaigos, kurioje dirbate kompiuterizavimą?

Kompiuterizuota pakankamai, mokykla turi internetinį puslapį, naudojamės elektroniniu dienynu Tamo, yra kompiuterių klasė, joje šiuo metu yra 12 kompiuterių, juose veikia internetas.

9. Ar įstaiga, kurioje dirbate stengiasi pagerinti informacinės ir komunikacinės technikos prieinamumą, Jūsų darbo vietoje?

Taip, stengiasi. Įstaigos vadovybė domisi, kokių naujų priemonių galima dar įsigyti, kaip pakelti kompiuterinį lygį mokykloje.

10. Ar mokykla, kurioje dirbate, naudojasi elektroninėmis paslaugomis prieinamomis pedagogams, pavyzdžiui, elektroninis dienynas ir pan.?

Taip, naudojamės.

11. Ar turite kompiuterį savo kabinete? Ar kompiuteris jūsų kabinete turi prieigą prie interneto?

Taip, yra pedagogo kompiuteris, kuris turi internetą, yra ir mokinių kompiuteriuose internetas.

12. Ar kompiuteriu esančiu Jūsų kabinete gali naudotis mokiniai?

Kadangi dirbu informatikos klasėje tai mokiniai naudojami jiems skirtais kompiuteriais.

13. Ar kompiuteryje esančiame Jūsų kabinete yra specialiųjų mokomųjų programų?

Mokomųjų informacinių programų yra, kurios susijusios su mano dalyko mokymu.

14. Ar Jūsų kabinete yra kitų informacinių ir komunikacinių technologijų (interaktyvioji lenta, projektorius ir kt.)?

Interaktyvią lentą turiu, projektorių taip pat turiu kabinete.

Pedagogų nuomonė apie kompiuterius ugdymo procese:

15. Kaip manote, kuo naudingas kompiuteris ugdymo procese? O gal jo naudojimas nenaudingas?

Naudingas. Visos technologijos naudingos. Jos siejasi su mokinių tobulėjimu ateityje, nes ateityje dar daugiau atsiras įvairių technologijų, kurias reikia gebėti taikyti kasdieniame gyvenime arba bent turėti supratimo apie technologijas. Nors mūsų mokyklos mokiniai ne visi turi namuose kompiuterius, tačiau visi jie geba jais naudotis, skiriasi tik jų gebėjimai dirbant su kompiuteriu.

16. Ar ugdymo procesas gali būti efektyvesnis naudojant kompiuterius? Kodėl?

Taip, nes tai leis mokiniams tobulėti, leis geriau integruotis į visuomenę. Dabar labai mažai jaunų žmonių negeba pasinaudoti kompiuteriu. Galbūt tai lemia jų psichinės galimybės, gyvenimo sąlygos ir kita, o mokykloje, naudojant kompiuterius ugdyme mokiniai įgauna, bent kažkiek žinių apie internetą, apie darbą jame, apie informacijos paiešką ir panašiai.

17. Ar Jūs dažnai naudojate kompiuterius ugdymo procese? Nuo ko tai priklauso?

Taip, nes esu informatikos mokytoja. Mokau vaikus pažinti kompiuterio galimybes.

18. Į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, pateikiant mokiniams informaciją kompiuteriu?

Į vaikų gebėjimus, į vaikų galimybes naudotis kompiuteriu, į informacijos aiškumą, kad medžiaga nebūtų per sudėtingai aiškinama, kad būtų pateikiama pavyzdžių, kad būtų lengva panaudoti tą informaciją kasdieniniame gyvenime.

19. Kaip pastebite, ar mokiniai geriau įsisavina mokomąją medžiagą pateiktą kompiuteriniu būdu?

Į užduodamus klausimus, jeigu vaikai nesupranta užduoda klausimus, klausia, domisi. Be to rašant atsiskaitymo darbus, pastebima, ar mokiniai supranta medžiagą, ar ne. Žinoma informatikos pamokose pateikiama medžiaga ne visiems būna lengvai suprantama, todėl kartais tenka medžiagą lengvinti atsižvelgiant į vaikų poreikius.

20. Kaip dažnai naudojate kompiuteriu ieškodami informacijos mokomosiomis temomis?

Dažnai naudojuosi, papildau medžiagą, kuria turiu, ruošiuosi pamokoms.

21. Ar dažnai naudojate specialiąsias mokomąsias programas pamokų metu? Kodėl?

Taip, praktiškai, kasdien.

22. Kaip informacinės ir komunikacinės technologijos padeda lavinti mokinių kalbėjimo, rašymo, skaitymo ir klausymo įgūdžius? O gal nepadeda lavinti šių kalbinių gebėjimų?

Tai labai glaudžiai susiję. Lietuvių kalba mokomės rašyti kompiuteryje, mokomės rašyti ne „šveplu“ tekstu, mokomės suprasti pateikiamą medžiagą lietuvių kalba, skaitome pateiktą užduotį, klausomės aiškinimų ir panašiai. Aišku, informatikos pamokose, kalbiniai įgūdžiai nėra taip aiškiai apibrėžti, kaip lietuvių kalbos pamokose, tačiau visuose dalykuose, manau stengiamasi lavinti vaikų kalbos įgūdžius.

23. Rašymas bei skaitymas ir informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Tai taip ir lavinu, kaip minėjau. Rašome taisyklingai, pagal gramatikos taisykles, palaikome mokinių kompiuterinį raštingumą, ieškome tinkamos medžiagos kompiuteryje, tai aišku, turime ir paskaityti, tai ką suradome.

24. Klausymas ir kalbėjimas bei informacinės technologijos, ar bandote sieti šiuos aspektus ugdymo procese? Kaip tai darote?

Taip pat, klausosi mokiniai pamokos paaiškinimų, apie mokomąją programą, apie užduotis, kurias turės atlikti. Kartais pristatome, tai ką paruošėme taip lavinant kalbėjimą.

25. Kaip manote, ar specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai geriau įsisavina kalbiniam gebėjimams ugdyti skirtą medžiagą naudojant informacines ir komunikacines technologijas?

Patinka mokiniams informacinės technologijos ir gaunamą informaciją greičiau įsisavina ir pritaiko praktikoje, trumpiau tariant, greičiau mokosi.

Interviu klausimai tėvams

1 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks jūsų amžius?

41 metai

2. Koks jūsų išsilavinimas?

Aukštasis;

3. Kur yra jūsų gyvenamoji vieta?

Didmiestis;

Interviu klausimai apie tėvų virtualios erdvės naudojimą:

4. Ar jūs naudojate internetu?

Taip, naudojuosi, tik ne kiekvieną dieną.

5. Kiek laiko praleidžiate virtualioje erdvėje?

Savaitgaliais paskaitau naujienas, pasitikrinu elektroninį paštą ir užtrunku apie 2-3 val.

6. Ką jūs manote apie virtualųjį bendravimą?

Tai yra dar vienas kanalas vaikams bendrauti tarpusavyje, tik manau, kad vaikai turėtų nuolat bendrauti su savo vaikais, kad žinotų su kuo bendrauja vaikai internetinėje erdvėje.

Interviu klausimai apie tėvų ir vaikų naudojimąsi internetu:

7. Ar kartu su savo vaiku leidžiate laiką prie interneto?

Ne, nes tam nėra laiko. O ir kartu nebelabai turime ką veikti prie interneto.

8. Ar jūs žinote kiek jūsų vaikas praleidžia laiko prie interneto? Jūs kontroliuojate vaiko laiką internete?

Manau, kad daug laiko praleidžia, nes kai grįžtu po darbo, tai kiekvieną vakarą randu sėdint prie kompiuterio.

9. Ar jūs domitės, kokiuose internetiniuose puslapiuose lankosi jūsų vaikas ir ką jis veikia virtualioje erdvėje?

Nesidomiu, nesunku apie tai. Nepersekiuju savo vaiko, aš jam duodu laisvę.

10. Ar jūs jaučiatės saugūs, kai jūsų vaikas yra prie kompiuterio?

Prieš tai jaučiausi saugiau, nes nesusimąstydavau, o dabar, šio interviu metu, supratau, kad reikia labiau domėtis tuo.

Tėvų nuomonė apie mokomąsias programas, mokomuosius žaidimus:

11. Kaip jūs manote, ar vaikams pakanka lavinamųjų žaidimų internete? Ar jūsų vaikas tokius žaidžia?

Neįsivaizduoju.

12. Kaip jūs manote, kokie turėtų būti žaidimai skatinantys vaikų norą mokytis?

Labai spalvingi, herojai turėtų būti iš populiarių filmukų, manau, kad nepamaišytų neįkyri foninė muzika žaidimo metu. Žaidimai neturėtų būti perkrauti dideliu kiekiu medžiagos, kad žaisdami tokius žaidimus vaikai nesuprastų, jog pagrindinis žaidimo tikslas yra kažką išmokti. Vaikui turėtų būti smagu žaisti.

13. Kokia jūsų nuomonė apie internetinį puslapį, kuriame būtų galima tobulinti kalbėjimo, klausymo, skaitymo ir rašymo įgūdžius? Ar jūs skatintumėte savo vaiką lankytis tokia tinklapyje?
- Reikėtų tokio. O ten būtų sudėtingos taisyklės, ar žaidimai apie kuriuos kalbėjome anksčiau? Jeigu dar būtų užduočių ir žaidimų vyresniems vaikams būtų labai šaunu.
14. Ar pedagogai mokykloje, kurią lanko jūsų vaikas, naudoja kompiuterius pamokų metu? Kaip tai pastebite?
- Mokykloje, kurioje mokosi mano vaikas pedagogai tikrai nenaudoja kompiuterių pamokų metu, nebent tai būtų informatikos pamoka. Bet gal ir gerai, kad nenaudoja, nes akys „varva“ nuo kompiuterių (juokiasi).
15. Kokia jūsų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu?
- Kas tos informacinės ir komunikacinės technologijos? Nesu pakankamai gerai susipažinusi su šia sąvoka, bet manau, kad tai susiję su kompiuteriais, tai jų panaudojimas pamokose gal ir neša naudos, čia jau mokytojai turi spręsti.
16. Kaip įsivaizduojate kompiuterizuotą lietuvių kalbos pamoką?
- Čia kur labai daug kompiuterinių naujovių taiko? Tai turbūt tokioje pamokoje didelis dėmesys skiriamas kompiuteriams. Manau, kad tokios pamokos yra tinkamesnės vaikams neturintiems ypatingų poreikių.

Interviu klausimai tėvams

2 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks jūsų amžius?
42 metai.
2. Koks jūsų išsilavinimas?
Aukštasis.
3. Kur yra jūsų gyvenamoji vieta?
Miestas.

Interviu klausimai apie tėvų virtualios erdvės naudojimą:

4. Ar jūs naudojate internetu?
Taip, naudojuosi.
5. Kiek laiko praleidžiate virtualioje erdvėje?

Tenka darbe naudoti internetą tai praleidžiu visą dieną, galima sakyti.

6. Ką jūs manote apie virtualųjį bendravimą?

Nieko blogo nemanau. Susisiekimui atžvilgiu tai yra palengvinimas žmonėms.

Interviu klausimai apie tėvų ir vaikų naudojimąsi internetu:

7. Ar kartu su savo vaiku leidžiate laiką prie interneto?

Kartu tai nebeleidžiame, net nebesidaliname tuo pačiu kompiuteriu (*juokiasi*).

8. Ar jūs žinote kiek jūsų vaikas praleidžia laiko prie interneto? Jūs kontroliuojate vaiko laiką internete?

Nelabai žinau, bet spėju, kad nemažai (*juokiais*).

9. Ar jūs domitės, kokiuose internetiniuose puslapiuose lankosi jūsų vaikas ir ką jis veikia virtualioje erdvėje?

Šiaip apie domėjimąsi tai nelabai domiuosi, bet kartais pati paprašo, kad padėčiau surasti tam tikrą medžiagą ar panašiai.

10. Ar jūs jaučiatės saugūs, kai jūsų vaikas yra prie kompiuterio?

Jaučiuosi visiškai saugi.

Tėvų nuomonė apie mokomąsias programas, mokomuosius žaidimus:

11. Kaip jūs manote, ar vaikams pakanka lavinamųjų žaidimų internete? Ar jūsų vaikas tokius žaidžia?

Manau, kad tokių žaidimų turėtų būti kuo daugiau, o ar pakanka tai nesidomėjau. O dėl savo vaiko tai manau, kad nebežaidžia jau žaidimų.

12. Kaip jūs manote, kokie turėtų būti žaidimai skatinantys vaikų norą mokytis?

Sužadinantys norą toliau žaisti ir išmokti, kur vaikas galėtų valdyti situaciją, kur vaikas galėtų pasirinkti medžiagos svarbą, nes kai per daug medžiagos vaikai pervargsta.

13. Kokia jūsų nuomonė apie internetinį puslapį, kuriame būtų galima tobulinti kalbėjimo, skaitymo ir rašymo įgūdžius? Ar jūs skatintumėte savo vaiką lankytis tokiam tinklapyje?

Nuomonė tai tik teigiama, kad tik būtų ir kad tik pedagogai galėtų sudominti vaikus žaisti tokius žaidimus.

14. Ar mokykloje, kurią lanko jūsų vaikas pedagogai naudoja kompiuterius pamokų metu?

Kaip tai pastebite?

Naudoja per informatikos pamokas, nes kartais klausia parėjusi, to ko nesuprato per pamokas, bandome abi kartu išsiaiškinti.

15. Kokia jūsų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu?

- Teigiama, jeigu vaikus įtraukia į pamokas, jei vaikai sužino daugiau nei įpastoje pamokoje.
16. Kaip įsivaizduojate kompiuterizuotą lietuvių kalbos pamoką?
Kaip įsivaizduoju? Tai kai mokytoja kompiuterio pagalba paaiškina svarbią medžiagą.

Interviu klausimai tėvams
3 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks jūsų amžius?
31 metai.
2. Koks jūsų išsilavinimas?
Vidurinis.
3. Kur yra jūsų gyvenamoji vieta?
Kaimas.

Interviu klausimai apie tėvų virtualios erdvės naudojimą:

4. Ar jūs naudojate internetu?
Taip.
5. Kiek laiko praleidžiate virtualioje erdvėje?
Apie valandą per dieną.
6. Ką jūs manote apie virtualųjį bendravimą?
Gerai, kad jis toks yra.

Interviu klausimai apie tėvų ir vaikų naudojimąsi internetu:

7. Ar kartu su savo vaiku leidžiate laiką prie interneto?
Taip, leidžiame.
8. Ar jūs žinote kiek jūsų vaikas praleidžia laiko prie interneto? Jūs kontroliuojate vaiko laiką internete?
Taip, žinau ir kontroliuoju, nes daug laiko praleidžiu su juo namuose.
9. Ar jūs domitės, kokiuose internetiniuose puslapiuose lankosi jūsų vaikas ir ką jis veikia virtualioje erdvėje?

Taip, domiuosi. Dažniausiai lankose žaidimuose.

10. Ar jūs jaučiatės saugūs, kai jūsų vaikas yra prie kompiuterio?

Jeigu sėdžiu kartu su vaiku prie kompiuterio tai jaučiuosi saugi, arba stengiuosi vieno jo nepalikti prie kompiuterio.

Tėvų nuomonė apie mokomąsias programas, mokomuosius žaidimus:

11. Kaip jūs manote, ar vaikams pakanka lavinamųjų žaidimų internete? Ar jūsų vaikas tokius žaidžia?

Nelabai pakanka vaikams, mažai tokių yra. Jeigu padėdų surasti tokius žaidimus tai žaidžia.

12. Kaip jūs manote, kokie turėtų būti žaidimai skatinantys vaikų norą mokytis?

Spalvingi, neilgi, kad neatsibostų vaikui, su lietuvišku tekstu, nes dabar vien angliški žaidimai yra.

13. Kokia jūsų nuomonė apie internetinį puslapį, kuriame būtų galima tobulinti kalbėjimo, klausymo, skaitymo ir rašymo įgūdžius? Ar jūs skatintumėte savo vaiką lankytis tokiame tinklapyje?

Manau, kad būtų gerai. Taip, skatinčiau.

14. Ar mokykloje, kurią lanko jūsų vaikas pedagogai naudoja kompiuterius pamokų metu? Kaip tai pastebite?

Klasėje yra kompiuteris, tai manau, kad naudojasi. Dažniausiai per technologijų pamokas.

15. Kokia jūsų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu?

Nenorėčiau, kad būtų taikoma per pamokas. Jau per daug, viskas per kompiuterius.

16. Kaip įsivaizduojate kompiuterizuotą lietuvių kalbos pamoką?

Niekaip neįsivaizduoju tokios pamokos. Istorijos, technologijos, geografijos pamokas dar įsivaizduoju, bet lietuvių tai ne.

Interviu klausimai tėvams

4 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks jūsų amžius?

34 metai.

2. Koks jūsų išsilavinimas?

Vidurinis su profesiniu.

3. Kur yra jūsų gyvenamoji vieta?

Kaimas.

Interviu klausimai apie tėvų virtualios erdvės naudojimą:

4. Ar jūs naudojate internetu?

Ne, dabar nesinaudoju.

5. Kiek laiko praleidžiate virtualioje erdvėje?

Kai naudodavau praleisdavau apie 2 valandas per dieną su tarpais.

6. Ką jūs manote apie virtualųjį bendravimą?

Labai gerai manau. Todėl, kad lengva susisiekti, gali žmogų matyti per skype, susirašinėti su juo.

Interviu klausimai apie tėvų ir vaikų naudojimąsi internetu:

7. Ar kartu su savo vaiku leidžiate laiką prie interneto?

Kartais. Žiūriu kartais, ką jis įsijungia. Turėdavau programą, kurioje matydavau, kas ką veikdavo prie interneto ir kur lankydavosi.

8. Ar jūs žinote kiek jūsų vaikas praleidžia laiko prie interneto? Jūs kontroliuojate vaiko laiką internete?

Daug, laiko praleidžia. Namuose tai žinau, per dieną 2-3 valandas, o mokykloje kontroliuoja mokytojai.

9. Ar jūs domitės, kokiuose internetiniuose puslapiuose lankosi jūsų vaikas ir ką jis veikia virtualioje erdvėje?

Taip, ta programa man padėdavo sužinoti.

10. Ar jūs jaučiatės saugūs, kai jūsų vaikas yra prie kompiuterio?

Taip.

Tėvų nuomonė apie mokomąsias programas, mokomuosius žaidimus:

11. Kaip jūs manote, ar vaikams pakanka lavinamųjų žaidimų internete? Ar jūsų vaikas tokius žaidžia?

Nežaidžia ir nepakanka. Jam neįdomu tokie žaidimai. Yra strateginiai žaidimai ir jis juos labiau žaidžia, kortomis žaidžia, šaškėmis, šachmatais.

12. Kaip jūs manote, kokie turėtų būti žaidimai skatinantys vaikų norą mokytis?

Vienas iš žaidimų tai strateginiai labai gerai, loginiai. Dažniausiai tokie žaidimai ir būna facebook kiek žinau.

13. Kokia jūsų nuomonė apie internetinį puslapį, kuriame būtų galima tobulinti kalbėjimo, klausymo, skaitymo ir rašymo įgūdžius? Ar jūs skatintumėte savo vaiką lankytis tokiam tinklapyje?

Pirma reikėtų pabandyti, ar jam patiktų, bet manau, kad tai būtų labai gerai.

14. Ar mokykloje, kurią lanko jūsų vaikas pedagogai naudoja kompiuterius pamokų metu? Kaip tai pastebite?

Taip, naudoja betaš nemačiau, nes jis pasilieka mokykloje visą savaitę.

15. Kokia jūsų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu?

Tik daugiau, kad skatintų vaiką, kad daugiau žinotų ir įsidėtų į galvą viską.

16. Kaip įsivaizduojate kompiuterizuotą lietuvių kalbos pamoką?

Su pedagogo pagalba, kuris žino savo darbą ir vaikui išaiškina apie tai, ką vaikas turi žinoti.

Interviu klausimai tėvams 5 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks jūsų amžius?

40 metų.

2. Koks jūsų išsilavinimas?

Aukštasis.

3. Kur yra jūsų gyvenamoji vieta?

Kaimas.

Interviu klausimai apie tėvų virtualios erdvės naudojimą:

4. Ar jūs naudojate internetu?

Taip.

5. Kiek laiko praleidžiate virtualioje erdvėje?

Nuo valandos iki 2 valandų.

6. Ką jūs manote apie virtualųjį bendravimą?

Manau, kad virtualus bendravimas turi ir plusų, ir minusų. Tokio bendravimo plusai yra tai, kad galime dažniau pabendrauti su retai sutinkamais žmonėmis, greičiau gauti atsakymus bei reikalingą informaciją. Minusai toks, kad žmonės bendraudami virtualioje erdvėje susvetimėja. Gaila, kad žmonės rečiau rašo paprastus laiškus.

Interviu klausimai apie tėvų ir vaikų naudojimąsi internetu:

7. Ar kartu su savo vaiku leidžiate laiką prie interneto?

Taip, anksčiau leisdavau, tačiau šiandien jau mažiau, nes mano vaikai jau yra pakankamai dideli ir atsakingi.

8. Ar jūs žinote kiek jūsų vaikas praleidžia laiko prie interneto? Jūs kontroliuojate vaiko laiką internete?

Taip, žinau, kiek praleidžia laiko prie interneto, nes internetu naudojami namie. Stengiuosi nekontroliuoti, įsikišu tik tada, kai laikas praleistas prie interneto pasiekia 2 valandas, išskyrus tuos atvejus, kai internete ieškoma informacijos mokslams.

9. Ar jūs domitės, kokiuose internetiniuose puslapiuose lankosi jūsų vaikas ir ką jis veikia virtualioje erdvėje?

Domiuosi, kiek leidžia galimybės, tam kad išvengtumėm nemalonumų.

10. Ar jūs jaučiatės saugūs, kai jūsų vaikas yra prie kompiuterio?

Taip, jaučiuosi saugi.

Lavinamieji žaidimai internete:

11. Kaip jūs manote, ar vaikams pakanka lavinamųjų žaidimų internete? Ar jūsų vaikas tokius žaidžia?

Manau, kad lavinamųjų žaidimų internete pakanka, tik reikia netingėti ir iš jų gausos pasirinkti labiausiai tinkamus. Taip, žaidžia šiuos žaidimus ir stengiuosi stebėti, ar jų žaidžiami žaidimai jiems tinka.

12. Kaip jūs manote, kokie turėtų būti žaidimai skatinantys vaikų norą mokytis?

Žaidimai, kurie skatintų vaikų norą mokytis turėtų būti sukurti atsižvelgiant į vaikų amžių, į juos dominančius dalykus. Manau, kad tokie žaidimai turėtų būti įvairios trukmės, nes ne visi vaikai gali ilgai sukonzentruoti dėmesį.

13. Kokia jūsų nuomonė apie internetinį puslapį, kuriame būtų galima tobulinti kalbėjimo, skaitymo ir rašymo įgūdžius? Ar jūs skatintumėte savo vaiką lankytis tokiam tinklapyje?

Mano nuomone, internetiniai puslapiai, kuriuose būtų galima tobulinti kalbėjimo, skaitymo, rašymo ir klausymo įgūdžius yra labai puiki idėja. Manau, kad tai pagalba ne tik vaikams, bet ir mokytojams.

14. Kokia jūsų nuomonė apie informacines ir komunikacines technologijas pamokų metu?

Manau, kad dabartinis pasaulis – informacinių technologijų pasaulis. Manau, kad kompiuteris naudojamas per pamokas leidžia pedagogams pasiekti įvairesnes priemones sudominti mokinius.

15. Kaip įsivaizduojate kompiuterizuotą lietuvių kalbos pamoką?

Įsivaizduoju paremtą kompiuteriu, jo naudojimu, kad suteiktų naujų galimybių pažiūrėti į lietuvių kalbos mokymą naujai.

Interviu klausimai mokiniams

1 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?

11 metų

2. Kelintoje klasėje mokaisi?

4 klasėje

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?

Taip.

4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?

Taip, naudojuosi, kad galėčiau pažaisti.

5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?

Taip.

6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?

2 valandas, nuo manęs priklauso, nuo mokytojos, kiek man leidžia.

7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?

Žaidžiu internetinius žaidimus, siunčiu programas, muzikos siunčiuosi, žiūriu filmus.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?

Ne dabar neturi.

9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?

Žaidimams.

10. Kur dažniausiai naudojate internetu?

Mokykloje.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?

Ne.

12. Ar tavo tėvai žino tavo lankomus puslapius?

Nežinau, tikriausiai ne.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

Labai patinka. Kad jie puikūs, nes juose yra veiksmo.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Nu nelabai.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Aišku, galima.

16. Internetinis žaidimas ir išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Negalima, manau.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Toks strateginis ir turi galvoti ten. Herojus turi būti karalius, toks lietuviškas karalius.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?

Aš žaisčiau ir jau žaidžiau tokį vieną. Lietuvišką žaidžiau. Matematikos žaidimus kartais žaidžiam per pamokas.

19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?

Nežinau, nelabai aš ir atlieku tas užduotis. Kartais žaidžiam kažkokį žaidimą kur mokytoja pasako.

20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Tai aišku, kad patinka, galėtų kuo dažniau leisti prie kompiuterio.

Interviu klausimai mokiniams

2 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?

17 metų

2. Kelintoje klasėje mokaisi?

10 klasėje

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?

Jo.

4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?

Taip.

5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?

Taip.

6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?

Apie 2-3 valandas.

7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?

Nežinau, muzikos klausausi, su draugais kalbu.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?

Jo.

9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?

Susipažįstu su naujais draugais, pakviečiu draugauti kitus žmones, stebiu visokius filmukus kur draugai atsiunčia, žiūriu draugų nuotraukas.

10. Kur dažniausiai naudojate internetu?

Visur, kur tik galiu.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?

Nežino.

12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?

Nežino, jiems neįdomu būtų.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

Nebežaidžiu jau. Šiaip, ką aš žinau, gal ir nieko, kiti žaidžia dar. Man tai kažkaip jau nebeįdomu tokie.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Kartais naudoja.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Nu galima, ką aš žinau.

16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Ne. Kaip tu žaidi ir mokais? Negalima.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Ne. aš nelabai žinau. Gal ir turėtų būti kažkoks veikėjas, panašus į kokį katiną, nes katinai tokie faini.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?

Nu gal žaisčiau, nežinau.

19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?

Neatsimenu dabar, ką aš darau per tas pamokas. Vakar skaitėm per kompiuterį kažką.

20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Patinka, įdomu būna.

Interviu klausimai mokiniams

3 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
13 metų.
2. Kelintoje klasėje mokaisi?
6 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
Taip.
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
Naudojuosi.
5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?
Na taip, pats moku.
6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?
Apie valandą per dieną.
7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?
Aš tai žiūriu per youtube apie lenktynes visokius filmus, muzikos klausau, su draugais pasikalbu, pažaidžiu žaidimų kartais.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?
Dabar neturi, bet seniau turėjo.
9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?
Tai žaidimams, filmus žiūriu, dainas klausau.
10. Kur dažniausiai naudojate internetu?
Namie, dabar mokykloje.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?
Nežino.
12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?
Nežino, žino, kad žaidžiu ir tiek.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

- Patinka, nežaisčiau, jeigu nepatiktų.
14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vedami pamokas?
Nu ne visada, kartais naudoja.
15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?
Manau, kad galima.
16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?
Nu gal ir galima, sužinai, kaip greičiau nugalėt priešininkus.
17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?
Koks lenktynininkas ten turėtų būti, kad greičio būtų.
18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?
Nežinau, gal nelabai. Man patinka tokie greiti, kur yra ką veikt.
19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?
Kad per lietuvių pamokas mes nelabai atliekam užduočių per kompa.
20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?
Patinka, tada žinom, kad galim ramiai sėdėt per pamoką, nes nekvies atsakinėti.

Interviu klausimai mokiniams

4 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
17 metų
2. Kelintoje klasėje mokaisi?
10 klasėje

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
Turiu.
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
Naudojuosi, nes leidžia mokytojai tai ir naudojuosi.

5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?

Tai aišku.

6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?

Nu ilgai būnu, kai galiu. Apie 2-3 valandas, gal daugiau. Aš dar telefone turiu internetą tai ten būnu prisijungus.

7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?

Kalbėtis su draugais, muzikos klausau, filmams žiūrėti, naujienų kartais pažiūriu, youtube naudoju.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?

Turi.

9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?

Nu tai vėl kalbu su draugais savo, muzikos klausau, filmams naudoju.

10. Kur dažniausiai naudojate internetu?

Tai visur: namie, mokykloj, dar telefone.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?

Ne.

12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?

Tikriausiai, kad nežino.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

Seniau patiko, o dabar nebeatinka ir nežaidžiu.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Kartais.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Galima, tai mokytojai naudoja tai ir moko mus.

16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Nežinau, koks ten žaidimas būtų. Gal ir išmokčiau ko nors.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Nežinau, įdomus turėtų būti. O veikėjas gal koks dainininkas arba dainininkė.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?

Žaisčiau.

19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?

Skaitom, rašom kartais. Mokytoja rodo per kompiuterį ir pasako, ką užsirašyti reikia.

20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Nu patinka visai, nes žinau, kad lengva pamoka bus. Nes kitaip tai rašom daug visko arba skaitom visko.

Interviu klausimai mokiniams

5 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?

10 metų.

2. Kelintoje klasėje mokaisi?

4 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?

Turiu.

4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?

Nu kartais.

5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?

Pats naudojuosi.

6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?

Truputį pabūnu, tėtis su mama kiek leidžia.

7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?

Žaidžiu.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?

Neturi.

9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?

Žaisti.

10. Kur dažniausiai naudojate internetu?

Mokykloje.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?

Žino, man visada leidžia truputį pabūti.

12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?

Žino.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

Patinka, labai patinka. Žaidžiu ir aš. Nu jie įdomūs yra.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Jo.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Negalima, man tėtis neleidžia mokytis ir žaisti.

16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Galima gal, nežinau.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Jo, turėtų būti koks stipruolis, kaip žmogus voras. Greitai lakstyti, lipti, kovoti su blogiukais.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?

Nu žaisčiau jei įdomus būtų.

19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?

Rašom labai ir skaitom po to.

20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Aha, labai patinka.

Interviu klausimai mokiniams

6 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
12 metų.
2. Kelintoje klasėje mokaisi?
5 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
Turiu.
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
Kartais naudojuosi.
5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?
Aha, aš moku viską su kompiuteriu daryt, man taip mama sakė.
6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?
Neilgai, truputį pabūnu.
7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?
Nu dažniausiai tai žaidžiu, filmukus pažiūriu visokius apie mašinas, apie futbolą.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?
Turiu internetą.
9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?
Žaisti ir filmukus žiūrėti.
10. Kur dažniausiai naudojate internetu?
Mokykloj ir namie.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?
Nu žino kai būnu namie. Mokykloje tai nežino, kiek sėdžiu prie kompo.
12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?
Nu mes su tete žaidžiam tuos žaidimus.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?
Aha, patinka.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius veddami pamokas?
Jo, naudoja.
15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?
Nežinau.
16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?
Galima, aš tai žiūriu kokį filmuką tai pamatau, kaip žaidžia futbolą ir pats kartais bandau.
17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?
Jo, koks futbolininkas, tas Ronaldas. Jis mokytų vaikus greitai žaisti futbolą.
18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?
Aha, žaisčiau, jei žinočiau tokių žaidimų.
19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?
Ai visokias, rašom dažnai.
20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?
Jo.

Interviu klausimai mokiniams

7 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
15 metų
2. Kelintoje klasėje mokaisi?
7 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
Turiu.
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
Taip.
5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?
Taip.

6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?

Visaip, apie 2 valandas.

7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?

Nu dažniausiai tai žaidžiu, po to su draugais susirašinėju, po to ieškau, kokių muzikų.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?

Taip.

9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?

Žaisti žaidimams.

10. Kur dažniausiai naudojate internetu?

Visur, ir pas draugus, ir namuose, ir mokykloje. Visur.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?

Nu žino gal, nežinau.

12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?

Nu, kad žaidžiu žaidimų, žino, kad facebook turiu. Ką dar? Nežinau, gal tiek žino.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

Patinka, todėl ir žaidžiu. Man tai jie įdomūs, žiūrint kokį žaidi. Mergiškų tai nežaidžiu, nes man tokie neįdomūs.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Nu naudoja.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Gal ir galima. Mano brolis tai mokosi prie kompiuterio ilgai.

16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Nežinau, jaučiu, kad negalima.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Gal ir turėtų būti. Man tai patinka labiau tokie, kur yra ką paveikt. Apginti tvirtovę, savo miestą nuo kitų.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?

Nu žaisčiau.

19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?

Mokytoja mums rodo visokia užduotis, o mes rašom raides kartais.

20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Patinka. Visai įdomu.

Interviu klausimai mokiniams

8 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?

16 metų.

2. Kelintoje klasėje mokaisi?

7 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?

Turiu.

4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?

Nu naudojuosi.

5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?

Nu taip.

6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?

Ilgai būnu, kiek man reikia tiek ir būnu. Kartais pabūnu valandą, kartais pabūnu ir ilgiau kai neturiu ką veikti apie 3 valandas.

7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?

Ai viską, filmus kartais su broliu žiūrim visokius per youtube, man patinka ten susuprast, kokių filmukų ir žiūrėti.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?

Turi.

9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?

Tai filmukams visokiems.

10. Kur dažniausiai naudojate internetu?

Namie.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?

Nežino tikrai, kam jiems žinot.

12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?

Nežino irgi.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

Nu nežinau, kartais patinka, kartais tai nelabai. Kartais pažaidžiu kokį žaidimuką per facebook, kartais šiaip draugai parodo, kokį įdomų tai pažaidžiu ir su draugais.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Kartais.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Nu galima.

16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Gal ir galima, visokių žaidimų yra, tai gal ir apie mokslą yra.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Nu nežinau, man tai atrodo, kad tokie žaidimai neįdomūs.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?

Nežaisčiau.

19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?

Rašom, skaitom kartais. Bet labai daug rašom.

20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Patinka gal.

Interviu klausimai mokiniams

9 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
17 metų.
2. Kelintoje klasėje mokaisi?
11 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
Turiu, aišku.
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
Taip, naudojuosi.
5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?
Taip, pati moku juo naudotis.
6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?
Nu tai visai praleidžiu, nes reikia ir referatus parašyti tai tada ilgiau jau rašau, kartais tik šiaip trumpam prie jo prisėdu, nueinu į kokį facebook, instagram, pažiūriu, kas ten naujo nutiko, kartais net nebūnu prie kompo, bet įsijungiu ir muziką užsileidžiu klausytis, ypač kai tėvų nebūna (*juokiais*).
7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?
Nu tai sakiau jau.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?
Taip, turim ir internetą.
9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?
Nu tai ir sakiau, susirašinėjimui, nuotraukas peržiūriu draugų, filmus kartais žiūriu internete.
10. Kur dažniausiai naudojate internetu?
Namiu.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?
Tiksliai tai nežino.
12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?
Nežino.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?
Nu kai kurie patinka, bet dabar jų nežaidžiu.
14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius veddami pamokas?
Naudoja.
15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?
Tai taip, galima. Juk reikia referatus parašyti, viską.
16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?
Visai patiktų, žaidžiu ir kartu mokausi, būtų geras dalykas.
17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?
Kaip turėtų atrodyti, nežinau, gal kaip kokia Liza iš Simpsonų, nežinau net (*juokiasi*).
18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?
Manau, kad žaisčiau, bet trumpai, nes rasčiau ir kitką ką veikti prie kompiuterio.
19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?
Skaitom tekstus, o po to dirbam grupėse, žiūrim kartais kokius filmus.
20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?
Patinka.

Interviu klausimai mokiniams

10 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
17 metų.
2. Kelintoje klasėje mokaisi?
11 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
Turiu.
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
Taip, per informatikos pamokas.

5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?

Taip.

6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?

Apie 1 valandą.

7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?

Į facebook einu, muzikos pasiklausau, filmus susirandu ir pažiūriu, mokausi.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?

Taip.

9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?

Filmams žiūrėti ir į facebook nueiti.

10. Kur dažniausiai naudojates internetu?

Namie.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?

Nežino, kam jiems žinoti.

12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?

Tikrai nežino.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

Nepatinka ir nežaidžiu.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Naudoja, bet retai.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Galima viską suderinti.

16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Nu jeigu koks žaidimas susijęs su mokslu tai galima išmokti, ne tik pažaisti.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Nežinau, koks ralio vairuotojas.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?
Pažaisčiau, bet ne kiekvieną dieną.
19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?
Skaitymo užduotis, kai reikia perskaityti ir tekstą ir rašyti kokią refleksiją arba koki sukurti tekstą.
20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?
Nu nelabai, bet įdomiau nei iš knygų vien tik mokyti.

Interviu klausimai mokiniams

11 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
18 metų.
2. Kelintoje klasėje mokaisi?
11 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
Nu yra tas kompiuteris.
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
Tai per pamokas kai reikia tai ir naudojuosi, taip tai neinu per pertraukas ir nebūnu aš prie tų kompų.
5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?
Nu taip, jau išmokau (*juokiasi*).
6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?
Nedaug apie pusę valandos.
7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?
Ai nieko, biški pasižiūriu, ko man reikia ir viskas.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?
Turi.
9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?

Savo reikalams.

10. Kur dažniausiai naudojate internetu?

Namuose arba telefone.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?

Nežino.

12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?

Ne.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?

Patinka, tik kad dabar retai biški pažaidžiu.

14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Naudoja kai kurie, bet ne visi. Galėtų visi naudoti.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Galima, aš manau.

16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Nu ne visus žaidimus žaidžiant galima kažką sužinoti.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Koks nors krepšininkas, Kobe Bryant.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?

Ne.

19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?

Neatsimenu dabar (*juokiasi*). Rašom kažkokias refleksijas.

20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Patinka, galėtų visi naudoti tik kompus ir nieko daugiau.

Interviu klausimai mokiniams

12 respondentas

Demografiniai duomenys:

1. Koks tavo amžius?
17 metų.
2. Kelintoje klasėje mokaisi?
10 klasėje.

Duomenys apie naudojimąsi kompiuteriu:

3. Ar turi namuose kompiuterį?
Turiu.
4. Ar naudojiesi mokykloje esančiais kompiuteriais? Kodėl?
Kai reikia pasinaudoju.
5. Ar kompiuteriu naudojiesi savarankiškai?
Taip.
6. Kiek laiko dažniausiai praleidi prie kompiuterio? Nuo ko tai priklauso?
Apie 2-3 valandas per dieną.
7. Ką dažniausiai veiki prie kompiuterio?
Leidžiu laiką.

Duomenys apie naudojimąsi internetu:

8. Ar kompiuteris namuose turi prieigą prie interneto?
Turi.
9. Kam dažniausiai naudoji internetą? Kodėl?
Dažniausiai tai muzikos klausausi, filmus kartais žiūriu.
10. Kur dažniausiai naudojatės internetu?
Namuose, kartais mokykloje.

Mokinių nuomonė, apie tėvų įtaką naudojantis kompiuteriu:

11. Ar tavo tėvai žino, kiek laiko praleidžiate internete?
Gal žino.
12. Ar tavo tėvai žino jūsų lankomus puslapius?
Nežino.

Mokinių nuomonė, apie mokomąsias programas:

13. Ar tau patinka internetiniai žaidimai? Ką manai apie juos? Ar pats tokius žaidi?
Nežaidžiu jau senai jų.
14. Ar mokytojai naudoja kompiuterius vesdami pamokas?

Naudoja.

15. Kaip tu manai, ar galima suderinti mokymą su kompiuteriu? Kokia tavo nuomonė apie tai?

Galima.

16. Internetinis žaidimas ir naujų žinių išmokimas. Ką manai apie tai? Ar galima žaidžiant žaidimus įgyti naujų žinių?

Galima truputį išmokti, bet nedaug.

17. Kaip tu įsivaizduoji tokį žaidimą? Ar ten turėtų būti koks veikėjas/herojus? Kaip jis turėtų atrodyti?

Kokios nors fėjos turėtų būti.

18. Ar tu žaistum tokį žaidimą, kuris padėtų tau lengviau išmokti naujų žinių, pvz.: lietuvių kalbos taisyklių?

Žaisčiau.

19. Kokias užduotis per lietuvių kalbos pamokas jūs dažniausiai atliekate kompiuteriu?

Žiūrime, ką mokytoja pristato, mokomės naujos temos.

20. Ar tau patinka kai mokytoja leidžia atlikti užduotis kompiuteriu?

Truputį patinka.

Mokinių stebėjimo kortelė

1 respondentas

Mokykla: specialioji mokykla

Klasė: 4 klasė

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	VIS	NI	Pastabos
Pamokos Laikas											
1 – 10 min.	2	2	2	3	3						Mokinio aktyvumas pamokoje svyruoja. Pamokos pradžioje mokiniui sunku susikaupti pamokai, jis kalbasi su kitais mokiniais, mokytoja jį ramina ir motyvuoja mokymui. Mokytojai pasiūlius pažaisti, žaidimą, kurio metu bus galima išmokti naujų dalykų mokinys susidomi ir aktyviai klausia, kaip reikės žaisti. Kompiuteriu vaikas geba naudotis savarankiškai, tačiau kartais jam iškyla keletas sunkumų, jis kviečia mokytoją, prašo jos pagalbos. Pamokoje buvo naudojamas projektorius, per kurį buvo rodomas animacinis filmas. Peržiūros metu vaikas buvo susikaupęs, stebėjo ir kartais ragindavo susikaupti kitus klasės vaikus. Po filmo peržiūros mokytoja liepė vaikams papasakoti, kas patiko, ką matė. Mokinys buvo aktyvus, atsakinėjo į klausimus. Laisvu pamokos metu buvo stebimas mokinio aktyvus naudojimas internetu. Jis naudojo kelias internetines žaidimų svetaines
10 – 20 min.				3							
20 – 30 min.				3							
30 – 45 min.	3				2	3	1	3	1	1	

Mokinių stebėjimo kortelė

2 respondentas

Mokykla: specialioji mokykla

Klasė: 4 klasė

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	VIS	NI	<i>Pastabos</i>
Pamokos Laikas											
1 – 10 min.	3	3	2	3	3						Pamokoje mokinys buvo aktyvus, domėjosi jam siūloma veikla, klausdavo mokytojos. Pateikta medžiaga vaikas stebėjo susidomėjęs, klausėsi mokytojos pasakojimo. Pamokoje pradėjus rodyti animacinį filmą mokinys pradžioje buvo susidomėjęs, tačiau viduryje vaizdinės medžiagos peržiūros jis pradėjo blaškytis, domėtis kita veikla, kurią atliko mokytoja, tačiau paraginus jį žiūrėti vaikas vėl susikaupė ir užbaigė veiklą susikaupęs. Kompiuterine technika moksleivis naudojasi su nedidele pedagogo pagalba, vaikas pats paprašo ir paklausia, kaip reikia elgtis vienoje ar kitoje situacijoje. Pabaigus vaizdinės medžiagos peržiūrą mokinys atsakinėjo nenoriai, nes kitas klasės draugas atsakinėjo aktyviau, taigi vaikas tylėjo, žvalgėsi į šalis, blaškėsi. Laisvu pamokos laiku vaikas žaidė kompiuterinius žaidimus, juos rodė, kitiems klasės draugams.
10 – 20 min.				2							
20 – 30 min.				3							
30 – 45 min.	3				1	3	1	3	1	1	

Mokinių stebėjimo kortelė

3 respondentas

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	NI	VIS	<i>Pastabos</i>
Pamokos Laikas											
1 – 10 min.	2	1	2	1	1						Mokinio aktyvumas pamokoje yra minimalus. Vaikas nesiklauso mokytojos pasakojimų. Tik atėjęs į klasę mokinys prašo, kad galėtų žaisti kompiuteriu. Mokytoja bando įtikinti vaiką dalyvauti pamokoje, tačiau mokinys neįsitraukia į klasės bendrą veiklą, jis žaidžia kompiuterinius žaidimus internete, žiūri įvairius vaizdus video įrašus internetinėje svetainėje. Mokinys geba naudotis kompiuteriu savarankiškai, tačiau mokytoja vis pasiteirauja, ar nereikia pagalbos. Vaikas kartais priima teikiamą mokytojos pagalbą.
10 – 20 min.				1							
20 – 30 min.				1							
30 – 45 min.	3				2	3	1	3	1	2	

Mokinių stebėjimo kortelė

4 respondentas

Mokykla: specialioji mokykla

Klasė: 7 klasė

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	NI	VIS	<i>Pastabos</i>
Pamokos Laikas											
1 – 10 min.	2	2	3	3	2						Mokinio aktyvumas pamokoje vertinamas 2, nes jis sunkiai susikaupė, nuolat naudojosi savo mobiliuoju telefonu. Mokytoja skatino jį atsakinėti, užduodama klausimus, o vaikas atsakinėdavo. Jis geba naudotis kompiuteriu savarankiškai, taip pat geba naudotis internetu. Vaiko aktyvumas padidėjo, kai mokytoja pateikė mokomosios programos taisykles. Vaikai žaidė matematinio pobūdžio žaidimą, kurio pabaigoje atsivėrė atitinkamas vaizdas, kurį mokiniai turėjo paaiškinti. Šiuo atveju, moksleivis aktyviai žaidė šį žaidimą, jis jam patiko ir mokinio susidomėjimas buvo geriausias pamokoje, tačiau lavinamojo žaidimo pabaigoje, vaikui pasidarė
10 – 20 min.				2							
20 – 30 min.				2							
30 – 45 min.	2				1	3	1	2	1	1	

											nebeįdomu, jis vėl aktyviai naudojosi mobiliuoju. Mokinio aktyvumas laisvu pamokos metu nelabai pasikeitė. Mokinys aktyviai naudojosi savo mobiliuoju telefonu, minimaliai žaidė internetinius žaidimus.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Mokinių stebėjimo kortelė

5 respondentas

Mokykla: specialioji mokykla

Klasė: 7 klasė

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai Pamokos Laikas	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	NI	VIS	<i>Pastabos</i>
	1 – 10 min.	2	2	3	3	3					
10 – 20 min.				3							
20 – 30 min.				3							
30 – 45 min.	3				1	3	2	2	1	2	

												lankėsi video įrašų internetinėse svetainėse. Laisvu pamokos metu kalbinių gebėjimų tikslinimas buvo menkesni, pedagogas nekalbino vaikų, jų kalbos netaisė. Jie bendravo tarpusavyje.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Mokinių stebėjimo kortelė

6 respondentas

Mokykla: specialioji mokykla

Klasė: 10 klasė

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai Pamokos Laikas	MA	MS	MISAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	NI	VIS	Pastabos
	1 – 10 min.	2	1	3	2	2					
10 – 20 min.				2							
20 – 30 min.				1							
30 – 45 min.	2				1	2	3	1	1	1	

Mokinių stebėjimo kortelė

7 respondentas

Mokykla: specialioji mokykla

Klasė: 10 klasė

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	NI	VIS	<i>Pastabos</i>
Pamokos Laikas											
1 – 10 min.	3	3	3	3	3						Mokinė aktyviai dalyvavo pamokoje, atliko užduotis ir atsakinėjo į pedagogo pateikiamus klausimus. Ji klausėsi, pagal galimybes, mokytojos aiškinimų, klausinėjo jai iškilusių klausimų. Pedagogas aktyviai jai padėjo. Mokinė pati savarankiškai, pagal galimybes, naudojami kompiuteriu. Laisvu pamokos metu mokinė lankėsi socialinio pobūdžio portaluose, tačiau ne itin aktyviai. Ji daugiau laiko praleido kalbėdama su klasės drauge.
10 – 20 min.				3							
20 – 30 min.				3							
30 – 45 min.	2				2	2	3	1	1	1	

Mokinių stebėjimo kortelė

8 respondentas

Mokykla: profesinio rengimo mokykla

Klasė: 10 klasė

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	NI	VIS	<i>Pastabos</i>
Pamokos Laikas											
1 – 10 min.	1	2	3	2	2						Aukščiausi balai stebimi, prie moksleivio savarankiško naudojimosi kompiuterine technika. Dalyvavimas pamokoje buvo nepakankamas. Pedagogui asmeniškai paklausus, mokinys atsako tikslingai. Atliekant pateiktas užduotis mokinys daug klausia, prašo mokytojos pagalbos, tačiau kartais ne visai tikslingai. Laisvu pamokos metu moksleivis trumpai apsilanko video įrašų svetainėje ir nesibaigus pamokai paprašo mokytojos palikti klasę.
10 – 20 min.				2							
20 – 30 min.				1							
30 – 45 min.	2				1	2	1	1	1	2	

Mokinių stebėjimo kortelė

9 respondentas

Mokykla: profesinio rengimo mokykla

Klasė: 11 klasė

9 respondentas

<i>Stebėjimas informatikos pamokose</i>											
Stebėjimo kodai	MA	MS	MSAV	MP	KG	MALL	SOC	IŽS	NI	VIS	<i>Pastabos</i>
Pamokos Laikas											
1 – 10 min.	2	2	3	2	2						Stebint šį mokinį atkreipiamas dėmesys, kad vaikas nepakankamai aktyvus laisvu pamokos metu, jis minimaliai lankosi internetiniuose portaluose, taip pat ne itin susidomėjęs atlieka pedagogo pateiktas užduotis, tačiau pedagogui paklausus, jis noriai atsakinėja, diskutuoja ir pateikia pavyzdžių. Toks aktyvumas būna trumpalaikis. Mokinys aktyviausias yra pamokos viduryje, kai atliekamos užduotys.
10 – 20 min.				3							
20 – 30 min.				1							
30 – 45 min.	2				1	2	1	1	1	1	